

CHR. OLESEN

Købmandskab gennem 4 generationer

Chr. Olesen

Købmandskab gennem 4 generationer

Introduktion

Dette er historien om en markant virksomhed i foderstofbranchen – først lokalt i Han Herred og Himmerland og i nyere tid på det globale plan. Chr. Olesen A/S, der i dag er en handelsvirksomhed inden for ernæringsmæssige ingredienser, har siden 1997 haft hovedsæde i København og med tiden etableret en række selskaber i såvel Europa som Nord- og Sydamerika.

Men det hele begyndte i Aggersund ved Limfjorden. Her begyndte en driftig ung mand ved navn Mads Chr. Olesen – ligesom virksomhedens nuværende ejer – at handle med kolonialvarer, foderstoffer, trælast med videre, og i de følgende generationer udviklede sønnen Chr. Olesen og sønnesønnen Ole Olesen denne forretning sig til at blive en ren korn- og foderstofhandel med et solidt kundegrundlag på begge sider af fjorden.

Det skete ved dygtighed og flid – rettidig omhu, vil man sige med et velkendt udtryk i erhvervslivet – og ikke mindst ved en høj grad af troværdighed og tillidsskabende adfærd blandt kunder og forretningsforbindelser.

Fjerde generation, Mads Chr. Olesen, voksede naturligt ind i virksomheden og

så nye muligheder i et bredere perspektiv, da konkurrencen fra branchens mastodonter overhalede Chr. Olesen & Søn i 1990'erne.

Chr. Olesen blev et »brand« omgærdet med stor respekt, og i dag, hvor femte generation er stærkt på vej, og virksomheden bevæger sig på de store verdensmarkeder, bliver de grundlæggende værdier fra forfædrene stadig vægtet højt.

I denne bog bliver virksomhedens og familiens Olesens historie vævet sammen med udviklingen i det omgivende samfund – og ikke mindst fylder besættelsestiden 1940-45 en god del, da man i denne vanskelige periode bogstavelig talt skulle drive forretning midt i en tysk befæstning.

Navnet Chr. Olesen er uløseligt knyttet til Aggersund, hvor virksomheden havde sit hovedsæde fra 1885 til 1997.

Mads C. Olesen

1885 – 1929

Pioneren Mads C. Olesen, der kom til Aggersund i begyndelsen af 1880'erne og hurtigt besluttede sig for at blive selvstændig købmand og foderstofhandler.

I det gamle landbrugs-samfund – før mekaniseringens tid – foregik kornhøsten med le.

Mads Christian Olesen blev født 14. marts 1858 i Brøndum, Kollerup Sogn, hvor hans far var husmand og tømrer. Forældrene, Ole Christian Christensen Frost og Ane Elisabeth Jensdatter, var begge født i samme sogn, henholdsvis i 1826 og 1831. Parret havde en større børneflokk.

Som søn af en mand ved navn Ole var det dengang stadig almindeligt, at fadere ns fornavn gik igen i sønnens efternavn. Således også her, og selv om skikken efterhånden blev afløst af faste slægtsnavne, holdt man i familien Olesen traditionen i hævd med at opkalde sønnerne efter bedstefaderen eller oldefaderen: Ole Christian, Mads Christian, Godik Christian, Ole Christian, Mads Christian, Christian, Phillip Christian ...

Dog var der den lille pudsighed, at Olesen i den lokale dialekt ofte blev til Olsen. Men det var ikke noget, Mads C. Olesen tog sig af, så i hans voksenliv fik kunder og omgangskreds uantastet lov at bruge den ene eller anden form i flæng. Og som det ses i åbningsannoncen fra 1885, underskrev han sig også selv med »Olsen«.

Som ung kom Mads C. Olesen i lære hos købmand Lars Bisgaard Sørensen i Fjerritslev. Bisgaard drev oprindelig forretning i Søndergade 6, hvor slagter Frandsen efterfølgende fik sit kendte do-

BLÅ BOG Mads Christian Olesen

- Født 14. marts 1858 i Brøndum, Kollerup Sogn
- I lære som kommis hos købmand Lars Bisgaard, Fjerritslev, og afsluttede handelsuddannelsen i Hjørring
- Ansat ca. 1883 hos købmand Carl Nielsen Langgaard, Aggersund
- Næringsbevis som »Detallist« og »Brændevinshandler« 22. oktober 1885 samtidig med åbningen af egen kolonialforretning i Brogade 24, Aggersund (næringsbevis som »Købmand« 7. november 1898)
- Udvidede 1890 med butik, korn og foderstoffer samt tømmerplads i Brogade 1 i kompagniskab med Carl Langgaard

- Solgte 1901 kolonialafdelingen og i 1903 tømmerhandlen fra for at koncentrere sig om korn og foderstoffer samt salg af støbegods
- Kompagniskabet med Langgaard ophørte 1906, hvorefter Mads C. Olesen var ene ejer til sønnens overtagelse i 1929
- Gift 1891 med Else Marie Godiksen fra Torslev
- Forældre til Elisabeth (kaldet Lisse), Godik Christian (kaldet Christian, efterfulgte i 1929 sin far som foderstofhandler), Kirstine (kaldet Stinne), Agnes (gift med handelsmand Jens Hanesbo), Ida og Agner (gårdejer på Kratgaarden i Kølby)
- Otium i huset på Brogade 42 i Aggersund
- Død 28. maj 1946 (hustruen døde 29. maj 1954, og begge er begravet på Aggersborg Kirkegård)

micil, og midt i 1890'erne byggede Bisgaard ny butik i Østergade 9, hvor købmændene Nørbjerg og KP og urmager Flinholm senere kom til. Lars Bisgaard Sørensen var i øvrigt medstifter af Fjerrikslev Bank i 1898.

Mads C. Olesen afsluttede sin handelsuddannelse i Hjørring. Der var næppe tale om handelsskole i uddannelsesforløbet. Omkring 1883, hvor han var 25 år, flyttede han til Aggersund og blev ansat som kommis hos købmand Carl Nielsen Langgaard.

Den unge Olesen var initiativrig, og snart efter begyndte han at lægge planer om at få sin egen forretning. Næringsbeviset som henholdsvis »Detaillist« og »Brændevinshandler« blev udstedt 22. oktober 1885, og dagen efter åbnede han høkerbutik i købmand Chr. Kronborg Kjelgaards ejendom (matrikelnummer 4b, nu Brogade 24).

Mads C. Olesen blev født i Kollerup Sogn i disse smukke omgivelser, som blev motiv for Svinkløvmaleren Albert Kongsbaks i 1947. Maleriet blev købt af Chr. Olesen på opfordring fra bankdirektør Kristensen, som elskede Kongsbaks billeder.

Announce:

Aggersund

I hr. C.K. Kjelgaards Ejendom aabner Undertegnede Fredagen den 23de ds. en velassorteret Kolonial- og Produktforretning, som jeg tillader mig at anbefale i Publikums velvillige Erindring, idet jeg ved direkte Indkjøb fra de større Handelshuse stadig vil bestræbe mig for kun at føre første Klasses Varer til billigste Dagspriser, ligesom en reel og hurtig Betjening stedse skal være mit Formaal, og tror jeg derved at kunne tilfredsstille enhver billig Fordring.

Ærbødigst
M. Olsen

NB. Smør, Æg, Uld, Huder og Skind kjøbes til Dagens Priser

M.C. Olesens næringsbevis som »Købmand« blev udstedt 7. november 1898. Tilladelsen til »Handel med stærke Drikke« blev efter eget ønske inddraget 30. september 1913, hvor han for længst var ophørt hermed.

I købmand Kjelgaards ejendom havde der hidtil været drevet manufakturvirksomhed af P.C. Jacobsen, som herefter flyttede til en ny ejendom lige over for købmand Lindstrøm i Brogade 1. I 1906 blev Kjelgaards ejendom overtaget af manufakturhandler J.P. Mortensen, som her skabte fundamentet for den store familievirksomhed IP Huset i Fjerritslev. Efter Mortensens flytning til Fjerritslev i 1912 var huset i Brogade 24 beboet af »Skrædder Mary«, som også havde brødudsalg og tilbød presning af skjorter med videre.

Det var dog under beskedne forhold, Mads C. Olesen begyndte sin tilværelse som selvstændig, og rammerne viste sig

snart at være for snævre for en driftig mand af hans type. Derfor gik han i kompagniskab med købmand Langgaard for at få større spillerum. Forretningen omfattede efterhånden alt fra handel med kolonial, isenkram og støbegods til tømmer, korn og foderstoffer.

Handelsfirmaet Langgaard & Olesen fortsatte med at drive forretning fra Kjelgaards ejendom, og i 1890 overtog de købmand Andreas Carlsen Lindstrøms ejendom (matrikelnummer 4c, nu Brogade 1), hvor der også blev anlagt en tømmerplads. Der blev så vidt vides solgt kolonialvarer fra begge adresser, henholdsvis Brogade 24 og Brogade 1.

Fra kolonial til foderstofvirksomhed

Mads C. Olesen havde fortsat en del samarbejde med handelsmanden Andreas Lindstrøm, som havde haft ejendommen i Brogade 1 siden 1878. Det fortælles, at hans forretning led noget under, at han

Gademiljø fra Aggersund omkring århundredskiftet med købmand Højris Frederiksens butik på nuværende Aggersborgvej 44.

havde en tendens til at opholde sig lidt for ofte i den nærliggende krostue. I øvrigt blev det ved handlen med Langgaard og Olesen aftalt, at Andreas Lindstrøms mor skulle bevare sin ret til fri bolig i ejendommen på livstid.

Olesen og Lindstrøm gik blandt andet sammen om driften af et teglværk i Torslev. Mads C. Olesen havde via sin hustru familie i Torslev – herunder Buus-familien – som måske kan have været medvirkende til dette initiativ. Der var flere teglværker i området, og det skal her understreges, at der ikke er tale om Torslev Dampteglværk, der senere blev kendt som Christian Nielsens teglværker i Skovsgaard og Brovst helt op til midten af 1960'erne.

Tingene udviklede sig fortsat, og da Mads C. Olesen kunne se store perspektiver i at specialisere virksomheden mod handel med korn og foderstoffer, blev kolonialafdelingen i 1901 afhændet til køb-

Brogade 24 i Aggersund, hvor Mads C. Olesen åbnede sin høkerbutik 23. oktober 1885. I 1906 blev lokalerne overtaget af manufakturhandler J.P. Mortensen, som allerede efter seks år flyttede til stationsbyen Fjerritslev. Maleri venligst udlånt af Trine Svøstad (barnebarn af J.P. Mortensen).

mand Anders Rotbøll Jacobsen, der var lærersøn fra Ullerup og var kommet i lære hos Mads C. Olesen som 17-årig i 1889. Anders Rotbøll havde indtil da ikke fået andet end lomme penge for sit arbejde. Nu fik han overdraget hjørnebygningen over for hotellet. Mellem kolonialforretningen og Mads C. Olesens virksomhed havde tømmerhandlen en bygning med kontor og bolig.

Anders Rotbøll blev fra starten leder af Han Herreders Aktietømmerhandel (HHT). Han giftede sig senere med en gårdmandsdatter fra Aggersborg Thorup, overtog hendes fødehjem og blev en velhavende gårdmand.

I årene 1876-95 havde man oplevet 20 års international landbrugskrise, hvor markedet blev oversvømmet af korn, og krisen medførte en strukturændring i det danske landbrug fra vegetabilsk til animalsk produktion. Forinden havde man i årene 1830-75 haft en gylden periode med store eksportindtægter og betydelig kvalitetsforbedring på dansk korn. Det var på denne baggrund, Mads C. Olesen målrettede sin indsats.

Aggersund omkring 1900 før dampfærgens tid.

Tidsbillede fra den vestlige del af Aggersund omkring århundredskiftet.

Efter at jeg har folgt og fra 1. Juli overdraget min Tømmerforretning til Firmaet Aggersund Tømmerhandel, takker jeg mine ærede Kunder for den store Tillid og Velvilje, som paa saa mange Maader er vist mig i de 14 Aar, jeg nu har været Enehaver af Trælsthandelen her, og som jeg haaber maa blive overført paa min Efterfølger.

Aggersund, den 8. Juli 1903.

Verbødigt

M. C. Olesen.

* * *

I Genhold til ovenstaaende tillader vi os at anbefale os til Egnens Behoere ved Forbrug af Vyanings-Artikler.

Vi skal ved at føre et velassorteret Lager, ved reel og samvittighedsfuld Betjening og ved altid at følge vore Varer til billigste Dagspriser søge at gøre os fortjent til, at den Velvilje og Tillid, som Hr. M. C. Olesen har været Genstand for, kan blive overført paa os.

Aggersund, den 8. Juli 1903.

Verbødigt

Aggersund Tømmerhandel.

Anders Rotbøll Jacobsen, født 1872, ansat hos Langgaard & Olesen 1889, selvstændig købmand 1901

Læs mere i bogen »Han Herreders Tømmerhandel 100 år 1903 · 2003« side 4.

lastvirksomheder i færgen, så allerede i 1907 fusionerede tømmerhandlerne til det selskab, som blev levedygtigt de næste 100 år og først mistede sin selvstændighed ved salget til Ceste Træ i 2006 (fra 2016 fusioneret med Tømmergaarden A/S). Hovedsædet for A/S Han Herreders Tømmerhandel forblev i Aggersund til 1975, og helt frem til 1983, hvor Aggersund-afdelingen blev endeligt afviklet, var Mads C. Olesens og efterkommernes foderstofvirksomhed nærmeste nabo til tømmerhandlen. Bygningerne blev herefter overtaget af Chr. Olesen A/S.

Efter frasalg af kolonial og trælast til bagestod nu et rent handelsfirma, som udelukkende koncentrerede sig om korn, foderstoffer og kunstgødning. De tidligere koloniallokaler i stueetagen blev senere til en butik med støbegods fra den kendte kakkellovnsfabrik Hess i Vejle. Alle egnens landmænd havde jo kakkellovn, så hvorfor ikke tage denne nichevirksomhed med? Da barnebarnet Ole Olesen kom ind i ledelsen i 1954, var der stadig udstilling af Hess-kakkellovne i enden af hovedbyg-

Avisannonce fra 17. juli 1903 med bekendtgørelse af Mads C. Olesens salg af sin tømmerplads til Løgstør Tømmerhandel, der oprettede en filial under navnet Aggersund Tømmerhandel.

Næste skridt i processen blev, at Mads C. Olesen i 1903 solgte tømmerpladsen til Løgstør Tømmerhandel, som oprettede en filial under navnet Aggersund Tømmerhandel. Samme år rørte man på sig nordensfjords, hvor virksomme folk etablerede selskabet Han-Herredernes Aktie-Tømmerhandel (HHT) med hovedsæde i Aggersund og filial i Fjerritslev.

Det viste sig dog ret hurtigt, at der ikke var grundlag for to konkurrerende træ-

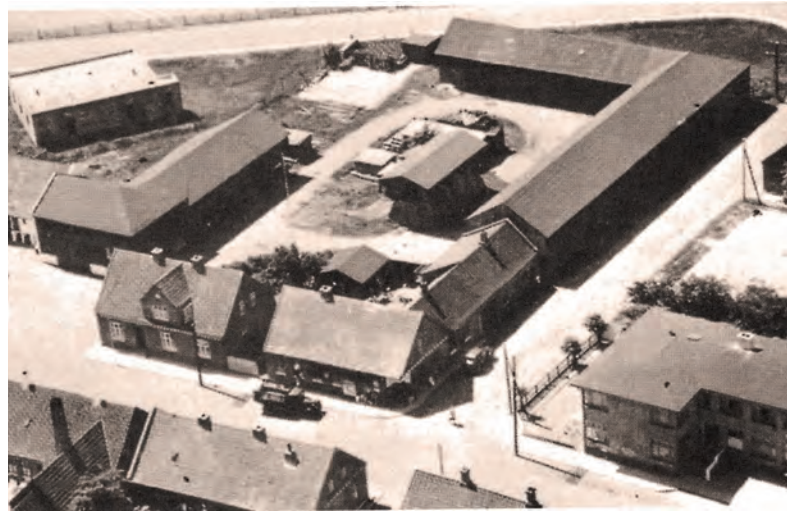
Viggo Jakobsen, som i 1918 blev forretningsfører og senere direktør for Han-Herredernes Aktie-Tømmerhandel med hovedsæde i Aggersund og filial i Nygade 2, Fjerritslev.

ningen. Hos naboen HHT forhandlede man Morsø-ovne.

Fra 19. januar 1906 opløstes partnerskabet med Langgaard, idet Langgaard fandt sin kompagnon for driftig og spekulativ. Herefter fortsatte Mads C. Olesen som eneindehaver af handelsfirmaet, og 23. august samme år fik han også skøde på ejendommen Brogade 1.

En by i udvikling

Ud over en travl hverdag som købmand lod Mads C. Olesen sig overtale til at påtage sig forskellige offentlige tillidshverv.

Således havde han sæde i såvel sogneråd som menighedsråd for Aggersborg Sogn, og en overgang var han sognerådsformand. Desuden beklædte han formandsposten i det private selskab Aggersund Havn – i daglig tale kaldet Skibsbroen – hvor han ejede over halvdelen af aktierne. Endvidere var han bestyrelsesmedlem i den lokale elforsyning.

I Fjerritslev Avis' 80-års fødselsdagsomtale i 1938 får Mads C. Olesen følgende skudsmål:

»Olesens dygtighed som købmand var parret med en reel karakter og et jovialt væsen. Dette skaffede den stoute, nu 80-årige aggersundborger ikke alene en stor omsætning, men også en stor vennekreds. Altid lå byens ve og vel ham på sinde ...« Men det fremhæves samtidig, at han aldrig stræbte efter offentlige hverv.

Mange andre end Mads C. Olesen blev omkring århundredskiftet tiltrukket af

Han Herreders Tømmerhandel (HHT) fusionerede i 1907 med Aggersund Tømmerhandel og videreførte således en del af Mads C. Olesens oprindelige virksomhed. HHT bevarede sit hovedsæde i Aggersund indtil 1975, hvor der blev bygget nyt på Håndværkervej 5 i Fjerritslev, og bygningerne vis-a-vis Chr. Olesens foderstofforretning i Brogade blev benyttet af tømmerhandlen helt frem til 1983.

Efter flytningen til Brogade 1 udviklede Mads C. Olesens forretning sig til at være en af de betydeligste virksomheder, ikke blot i Aggersund, men i hele Han Herred.

Læs mere i bogen
»Over Aggersund-
broen i 50 år«
1992, side 16 ff.

det voksende handels- og håndværkerliv i Aggersund. Det skyldtes ikke mindst byens centrale beliggenhed ved det gamle overfartssted mellem Han Herred og Himmerland, og med anskaffelsen af nye færger blev samfærdslen i disse år lettet betydeligt.

Ministeriet for Offentlige Arbejder (senere kendt som Trafikministeriet) overtog i 1903 driften af færgeoverfarten fra nord til syd, efter at færgeprivilegierne havde tilhørt et lokalt konsortium siden midten af 1890'erne. Konsortiet var dannet med det formål at tiltrække mere handel fra Han Herred til Løgstør, men Aggersund fik som mellemstation sin betydelige del af udviklingen. Nu hvor der både var dagligvarebutikker, manufaktur med videre i Aggersund, var det ikke længere nødvendigt at tage turen over fjorden til købstaden for at klare de almindelige fornødenheder.

Samtidig var Fjerritslev blevet stationsby og i færd med at gøre sig gældende på alle områder, næsten som en købstad.

Færefarten blev nu besørget med dampfærgen »D/F Aggersund«, som var søsat på Københavns Flydedok & Skibsværft i 1902 og indsat på driften i 1903. Det betød større kapacitet og stabile sejltider med 12 daglige ture mellem nord og syd samt fire ture direkte til Løgstør. I 1918 blev fægedriften overtaget af Postvæsenet.

Færefarten var i mange år i hænderne på kaptajn Clemmensen, hvis hus lå lige over for kroen, så han lige så ofte var dér som hjemme. Havde han drukket for meget, kunne det have uheldige følger for hans evne til at navigere fartøjet sikkert ind i fægelejet.

Fægeforbindelserne til Aggersund Syd og Løgstør var et vigtigt grundlag for

Sommerrejsende med dampfærgen »Aggersund«, der ikke blot sejlede tværs over fjorden, men også havde fire daglige ture til Løgstør Havn.

Aggersundfærgen på vej i havn.

Mads C. Olesens foderstofhandel. Mange bønder fra Han Herred kom selv kørende til Aggersund med deres grise og kreaturer til slagting i Løgstør, og de kunne så udnytte turen til at få læsset foderstoffer på vognen, inden de forlod færgen.

Slagteriet i Løgstør blev åbnet i 1899, og sandsynligvis var det allerede på tale i 1880'erne, da Mads C. Olesen kom til Aggersund, så måske havde han i virkeligheden været yderst forudseende med sit forehavende?

Frem til den verdensomspændende økonomiske krise i 1929 udviklede forretningen sig positivt og var i god gænge. Mads C. Olesen så muligheder i en tættere forbindelse mellem Han Herred og Himmerland, og han skabte sig et godt navn på begge sider af fjorden, hvor han blandt egnens landmænd var kendt som en både ærlig og tillidsvækkende købmand.

Dampfærgen „Aggersund“.	
—o—	
Generaldirektoratet har fastsat følgende Sejlplan for Dampfærgen gældende fra Septbr. 1. 1924.	
Fra Aggersund Nord til Løgstør:	Kl. 12,30) Eftm.
Fra Løgstør til Aggersund Nord:	Kl. 2,30 Eftm.
Fra Aggersund Syd til Nord:	Kl. 7,20*), 10,10, 11,30*) Fm.
	Kl. 4,10, 6,20 Eftm.
Fra Aggersund Nord til Syd:	Kl. 7,30**), 10,00*), 11,20 Fm.
	4,00*), 6,10 Eftm.
*) Medfører Post paa Hverdage.	
**) Udføres kun, saafremt der ved Færgestedet findes Rejsende eller Befordringsmidler at overføre.	

»D/F Aggersund« sørgede trofast for overfarten mellem Han Herred og Himmerland fra 1903, til der blev fast forbindelse i form af Aggersundbroen i 1942.

Fartplan for dampfærgen »Aggersund« 1925.

Ventende færgepassagerer på havnen omkring århundredskiftet. Bygningen er pakhuset, der hørte til fragtbåden »M/S Mathilde«, der sejlede på ruten København-Aggersund med videreforsendelse til Fjerritslev og havde C. Langgaard som lokal agent.

Mads C. Olesens kontakter på Himmerland betød blandt andet, at brygger P. Kjeldgaard i Fjerritslev kunne få leveret byg til maltfremstilling i en blødere udgave end de hårde og glasagtige kerner, der var et resultat af det ofte barske vejr i Han Herred.

Mads C. Olesen fortsatte formelt som leder af virksomheden til 1929, selv om sønnen Christian allerede blev kørt i stilling i 1927.

Familien Olesen privat

Mads C. Olesen blev i 1891 gift i Torslev Kirke med Else Marie Godiksen, som var født 10. november 1867 i Torslev.

Parret fik fire døtre og to sønner: Elisabeth (kaldet Lisse), Godik Christian

(kaldet Christian, som i 1929 efterfulgte sin far som foderstofhandler), Kirstine (kaldet Stinne), Agnes (gift med handelsmand Jens Hannesbo), Ida og Agner (blev ejer af Kratgaarden i Kølby).

Else Marie Olesen havde ord for på én gang at være en temmelig bestemt dame – som man nemt kunne komme lidt på kant med – og godheden selv! Søsteren Christiane, som var gift med snedker og posthusbestyrer Langgaard, var derimod vellidt og omgængelig. Christiane hjalp til i købmandsgården, når der var travlt. Også i familien Langgaard var der fire døtre og to sønner.

Familien i posthuset fik det meste af maden leveret fra købmand Olesens. Det kunne hænde, at de to søstre med deres vidt forskellige temperament ikke var på talefod, og så blev maden stillet mellem

Om end selvbinderne lettede det fysiske arbejde i løbet af 1900-tallet, var det stadig et hårdt slid at bjærge kornet i hus.

Aggersund Havn i vinterdragt med færgelejet til højre og Aggersborg i baggrunden til venstre.

Posthuset i Brogade 16 er i 2018 blevet nedrevet, efter at det var overtaget af Vesthimmerlands Kommune til kondemnering.

husene til afhentning. »Den kolde krig« kunne vare ved i otte-ti dage!

Else Marie Olesens gode sider kunne blandt andet vise sig, når hun med jævne mellemrum sejlede med færgen til Løgstør for at handle. Så kunne hun også finde på at købe tøj til Langgaard-familien.

Sønnen Christian Olesen, der efterfulgte sin far i 1929, kunne fortælle om, hvordan hans mors humørsyge prægede hjemmet i Brogade. Hvis noget gik Else Marie imod, kunne hun som en anden Maude Varnæs i Korsbæk blive i soveværelset i flere dage. Men hvis proprietærfamilien Nørgaard fra Aggersborggaard meldte sin ankomst, var hun straks på pletten og kunne optræde yderst elskværdig over for sine gæster!

Der herskede ikke noget hjerteligt forhold mellem mor og søn. Indimellem kun-

Brygger P. Kjeldgaard, hvis hvidtølsbryggeri i Fjerritslev i dag er Nord-europas bedst bevarede landbryggeri, fik leveret byg af den bløde himmerlandske kvalitet til sin maltfremstilling via Mads C. Olesens kornhandel i Aggersund. P. Kjeldgaard ses her med hustruen Kathrine, der efter hans død i 1919 videreførte bryggeriet sammen med sin bror Lars Olsen.

Aggersund Gæstgivergaard var omdrejningspunktet for en stor del af det sociale liv i Aggersund. Efter en brand og genopbygning i 1936 skiftede stedet navn til Aggersund Hotel.

Mads C. Olesen og hustru på deres gamle dage, før de døde i henholdsvis 1946 og 1954. Mads har lagt hatten på græsset, og Else Marie har lagt avisen fra sig og sidder med brillerne i skødet.

ne Else Marie finde på at spille både blind og døv, og når Christian kom ind i stuen, spurgte hun: »Hvem er det? Det skulle vel ikke være Christian?« »Ja, det er det. Hvorfor spørger du så?« kunne det lyde fra den irriterede søn.

Christian havde en fast søndagspligt med at feje gården og køre sin mor til gudstjeneste i Aggersborg Kirke. Fra sidst i 1920'erne foregik det i familiens nyindkøbte bil. Mads C. Olesen havde ikke selv kørekort, så han kunne køre sin hustru til kirke. Hvis der havde været for megen uenighed mellem mor og søn, ville Chri-

stian ikke altid med ind i kirken. I stedet kunne han i trods finde på at tage ned på kroen, hvor han blev resten af dagen og drak øl og spillede kort – mousel og dævl – til stor irritation for sin mor.

Bilen blev også brugt, når Christian skulle til bal i omegnen af Aggersund. Men det skulle helst foregå lydløst for i hvert fald mor Else Marie, så lillebror Agner hjalp ham med at skubbe køretøjet ud af garagen og lidt på vej, før motoren blev sat i gang. Derimod gjorde det ikke far Mads noget – han skulle ikke selv bruge bilen til noget, da han jo ikke havde kørekort!

Else Marie og Mads C. Olesen siddende i midten omgivet af børn, svigerbørn og børnebørn samt familien Langgaard i haven til Brogade 42. Chr. Olesen ses stående bag sin far, og Ole Olesen sidder med fodbolden lige foran bedsteforældrene.

Da Christian overtog familievirksomheden i 1929, var Mads C. Olesen over 70 år, og han og hustruen flyttede til et nybygget hus længere nordpå i Brogade. Ægteparret havde fortsat ung pige i huset, men klarede ellers sig selv.

Villaen i Brogade 42 havde en stor have med lysthus. Else Marie Olesen havde fortsat sine luner og kunne finde på at gemme sig, når der skulle være morgensang på parrets festdage. Så måtte Christian hente hende frem i lyset!

Da Mads C. Olesen døde i 1946, flyttede datteren Agnes med ægtefællen Jens

Hannesbo ind hos Else Marie. Jens Hannesbo var en kendt handelsmand fra markedspladser over hele Han Herred.

Else Marie Olesen døde 29. maj 1954.

Chr. Olesen

1929-54

*Godik Christian Olesen
– anden generation i
familievirksomheden.*

Sønnen Godik Christian Olesen fik næringsbevis som købmand 15. september 1927 og overtog forretningen efter sin far i 1929. Forinden havde han været seks måneder på købmandsskole i Aalborg, hvorved han også havde sikret sig en vis teoretisk ballast.

Han blev hurtigt kastet ud i store udfordringer, for kort tid efter hans overtagelse af familievirksomheden satte de dårlige tider for landbruget ind. Krisen nåede sit højdepunkt i 1930-31 med dårlige priser på landbrugsprodukter. Talrige landmænd måtte afstå deres ejendom, og mange søgte akkord efter særlige love – det såkaldte Kanslergade-forlig – som Stauning-regeringen i 1933 vedtog med et bredt flertal i Folketinget for at hjælpe samfundet og dermed landbruget gennem krisen.

Helt frem til den tyske besættelse i 1940 måtte man leve med produktionsreguleringer såsom svinekort, der svarer til nutidens mælkekvoter – en lille flig af krisens udbrud 10 år tidligere.

Chr. Olesen klarede sig dog igennem de første svære år trods de mange akkorder, som han måtte acceptere. Han blev ligesom sin far kendt som en dygtig købmand, vellidt og tillidsvækkende blandt kunder og forretningsforbindelser.

BLÅ BOG **Godik Christian Olesen**

- Født 18. november 1898 i Aggersund
- Uddannet i faderens korn- og foderstofforretning og på købmandsskole i Aalborg
- Næringsbevis som købmand 15. september 1927
- Overtog familievirksomheden i 1929 samtidig med giftermålet med Othilia Sørensen fra Holtet ved Øster Hassing
- Forældre til Ole Christian (1930) og Elsebeth Kirstine (1932)
- Fra 1954 kompagniskab med sønnen under navnet Chr. Olesen & Søn
- Død 4. oktober 1970 (hustruen døde 19. juli 1982, og begge er begravet på Aggersborg Kirkegård)

Aggersund set fra syd fra omkring den tid, hvor Chr. Olesen overtog ledelsen af virksomheden. Dengang gik fjorden helt op til familiens vinduer.

Kendetegnende for ham var, at han ikke gjorde forskel på små og store. Han talte aldrig nedsættende om »bønder«, men omtalte dem som »landmænd«, hvilket utvivlsomt var medvirkende til hans popularitet.

Chr. Olesen, der var født 18. november 1898 i Aggersund, blev i 1929 gift med Othilia (Tille) Sørensen, født 20. april 1899 i Holtet ved Øster Hassing, og parret fik to børn: sønnen Ole Christian Frost Olesen, født 28. november 1930, og datteren Elsebeth Kirstine Olesen, født 29. november 1932. Ole husker det som et stort problem mellem de to søskende, at de havde fødselsdag med kun én dags mellemrum!

Da Ole var blevet født, kom Mads C. Olesen over til de nybagte forældre og sagde, at hvis de havde tænkt at kalde drengen op efter ham, ville han hellere foreslå, at de brugte hans egen fars navn,

Ole Christian Frost. Og sådan gik det til, at Ole blev opkaldt efter sin oldefar. Mads C. Olesen havde hørt tilstrækkeligt på øgenavne som »Mads Gedebuk«, og det syntes han barnebarnet skulle forskånes for!

Søskendeparret Ole og Elsebeth voksede op i et trygt og meget velfungerende hjem, og forældrene var tillige ret velhavende efter datidens forhold, så børnene kendte ikke til at mangle noget.

Ægtefællerne supplerede hinanden

Mens Chr. Olesen var en travl forretningsmand, der tjente gode penge på en virksomhed i fortsat fremgang, stod Othilia for hjemmet og husholdningen. Ud over familien bestod husstanden af en ung pige, chauffører, lagerfolk og kontorpersonele,

Svinekortet var en produktionsregulering, der svarer til nutidens mælkekvoter. Svinekort var også genstand for indbyrdes handel.

*Børnene Ole og Elsebeth
fotograferet ved bedstefor-
ældrenes hus i Brogade 42
omkring 1935.*

som havde deres sovekamre i pakhusene, idet det dengang var almindelig skik, at alle medarbejdere blev tilbudt både kost og logi. Så der var sædvanligvis 10-12 børn og voksne omkring bordet i det daglige.

I børnenes opvækst havde Othilia god hjælp af Esther, der var datter af Johanne og Laurids Sørensen og tjente som ung pige hos familien i syv-otte år, herunder i krigsårene. Johanne og Laurids fik begge deres kost hos familien Olesen, idet Johanne hjalp til i køkkenet, foruden at hun syede og reparerede tøj. Så vidt Ole husker, fik ægtefællerne ikke nogen egentlig løn, men kosten og andre fordele havde stor værdi for dem.

Selv om Othilia ikke direkte havde noget med forretningen at gøre, havde hun det alligevel indirekte, idet der fra tid til anden skulle serveres kaffe for kunder og forretningsforbindelser. Landmænd-

*Othilia og Chr. Olesen i deres smukke stue med udsigt
direkte til fjorden.*

ne havde som regel god tid og ville gerne snakke, når de havde ærinde på »foderstoffanlægget«. Men det havde Chr. Olesen hverken tid eller tålmodighed til ret længe ad gangen, så det var oftest op til fru Olesen at klare den slags opgaver. Undertiden kunne der falde en enkelt øl eller snaps af til en besøgende landmand, uden at der derved på nogen måde blev holdt »kro« i fru Olesens stue.

Ole husker en landmand fra Manstrup, som på vej hjem fra et slagterimøde i Løgstør lagde vejen forbi familien Olesens stue for at få serveret smørrebrød. Også byens »Mads Post« kom gerne ind for at få en sludder med fru Olesen.

Othilia – kaldet Tille – bød ofte firmaets kunder ind til en kop kaffe, et stykke smørrebrød og en hyggelig snak i dagligstuen.

Othilia kunne også rigtig godt li' at komme i snak med landmændene, så hun kunne også selv finde på at kalde på en eller anden, der holdt og ventede på at få læsset af eller på, og byde ham på en kop kaffe. På den måde fik hun et stort kendskab til familieforholdene rundt om på hele egnen, når hun og kunden sad og fik sig en sludder i et hjørne af stuen, der havde vinduer til fjorden lige udenfor. Det var til stor nytte for Chr. Olesen i hans virksomhed, at hans hustru kunne huske folk og deres slægtsforhold, hvilket han absolut ikke selv kunne!

Lidt usædvanligt for den tid sørgede Chr. Olesen for, at fruhen allerede i 1932 fik

Her er vi midt i 1930'erne, hvor fru Olesen har sat sig til rattet, og sønnen Ole står på trinbrættet til familiens første bil, en stor og tung Dodge.

kørekort, så hun kunne komme rundt på egen hånd. I øvrigt var parret kærkomne deltagere i selskabslivet, hvor ægtefællerne både viste sig som strålende værter og hyggelige gæster.

Et hjem i konstant forandring

Fru Olesen elskede at bygge om og modernisere i hjemmet og fik frie hænder af sin mand, når blot hun selv ville stå for det – hans domæne var jo forretningen!

Allerede mens Ole og Elsebeth var små, blev der installeret badeværelse med kaminovn, og i 1939, da børnene var blevet ni og syv år gamle, besluttede forældrene sig for, at en fjerdedel af det nederste kornloft i hovedbygningen skulle bygges om til to børneværelser og et soveværelse med tilhørende toilet og vaskekumme.

Selv om fru Olesen havde en stor husholdning at se til med både familie og ansatte omkring spisebordet, blev der også tid til stille stunder med sytøjet.

Men da krigen brød ud 9. april 1940, blev byggeplanerne lagt i skuffen ud fra den tro, at besættelsen hurtigt ville være overstået. Men der kom til at gå hele fem år uden ombygninger hos familien Olesen!

Kort tid efter befrielsen i maj 1945 blev planerne igen trukket frem i lyset, og byggeriet af værelserne blev påbegyndt. Samtidig blev der installeret centralvarme, hvor varmekilden var et stort komfur med sænkede riste, som kunne trække varmeanlægget, når der ikke skulle laves mad! I de forløbne fem år havde man fyret i komfur og kakkelovne med tørv fra Vildmosen.

Nogle år senere blev der gravet en kælder under køkkenet og installeret en centralvarmekedel med oliefyrt.

– Min far faldt for et køle-fryseskab, som var kommet frem efter krigen. Næste gang han

og Mor var i Aalborg, bad han hende om at gå med ind hos Lange & Unmack (det senere Sanistål), hvor han fremviste den fantastiske opfindelse for hende. Mor var selvfølgelig både overrasket og vildt begejstret – og det var jo helt sikkert også meningen fra Fars side! fortæller Ole.

Høstpantebreve som kredit

Op gennem 1930'erne udviklede forretningen sig omsætningsmæssigt, uden at der blev foretaget de helt store investeringer. Dog vakte det opsigt, da Chr. Olesen i 1930 gik væk fra hestevogn og i stedet anskaffede sig en lastbil til brug for levering af varer til landbruget. Folk rystede lidt på hovedet, ligesom de gjorde, da sønnen i midten af 1950'erne byggede ny silo.

I 1930'erne blev der også opført et pakhus på havnen – og umiddelbart efter krigen endnu ét – hvor man kunne oplagre varer, der blev hjemtaget via Det Danske Gødnings-Kompagni A/S (senere Superfos A/S), som havde hovedkontor i København med afdeling i Aalborg og fabrik i Nørresundby.

Gødningskompagniet ydede lange kreditter, som købmændene kunne videregive til det trængte landbrug. Selskabet påtog sig også at modtage høstpantebreve – dvs. pant i høstudbyttet – som betaling for kunstgødning og såsæd.

Høstpantebreve var den absolut sidste udvej for en kriseramte landmand, da det derved blev tydeligt, at man ikke sad særlig godt i det på gården. Men som

Chr. Olesen har sat sig til rette med dagens avis – sikkert en søndag, for ellers ville han have været på færde på kontoret eller ude i lagerbygningerne – og her i den gode stol kunne han også benytte sig af radiogrammofonen. Chr. Olesen var en statelig (og lidt forfængelig) mand, der med jævne mellemrum fik taget et nyt portræt af sig selv hos fotografen i Løgstør. Samtidig var han påpasselig med sit helbred, så han benyttede sædvanligvis en tur i Fjerritslev Bank til at konsultere doktor Ebbe lige overfor. Historien beretter, at han engang kravlede ind gennem vinduet efter lukketid – men dog blev forvist af fru Ebbe!

tingenes tilstand var, kunne det være et nødvendigt middel, for at finansiere tilsåningen, og Chr. Olesen var en retskaffen købmand, der ikke misbrugte denne sikkerhedsstillelse i forbindelse med leverancerne. I såtiden om foråret var han altid at træffe hjemme på kontoret for at være klar til at servicere landmændene og indgå aftaler, blandt andet ved hjælp af høstpantebreve.

Når høsten nærmede sig, kunne det også hænde, at en landmand kom ind og bad om at få udbetalt et beløb – fx 2.000 kroner – som så skulle modregnes i høstleverancen til Chr. Olesen. Hvis tillidsforholdet var i orden, blev der altid fundet praktiske og gangbare løsninger.

I november 1938 besluttede Hjørring, Aalborg og Thisted amter at bygge Aggersundbroen. Forud gik årelange og vanskelige diskussioner mellem de parter, der

Hverdagstravlhed på Chr. Olesens korn- og foderstofvirksomhed under besættelsen. Der køres stadig med hestevogn, selv om lastbilen har holdt sit indtog, nu med gasgenerator på grund af restriktioner på brændstof. Datteren Elsebeth ses ved lastbilens køler, og forrest ses familien Olesens havehus, som før Aggersundbroens opførelse i 1939-42 lå lige ved fjordkanten. Fra stue- og soveværelsesvinduerne i hovedbygningens gavl kunne familien følge såvel brobyggeriet som de mange militære aktiviteter, som fandt sted bogstavelig talt lige uden for døren.

Godset (indleveret d. / udleveret d.)
(Udfyldes af Færgeriet)

Færgeriets Nr. .... **Fragtbrev.**

Til *Chr. Olesen Aggersund*

Efterkrav: ..... Kr. Øre { Til Færgeriet til Efterkravet skal læses en af Afsenderen udfyldt, til denne stilet op med Postfrimærker frankeret Postavisning.

Marko	Antal	Indpakningsmaade	Indhold	Vægt kg (inkl. Opvægt)	Afsenderens Frankaturpaategning
<i>uden Skatte</i>	<i>10</i>	<i>S</i>	<i>Høsalt</i>	<i>750</i>	

Bemærk: Værdi kan ikke angives for det ved Færgeriet indleverede Gods.

*Th. Mikkelsen
Løgstør
Colonial & Melon gros*

Et fragtbrev til postfærgen på en leverance på 750 kg høsalt fra grossisten Th. Mikkelsen i Løgstør til Chr. Olesen i Aggersund.

havde interesse i en fast forbindelse – herunder byrådet i handelsbyen Løgstør, som gerne ville udvide sit opland mod nord – men Aggersundborgerne tog 19. juli 1929 sagen i egne hænder og etablerede »Broudvalget til Fremme for bygning af en Bro ved Aggersund«. På denne side af fjorden kunne man nemlig også se, at broen ville blive et stort plus for samfærdsel og samhandel mellem nord og syd, og Chr. Olesen gjorde sig klar til at udnytte mulighederne for en større omsætning på Himmerland.

Dog stillede hverken Chr. Olesen eller direktør Jakobsen på Han Herreders Tømmerhandel særlige krav i forhold til brobyggeriet.

– Efter min vurdering kunne de to store erhvervsmand i Aggersund godt have fået mere

ud af situationen i forhold til faciliteterne på havnen, siger sønnen Ole Olesen ved et kig i bakspejlet.

Tysklands spisekammer

Så kom verdenskrigen. 9. april 1940 blev Danmark besat af Tyskland, og landbruget – og dermed korn- og foderstofbranchen – blev tvunget til at samarbejde med besættelsesmagten. Hjemme i Tyskland havde man nemlig brug for fødevarer i stor stil, og Danmark blev så at sige Tysklands »spisekammer« og skulle således sørge for at opretholde en optimal landbrugsproduktion, som var mere end det dobbelte af, hvad man her i landet selv kunne forbruge.

Der blev iværksat produktion af fosfat i Nørresundby, således at Gødningskompagniet kunne levere kunstgødning til landbruget og dermed øge mængden af fødevarer som eksport til Tyskland.

For firmaet Chr. Olesen i Aggersund betød det, at man også skulle indføre store mængder kali, der blev hjemtaget i løvægt med skib fra Tyskland. Omladningen foregik ved, at der blev opstillet et stillads til påfyldning af sække med 100 kg i hver. Nede i lasten vidste man nøjagtig, hvor mange skovlfulde der skulle til, for at vægten passede, og den kongelige vejer og måler, der boede nær havnen, stod sammen med »Pibe-Christian« ved brovægten og overvågede, at formaliteterne blev overholdt.

Tilsvarende blev der importeret kalksalpeter, som ankom i sække med skib

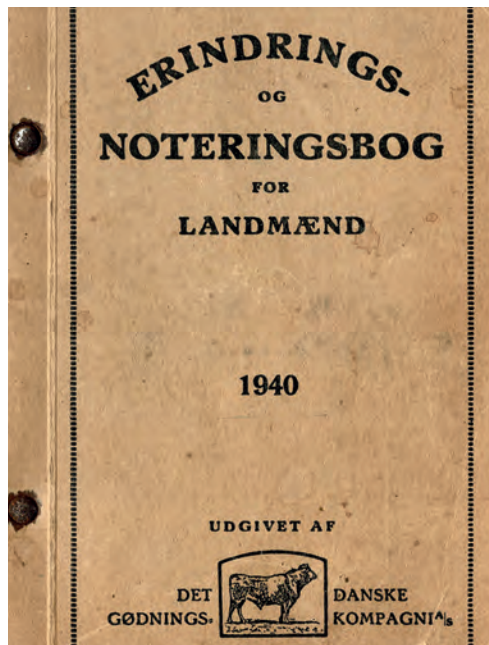
fra det ligeledes besatte Norge, foruden fosfat fra Gødningsselskabets fabrik i Nørresundby.

Men tingene foregik ikke altid så rationelt dengang som i vore dage. Eksempelvis blev sækkene med kali kørt med sækkevogn ind i Chr. Olesens dertil indrettede pakhus og styrtet af igen. Her lå det på lager i løs vægt, indtil firmaets chauffører i vinterens løb havde tid til at fylde det på sække igen til levering om foråret ude på gårdene i omegnen. Nogle landmænd sparede lidt på omkostningerne ved selv at afhente gødningsselskabets produkter i Aggersund.

Hjemme hos landmændene blev kali, superfosfat og kalksalpeter hældt ud på ladegulvet, hvorefter det blev blandet i et passende forhold, så det kunne spredes ud på markerne – enten med gødningsspreder eller pr. håndkraft – før tilsætningen med korn.

Mejeriprodukter og mange andre varer var rationeret over for danskerne, for at overskuddet kunne sendes til Tyskland. Lokalt havde værnemagten mere eller mindre frivillige aftaler med mejerier og slagterier herom.

Men det forhindrede ikke, at der parallelt hermed blev drevet en omfattende sortbørshandel, hvor en del af de landbrugsprodukter, der ellers skulle sendes til Tyskland, blev afhændet til folk på egnen med god fortjeneste til »melleghandlerne«. Det var en offentlig hemmelighed, at købmand Sørensen i Husby og mejeribestyrer Larsen i Korsholm var centrale personer i denne »undergrundsvirksomhed«.

1940 blev et skelsættende år, hvor ikke mindst korn- og foderstofbranchen blev tvunget til at samarbejde med den tyske besættelsesmagt. Danmark blev Tysklands »spisekammer« og skulle sørge for at opretholde en optimal landbrugsproduktion.

Chr. Olesen var ifølge sønnen, Ole, perfekt til at udnytte sortbørshandlen, og han opbevarede sine hamstringsvarer i »rubbrikker« under foderstofvirksomhedens pakhus, som i øvrigt stod uaflåst! Til sin kone sagde han: »Ingen kan finde på at lede dér, Tille!«

Den almindelige moral var, at alt, hvad man dermed fratog tyskerne af fødevarer, var helt i orden.

Skipper Karl Kristensen

Paketbåden »Aggersund«, som sejlede på Limfjorden og kunne laste 80 tons, stod for leverancen af foderstoffer i sække til

»Sortbørssang« fra januar
1944.

**Konen, der var
»Sort-Børs-
Grosserer«.** 11/1944

Om Konen fra Thorup,
der som omtalt har dre-
vet »Sort Børs« med To-
bak og Cigaretter, digter
»Erbødigste« følgende:

Der var en Kone paa Landet,
hun havde en Høne bl. a.
At lægge Æg er jo Hønenes Sag,
og den lagde et hver eneste Dag.
Men selv om Konen samlede paa La-
ger,
saa blev det just ikke til store Sager.
Med Overskud blev det meget smaat,
for selv om Byen betaler godt
for at faa blødkogte Æg paa Bordet,
saa er der jo høje Priser paa Fo'ret.
Saa Konen sa': Selv om vi har Krig,
paa Handel med Æg bli'r jeg ikke
rig.

Sin Lid hun meget hellere sætter
til Shagtobak og til Cigaretter.
Hun kendte en lille Tobaksfabrik,
hvorfra hun Masser af Varer fik,
som hun videregav af alle Kræf-
ter,
og mens hun solgte, hun regnede
efter:

I Tørvemosen dér faar jeg let
halvtreds Øre for en Cigaret.
og mange vil gerne gi' tyve Kroner
for Shagtobak i mindre Portioner,
som jeg med en Fjerdedel har
talt,
saa det er i Grunden ikke saa galt
Naar først man rigtig har funde
Fidusen,
saa ligger der tyve, tredive Tusind
og venter paa mig hvert eneste Aar
Til sidst kan jeg købe en Herregaard
Jeg faar Fornøjelse af Tobakkent
Saadan tænkte hun og knejste med
Nakken.
Men just som hun stod og knejst
dér,
saa kom der en Politikkommisær
og sagde: Aha! og Hvad behager!
og konfiskerede hendes Lager.
Dermed den hele Eysalighed fald
og det var i Grunden ikke saa gal
Saadan Historien gentager sig.
Maatte H. C. Andersen tilgiv
mig.

Aggersund Havn blev både før og efter broindvielsen i 1942 anløbet af større fragtbåde, herunder paketbåden »Aggersund«, som blev ført af skipper Karl Kristensen og stod for leverancerne til Chr. Olesen fra firmaerne Peder P. Hedegaard, Aalborg Foderstof-Import og Det Danske Gødningskompagni.

Chr. Olesen fra firmaet Hedegaard, Aalborg Foderstof-Import samt Det Danske Gødnings-Kompagni.

Båden blev sejlet af skipper Karl Kristensen, der boede med sin familie nordi-by i Aggersund. Børneflokket bestod af sønnerne Hermon, Villiam og Anker samt datteren Mette. Hele familien var søens folk, og alle tre sønner blev som voksne indehavere af store fiskeskuder i Hirtshals.

Selv var Karl Kristensen sømand til fingerspidserne med sus og dus i Aalborg over flere dage, ligesom han var en flittig gæst på kroen hjemme i Aggersund.

Under krigen var der rigeligt at sejle med på Limfjorden. Engang var Karl Kristensen og sønnen Anker sejlet mod

Luftfoto af Aggersund Havn et års tid efter broindvielsen i 1942. Til venstre for broen ses udskibningsrampen for de tyske transportere af ral fra Jammerbugten, og øverst til højre ses Chr. Olesens virksomhed, der nu var »lukket inde« i en kile mellem Brogade og den nye Fjerritslevvej. Om end Chr. Olesen og Viggo Jakobsen på tømmerhandlen kunne have udnyttet chancen til at kræve større rettigheder som modydelse for ulemperne, var broen ubetinget en stor gevinst for alle parter.

Norge for at hente en last kalksalpeter hos Hydro. Men da de var kommet et godt stykke ud i Kattegat og ikke længere kunne se den nordjyske kyst, vendte de om og sejlede tilbage til Limfjorden, som var deres sikre område.

På sine gamle dage blev Karl Kristensen havnefoged i Vedbæk nord for København. Da han efter nogle år døde og skulle begraves på Aggersborg Kirkegård, blev hans kiste sendt med toget til Hobro, hvor nogle af Aggersunds borgere stod klar til at modtage den. Men ved en fejl fik DSB ikke koblet banevognen med kisten fra i Hobro, og toget kørte videre med Karl Kristensen til Aalborg. Også på sit dødsleje var den gamle skipper uberegnelig!

Aggersundbroen

Byggeriet af Aggersundbroen blev igangsat i august 1939, og der blev kørt store mængder jord på som fyld til vejanlægget

på nordsiden fra husmand Chr. Sørensens marker på Borredige.

Anlægsarbejdet havde således stået på i mindre end et år, da de tyske tropper indfandt sig i byen 9. april 1940. Men den eneste overfartsmulighed for såvel besættelsesmagten som den civile trafik var stadig den gamle dampfærge »Aggersund«, som kunne medtage fire-fem personbiler ad gangen, mens en lastbil eller rutebil fyldte hele færgen. Ved besættelsen må det tungeste materiel formodes at være bragt hertil ad søvejen eller ad landevejen via Aalborg/Nørresundby eller Oddesund/Thisted.

Brobyggeriet var i øvrigt blevet forsinket på grund af vanskelige stålleverancer og strenge isvintre. Hertil kom uventede prisstigninger. Men fra tysk side blev der ikke lagt hindringer i vejen, da det var strategisk vigtigt at få broen gjort færdig, så det ville blive lettere at få bragt mandskab og især materiel hertil.

Aggersundbroen blev indviet med pomp og pragt – og i øvrigt i kraftig blæst

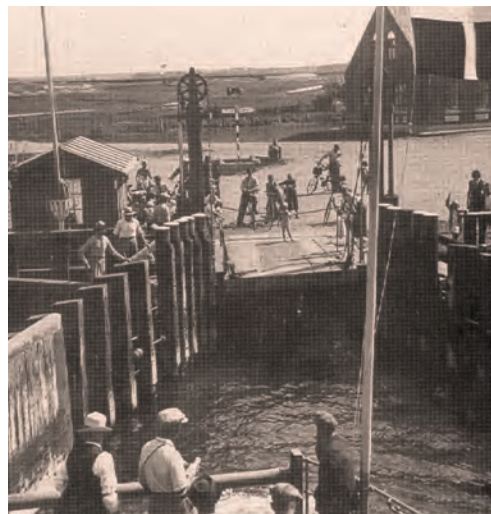
Andre brobyggerier i 1930'erne:
Limfjordsbroen, Aalborg, 1933,
Guldborgsundbroen 1934, Lillebæltsbroen 1935,
Storstrømsbroen 1937, Oddesundbroen 1938 og
Vildsundbroen 1939.

Broindvielsen 18. juni 1942 fandt sted med pomp og pragt – og i strid vestenvind! Her er festdeltagerne fra nord nået næsten over på sydsiden. Der var rejst en pavillon, hvor de officielle taler af de fremmødte honoratiores blev holdt. Den tyske værnemagt var naturligvis også til stede og opførte sig pænt på festdagen. Det var dog ikke tilladt at fotografere soldaterne.

– torsdag 18. juni 1942 under overværelse af ikke færre end 8.000 mennesker. Til den festlige anledning havde Fjerritslevs kendte kapelmester Chr. Sand Kjeldsen, der uventet døde få uger senere, komponeret en særlig »Limfjords-Bromarch«. Værnemagten var massivt til stede ved festlighederne og overtog straks derefter bevogtningen af broen. Selv om der var forbud mod fotografering af tysk militær, lykkedes det alligevel Fjerritslev-fotografen Svend Mikkelsen, der havde fulgt brobyggeriet på nærmeste hold med sit kamera, at »indfange« enkelte soldater blandt de mange honoratiores. En reportage fra broindvielsen findes på filmen »Stationsbyfotografen« på basis af Mikkelsens optagelser, og Sand Kjeldsens »Limfjords-Bromarch« blev genoplivet ved broens 75-års jubilæum i sommeren 2017.

De sidste ture med »D/F Aggersund« fandt sted samtidig med brofestlighederne. Derefter blev den gamle dampfærge holdt i beredskab i tilfælde af sabotage mod broen. Her støvner færgen ind gennem bolværket på sydsiden.

Færgen »Aggersund« skulle efter broindvielsen søge andre farvande og blev i første omgang solgt til en skibsreder i Aalborg. Men på grund af tyske protester måtte Postvæsenet, som havde stået for færgedriften siden 1918, købe færgen tilbage og forpligte sig til at holde færgelejerne på begge sider ved lige. Hensigten var naturligvis, at færgen skulle kunne sættes ind igen, hvis broen skulle blive genstand for et engelsk bombardement, lokal sabotage, påsejling eller anden ødelæggelse.

I sommeren 1946 var det endelig slut på dampfærgens æra. Færgen blev i første omgang solgt til ophugning i Marstal,

Færgen var flot pyntet til brofesten 18. juni 1942. Billedet er taget fra syd, og til højre ses hus og skur til brug for fragtbåden »Mathilte« fra København.

men imidlertid viste der sig en ny fremtid for »Aggersund«, idet den blev købt til færgefarten Arendal-Skilsøy-Tromøy i Norge – og sejlede endda under samme navn helt frem til 1975, hvor den endte sine dage hos Skipsopphugningen på Rølligheden i Arendal.

Limfjordsbyen blev totalt forandret

Umiddelbart efter ankomsten i april 1940 begyndte besættelsesmagten at sætte sit præg på Aggersund og omegn. Aggersund Kro – også kaldet hotellet – i Broga-

Mange fra Han Herred og Himmerland benyttede festdagen til en sidste tur med færgen, som var fyldt til bristepunktet.

de 17 blev inddraget som hovedkvarter, og tilsvarende blev forsamlingshuset på Ullerupvej 60 besat.

Der blev rekrutteret arbejdsløse danskere i stort tal – især fra København – som for en timeløn på 1,18 kroner blev sat i gang med at anlægge en flere meter bred og dyb pansergrav omkring byen for at forhindre fjendtlige styrker i at trænge frem med tanks og andet kørende materiel. Pansergraven udgik fra Aggersborggaard i vest og fortsatte nord om byen, indtil den igen endte ved fjorden ud for Manstrup i øst.

Langs pansergraven blev opsat et pigtrådshegn og lange rækker af »spanske ryttere« af jern. Desuden blev der udlagt et bredt minefelt og støbt »byporte« af beton, så der hurtigt kunne etableres vejspærringer ved indsnævringen af kørebanelen.

I sommeren 1946 – et år efter befrielsen – var det definitivt slut med færge i Aggersund. Egentlig var den solgt til ophugning, men der viste sig heldigvis en ny fremtid for »Aggersund«, som kom i drift ved Arendal i Norge og tøffede rundt i skærgården under samme navn helt frem til 1975. Her ses den ved Bratteklev.

Broselskabets byggeplads i Aggersund Syd.

For at beskytte Aggersundbroen blev der som led i Atlantvolden bygget 19 bunkere og skydestillinger, hvoraf en del stadig er synlige, især dem, der ligger tættest ved broen. I jubilæumsåret 2017 blev en stor bunker ved den nordlige parkeringsplads åbnet for offentligheden. Også på den nu ryddede hotelgrund ses en af bunkerne. Ved Aggersund Mejeri på »Bakken« nord for byen var der etableret en såkaldt maskingeværrede – det vil sige en lille fæstning, hvis bemanning var forsynet med maskingeværer.

Aggersund var dermed på mange måder et lukket område, og byens befolkning oplevede det ikke overraskende som at bo i en fæstning.

Hvis der var undtagelsestilstand i landet – eksempelvis efter regeringens tilbagetræden 29. august 1943 og i forbindelse med strejken efter Hvidstengruppens

I en stor bue nord om Aggersund blev der udgravet en bred tankspærring – en såkaldt tankgrav – for at hindre de allieredes landgang og fremtrængen med tanks og andet tungt materiel. Arbejderne, der udførte det hårde, manuelle arbejde, kom langvejsfra og blev privat indkvarteret i området.

henrettelse i juni 1944 – var begge broklapper hævet fra klokken 18 og hele natten for at forhindre passage. Ligeledes var der ekstra bevogtning af vejspærringerne ved indfaldsvejene.

Når pastor Johannes Svenningsen skulle færdes mellem Aggersborg Præstegård vest for byen og Aggersborg Kirke, måtte han udvise den største forsigtighed, men det lykkedes ham at finde en sikker vej gennem minefeltet.

Der var tvungen indkvartering af de københavnske arbejdere i private hjem,

Den nyindviede bro med Chr. Olesens pakhus og en tysk bunker som nærmeste nabo.

»Kvik« – alias »Bette Ingvard« – og hans temmelig skrappe kone kørte rundt på egnen som handelsfolk og gav byens børn lov til at spænde kælken efter det hestetrukne køretøj op gennem Brogade. Det var et par originaler i ordets bedste forstand, og ganske vist havde de ikke mange midler at gøre godt med, men hjælp fra nogen skulle de ikke have! Her er kortegen nået frem til telefoncentralen i Brogade 10 lige over for Chr. Olesens. Centralen blev bestyret af Kathrine, der var ugift, og fru Steensgaard i lejligheden til venstre hjalp også til ved omstillingsbordet, mens hendes mand havde arbejde hos Chr. Olesen.

hvorimod der så vidt vides ikke fandt tvangsindkvartering af tyske soldater sted i Aggersund – heller ikke hos familien Olesen – hvilket ellers var tilfældet flere steder i Han Herred. Som regel skulle man give logi til to af de tilrejsende arbejdere, men på gårdene i omegnen kunne der være tale om tre. Arbejderne skulle møde på et bestemt sted til ind- og udstempling, men lokalbefolkningen kunne ikke undgå at bemærke, at nogle af dem fordrev tiden med at spille den halve løn væk gennem kortspil, mens de sad inde i arbejdsskurene langs pansergraven, hvor der også foregik en del sortbørshandel.

Mange af de tilrejsende arbejdere, som efter broindvielsen og anlægget af tankgraven fortsatte med bunkerbyggerierne, havde logi i »Tur-Olsen«s pensionat i Brogade, hvor manufakturhandler Edvard

Olesen og hans hårdtarbejdende kone var værtsfolk.

At man i foderstofvirksomheden slap for at skulle have flere på daglig kost ud over den i forvejen store husholdning, kan efter sønnens vurdering måske have sin forklaring i, at Chr. Olesen betalte for københavnske logerende på pensionatet overfor, uden at nogen – end ikke hans kone – fik noget at vide derom.

Nødlanding i krigens første uger

Den tyske besættelse af Danmark – og ikke mindst opbygningen af Nordeuropas største militære luftbase i Aalborg for at have hurtig adgang til det ligeledes besatte Norge – betød heftig aktivitet fra det engelske flyvevåben, Royal Air Force, hvis bombefly ofte strøg ind over Lim-

Agterskytten James J. Eldridge, som i 1940 kun var 18 år, oplevede 25 forskellige af tyskernes lejre indefra.

Aggersund Hotel var under besættelsen fortsat et vigtigt samlingspunkt – nu både for lokalbefolkning og tyske militærfolk.

Den engelske Wellington-bombemaskine undersøges efter nødlandingen på lavt vand ud for Aggersund efter et mislykket angreb på Aalborg Lufthavn natten mellem 21. og 22. april 1940.

Landinspektør Axel Monrad (1895-1978).

fjorden og Han Herred for at ødelægge de tyske installationer i og omkring lufthavnen, som i tysk terminologi blev kaldt »Fliegerhorst Aalborg West«.

Allerede i krigens første uger fik den engelske flyaktivitet også konsekvenser i Aggersund.

Natten mellem 21. og 22. april 1940 blev Aalborg Lufthavn angrebet af seks britiske Wellington-bombemaskiner, som kastede såvel spræng- som brandbomber, dog uden at gøre synderlig skade på lufthavnen. Derimod faldt der bomber i Aalborg, Vadum, Hasseris og Lindholm, hvorved tre personer blev dræbt.

En af de engelske maskiner blev ramt af en tysk fuldtræffer. Wellington-besætningen forsøgte at undslippe ved at flyve lavt i trætophøjde, men det lykkedes ikke, så

maskinen måtte nødlande på det lave vand ud for Aggersund. Det var det første allierede fly, der blev skudt ned over Danmark.

De seks besætningsmedlemmer slap uskadt fra nødlandingen, og de blev straks hjulpet i land af en række beboere fra Aggersund med landinspektør Axel Monrad i spidsen. Monrad boede i Brogade 70 tæt på fjorden, og de seks flyvere blev bragt hjem til ham og hans hustru, hvor de fik tørt tøj på og noget at spise. Flyets papirer blev brændt, og for en sikkerheds skyld blev sygehuslæge Eduard Pedersen fra Fjerritslev tilkaldt.

Der foregik nu en intens drøftelse om muligheden for flugt, men det blev opgivet. Derfor ringede man til landbetjent A.R. Laursen, Fjerritslev, som svarede, at han ville komme om en time! Han ville

Efter nødlandingen 21. april 1940 blev den gigantiske Wellington-maskine transporteret gennem Aggersund, hvorefter tyskerne fik en kærkommen lejlighed til at undersøge bombemaskinens konstruktion.

Den seks mand store besætning på Wellington-flyet nåede at skrive i familien Monrads gæstebog, før de blev taget til fange af tyskerne.

Mindeplade som tak for familien Monrads gæstfrihed over for de seks engelske flyvere.

give englænderne tid til at komme væk. Den mulighed udnyttede de dog ikke, og i løbet af kort tid kom tyskerne til stede, hvorefter de seks besætningsmedlemmer – som de første allierede flyvere på dansk grund – blev taget til fange.

Efterfølgende blev den kæmpestore bombemaskine transporteret bort af tyskerne, der fik en kærkommen lejlighed til at undersøge Wellington-maskinens konstruktion.

Besætningen blev ført til Tyskland, hvor der ventede dem mere end fem års fangenskab. Lykkeligvis overlevede alle seks det lange fangenskab, hvor de blev flyttet fra fangelejr til fangelejr. Agterskytten James J. Eldridge, som i 1940 kun var 18 år, oplevede således 25 forskellige af tyskernes lejre indefra.

De seks besætningsmedlemmer nåede før tilfangetagelsen at skrive deres navne i familien Monrads gæstebog. De glemte aldrig nødlandingen i Aggersund og den hjælp, som de fik af beboerne, og i 1956 forærede de familien Monrad en mindeplade for dramaet 21. april 1940. I mange år efter krigen havde familien Monrad en tæt kontakt til James J. Eldridge med gensidige besøg.

I øvrigt måtte landinspektøren afgive en del af sin grund til en af de tyske bunkere.

Midt i begivenhedernes centrum

Familien bag foderstoffirmaet Chr. Olesen befandt sig under hele besættelsen midt i begivenhedernes centrum. Tyskernes til-

Et kig gennem familien Olesens loftsvindue mod den nyindviede bro og foderstofvirksomhedens pakhuse på havnen.

stedeværelse blev en del af hverdagen i de fem år, besættelsen varede, selv om der kunne være adskillige hændelser og forhold, der kunne skabe både frustrationer og nervøsitet.

Oven på bunkeren ved den nuværende rasteplads på broens nordside havde tyskerne placeret en antiluftskyttsstilling. Når der var beskydning af engelske fly på bombetogter mod Aalborg Lufthavn, eller englænderne forsøgte at tilintetgøre de tyske anlæg fra luften, var familien Olesens soveværelse, som vendte mod syd, helt oplyst af ilden fra luftværnsstillingen.

Under luftalarm blev familien samlet i husets midtergang, hvor der ikke var vinduer, som eventuelle projektiler kunne gå igennem. Derimod beroligede Chr. Olesen sin familie med, at der efter hans mening ikke var fare for et egentligt bombardement af Aggersund.

På vejen tilbage fra bombetogterne mod Aalborg Lufthavn kunne man opleve, at de engelske fly, der blev beskudt fra stillingen ved broen, vendte om ude over

fjorden og kom tilbage for at svare igen med de maskingeværer, der var påmonteret flyene.

Ole Olesen var ved krigsudbruddet ni år og gik på Fjerritslev Realskole sammen med den tre år ældre nabodreng Svend Thorn Jakobsen fra Han Herreders Tømmerhandel. Turen foregik dels på cykel, dels med rutebilen, som blev kørt af »den unge Thinggaard«. Han var søn af Poul Thinggaard, Thisted, som i 1921 købte sin første rutebil og efterhånden etablerede ruten Aalborg-Fjerritslev-Thisted. Engang sad Aggersund-rutebilen fast, og eleverne måtte ud at skubbe på for at få køretøjet fremad. Men Ole husker, at Svend nu hellere ville være med til at skubbe bussen baglæns for at slippe for at komme i skole!

Især på cykel føltes de 10 kilometer til Fjerritslev som en lang vej, så i 1941 fik Ole mulighed for at skifte til Løgstør Skole, idet han sammen med en halv snes andre realskoleelever fra Aggersund – herunder den jævnaldrende Edith Gram – fik lov at trække med cyklen over den endnu ufærdige bro. Cykelturene til Løgstør foregik i al slags vejr, men hvis der var snestorm, syntes fru Olesen, at børnene skulle hentes i firmaets gasgeneratordrevne lastvogn. Oles far havde derimod den indstilling, at når de unge mennesker kunne stå på ski, kunne de også cykle de fem-seks kilometer hver vej! Skiturene var noget, de unge mennesker fornøjede sig med på bakkerne ved Aggersund Kalkværk.

Sænkekasserne til bropillerne blev fremstillet på sydsiden af fjorden, og Ole husker, at eleverne fra Aggersund altid

Skomager Charles Brøndum, Brogade 8. Chr. Olesen benyttede selvfølgelig genboen til familiens skoreparationer, men der kunne gå flere år, før han kunne lokke en regning fra skomageren.

Luftfoto fra sidste halvdel af 1940'erne, hvor optimismen igen spirer, og fru Olesen, pigen i huset og vaskekonen Sørine fra Rimmen holder storvask, mens bunkereren bag virksomheden står tilbage som et varigt monument om de fem mørke år. Bilkørslen er vendt tilbage, ses det i indkørslen mellem hovedbygningen og haven. Familiens privatbolig var i den sydlige ende af hovedbygningen, og en stor del af overetagerne var indrettet til kornloft. I udbygningen med garagen havde flere af arbejderne logi.

fik fri fra skole, når disse enorme kasser skulle søsættes, så børnene kunne se til fra kajen på nordsiden. Søsætningen foregik via en rampe, og det gav et vældigt plask, når de ramte vandet, hvorefter de af sig selv vendte sig om til den rette position. Fotograf Svend Mikkelsen har udførligt dokumenteret dette i de optagelser, som senere blev til »Fjerritslev-filmen« og »Stationsbyfotografen«.

Derimod pinte det Ole, at han lå i seng med influenza netop den dag, hvor de to 90 meter lange buer ankom og skulle monteres oven på bropillerne. Hans mor forbød ham på det bestemteste at gå udenfor, så han måtte følge sceneriet

fra soveværelsesvinduet i husets sydgavl. Brofagene var fremstillet på Aalborg Skibsværft og bugseret hertil på slæbebåde, hvorefter de blev indstøbt – »kasset ind« – i beton på stedet.

I øvrigt kunne familien Olesen se til, at hele havneområdet blev væsentligt forandret i sit udseende i forbindelse med brobyggeriet. Hidtil gik fjorden næsten helt op til Othilia og Chr. Olesens havehus. Men nu blev der på begge sider af sundet anlagt vejdæmninger et godt stykke ud til strandkanten, hvorved selve broen kun blev 210 meter lang. For at aflaste Brogade blev der på Han Herred-siden etableret en omfartsvej ved at fylde op med jord i

Det var ikke et helt ufarligt arbejde at deltage i indstøbningen af de høje stålbuer på Aggersundbroen. Engang faldt en murer i vandet, uden at han dog kom noget alvorligt til.

Et brofag, der bugseres af slæbebåde fra Aalborg, nærmer sig Aggersund.

det lave område helt ud til det nuværende cafeteria en kilometer nord for broen. Samtidig opstod det areal, hvor der i dag er anlagt en flittigt benyttet rasteplads med toiletter og fin udsigt over fjorden til Løgstør samt adgang til en af de tyske bunkere.

Dette areal udnyttede besættelsesmagten dels til opførelse af mandskabsbarakker – i øvrigt på den grund, hvor Ole Olesen bor i dag (Fjerritslevvej 9) – dels til bunkerbyggeri samt etablering af en træbro til udskibning af grus og ral, der blev transporteret hertil med smalsporsjernbane fra Jammerbugtens strande for at blive sejlet videre med pramme til de tyske betonbyggerier i øst og vest. Ikke mindst skulle der bruges store mængder sten til den fortsatte udbygning af Aalborg Lufthavn, mens andre forsyninger blev sendt mod vest til opbygningen af Atlantvolden langs Vestkysten.

Ralbanen til udskibningsstedet i Aggersund, som var den midterste af i alt tre tyske smalsporsbaner, fungerede i perio-

Et minde fra besættelsestiden på nordsiden af broen i vore dage, hvor Aggersund er en del af Vesthimmerlands Kommune og brandet »Muslingebyen Løgstør«. Bunkeren blev ved 75-års brojubilæet i 2017 genåbnet for publikum.

den 1943-45. Denne »langdistancebane« var på 90 centimeters sporvidde i modsætning til de to øvrige 60 centimeters baner, der bragte ral til henholdsvis Klim Station og Fjerritslev Station med henblik på videretransport med den ordinære Fjerritslev-jernbane.

Der er beretninger om gentagne tilfælde af sabotage mod disse tipvognstransporter med deres små, dampdrevne lokomotiver foran. Blandt andet blev der gravet ud under svellerne i den bløde jordbund, og det lykkedes i flere tilfælde at få vognene til at vælte, mens lokomotivet blev på skinnerne. Der fortælles også om, hvordan jordbærplukkere på gartner Danielsens marker vest for »Bakken« fandt på at kaste rådne bær efter togets personale!

Efter befrielsen forestod et omfattende arbejde med at fjerne svellerne og det svære skinnemateriel ved hjælp af hestetrukne skinnevogne. Svellerne blev stabled i stakke, men der forsvandt i nattens mulm og mørke ofte nogle stykker, som blev brugt til tidens mangelvare: brændsel. Nogle steder – som ud mod Kollerup Strand – kom svellerne til at gøre fyldest som hegnspæle, der har holdt sig helt frem til i dag.

Den lokale sabotage omfattede også telefonledningen, som tyskerne etablerede mellem Nørresundby og Thisted. Ledningen blev flere gange klippet over, men det danske politi, som havde hovedkvarter sammen med værnemagten på Aggersund Hotel, virkede ikke synderligt interesseret i at opklare sagerne.

Christmas Møllers flugt via Aggersund

Et særligt kapitel i historien om Aggersund under besættelsen udspandt sig 30. april 1942, altså kun få måneder før broens indvielse.

Den konservative politiker og modstandsmand Christmas Møller, som i løbet af besættelsens første år var blevet en samlende figur for dansk sindelag, var minister i samlingsregeringen efter 9. april 1940. Men allerede i oktober 1940 krævede værnemagten hans afgang og i januar 1941 hans udtræden af Folketinget, fordi han offentligt talte imod den tyske besættelse. På opfordring fra kommunisten Ak-

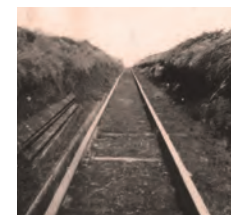

Havneområdet i Aggersund i snedragt, set fra familien Olesens private vinduer.

sel Larsen var han med til at grundlægge det illegale blad »Frit Danmark«.

Efter mange overvejelser blev det besluttet, at Christmas Møller skulle til England, og på betingelse af, at han kunne få sin kone og søn med, indvilgede han i at tage af sted for derfra at kunne yde sit bidrag til kommunikationen mellem Danmark og de allierede. Især blev hans radiotaler til Danmark via BBC en stor succes, og de dansksprogede radioudsendelser fra England blev senere en vigtig brik i at underrette de mange modtagegrupper, også her på egnen, om tidspunktet for nedkastninger af våben til modstandsbevægelsen.

Flere forskellige muligheder for flugten til England blev undersøgt, og beslutningen blev, at familien Christmas Møller skulle tage så langt væk fra København som muligt og gå om bord på galeasen »Argo« ved kalkværkets lille havn i Aggersund Syd. En del af kalkværket var svensk-ejet, og besættelsesmagten havde givet lov til, at der kunne fragtes kalk til Sverige, hvilket gav mulighed for at smugle Christ-

I besættelsens sidste halvdel blev der transporteret store mængder ral fra Jammerbugtens strande til Aggersund Havn for at blive sejlet videre til de tyske betonbyggerier mod øst og vest. Raltransporterne over land foregik på et 90 cm's sporanlæg med dieseldrevne lokomotiver spændt for en række tipvogne. Her et billede fra optagningen af skinner og sveller i området nord for Aggersund i første halvdel af 1946. Svellerne blev bl.a. brugt til hegnspæle, som stadig ses langs marker og veje.

Et nutidigt billede af Aggersund Syd og Nord, som var udgangspunktet for Christmas Møller-familiens dramatiske flugt til England via Sverige.

mas Møller ud af Danmark. Rejsen fra København foregik med tog til Middelfart og herfra med taxa til Aggersund.

»Argo« var ejet af skipper Schmidt, og med Egon V. Jensen ved roret og den lille familie skjult i et særligt konstrueret rum i kridtlasten lykkedes det at komme under Aggersundbroen og gennem Limfjorden, og trods inspektion af tyske vagter ved Hals gik turen nu planmæssigt over Kattegat med Göteborg som mål. Vel ankommet til Sverige kunne familien 5. maj sætte kursen mod London om bord i en engelsk flyver.

Men Christmas Møller var blevet genkendt, og da galeasen returnerede til Frederikshavn, blev den to mand store besætning arresteret af det danske politi og båden beslaglagt.

14. maj 1942 kunne Christmas Møller holde sin første radiotale til det danske folk, hvor han blandt andet sagde: »Jeg er kommet herover for at forklare og for-

svare Danmarks holdning« – uden at han dermed lagde skjul på, at der i den danske regering var holdninger og beslutninger, som både han og mange ligesindede misbilligede.

Christmas Møller fik en svær tid i England, og ambitionen om at blive en lederskikkelse for de frie danske blev ikke indfriet. Hans ildfulde taler i BBC havde dog en motiverende virkning på den danske modstand.

Christmas Møllers eneste søn, kaldet »lille John«, som var løjtnant i den engelske hær, blev dræbt i kamp med tyske styrker nær Osnabrück i Tyskland 9. april 1945, altså blot en måned før krigen sluttede. Han blev kun 20 år. Selv døde Christmas Møller i april 1948.

I 50-året for broindvielsen og Christmas Møllers flugt blev der i juni 1992 afsløret en mindesten for begivenheden hin forårsnat i 1942, som blev foreviget i denne prolog af gårdejer Hans Rolighed, Manstrup Mark:

*På fjorden de sejler så flot, disse skibe.
No'en mod vest – no'en mod øst – mod Aal-
borg og Nibe.
Vi ser næsten aldrig den last, de har med,
men kører blot videre, når broklappen går ned.*

*En dansker med mod skulle sejles en nat.
Det var krig. Tyskland ha'd Danmark besat.
Hitler han mente, at dansken kun' ordnes så let.
Til terror og mord han mente, han ha'de ret.*

*Christmas Møller han ville til England af sted.
Gennem radio skul' alle nu ha' rigtig besked.*

Den konservative politiker John Christmas Møller (1894-1948) blev under besættelsen kendt for sine radiotaler fra BBC i London. Flugten til England foregik på en farefuld færd med galeasen »Argo« fra Aggersund Kalkværks lille havn.

*For ham var det om at få sandhed fortalt.
Det onde skal' fordrives, om så livet det
gjaldt.*

*Han havde et krav, før han rejste af sted:
Min kone og søn skal selvfølgelig med!
De skjulte sig på Argo, ført af skipper
Schmidt.
Lasten bestod i øvrigt af sække med kridt.*

*Uden at nazi fik standset den vigtige passage,
kom de til Sverige i den lille galease.
En brite i flyver holdt klar til start.
Nu gik det til England i voldsom fart.*

*Her sætter vi nu den kønneste sten
til minde om det, der en aften sen
var en bedrift til hjælp i elendighed,
til sammenhold, der endte med fred.*

*Et navn her er skrevet til evigt minde
om en mand med en sag, han ville vinde.
Stolte er vi på denne dag.
Herfra skulle der kæmpes for Danmarks sag.*

Mindestenen for Christmas Møller på kalkværkets grund i Aggersund Syd, lige ved landevejen til Løgstør.

Stor parade på Hitlers fødselsdag

Ved broindvielsen 18. juni 1942 blev der holdt fest i hjemmet hos familien Chr. Olesen. Ole husker, at der pludselig stod et kompagni soldater i gården, hvilket medførte en del opstandelse blandt gæsterne og ikke mindst en stor forskrækkelse for fru Othilia Olesen.

Fru Olesen måtte også lide den tort, at der hvert år på hendes fødselsdag 20.

Familien Olesen boede lige midt i begivenhedernes centrum, og fru Othilia måtte endda finde sig i at skulle fejre sin fødselsdag 20. april samtidig med en stor militærparade til ære for den tyske fører.

april blev holdt stor parade lige uden for hendes vinduer med deltagelse af samtlige 600 tyske soldater, der tog opstilling op gennem byen helt ud til landinspektør Monrads hus i Brogade 70.

»Du skal se, at det er til ære for dig!« drillede hendes mand. I virkeligheden vidste både han og hustruen ganske udmærket, at optoget var til ære for »Der Führer«, Adolf Hitler, som havde fødselsdag netop samme dag.

På foderstofvirkningens grund blev en af de tyske bunkere placeret. Ole og hans kammerater færdedes ofte i bunkeren, hvor deres besøg var en kærkommen afveksling for de tyske soldater, som derhjemme havde børn på samme alder. Derimod holdt forældrene sig væk fra bunkeren, der efter besættelsesårene kom til at tjene som sokkel for Chr. Olesen & Sønns store kornsilo, som i dag er fjernet.

Undertiden kom der tyske soldater og stillede op foran køkkendøren hos Chr.

Olesen, hvor fru Olesen og den unge pige var i gang med deres gøremål. De spurgte efter »gebratene Kartoffeln« (brasede kartofler), som de åbenbart savnede meget. Men fru Olesen lod, som om hun ikke forstod det tyske, og soldaterne fik aldrig noget ud af deres ærinde.

I krigens første del var det dygtige elitesoldater, der var udstationeret i Aggersund. Men med jævne mellemrum blev kompagnierne flyttet rundt til andre opgaver – til dels af frygt for, at de veldisciplinerede og ofte vellidte tyske soldater skulle blive for »lige« med lokalbefolkningen.

Disse troppebevægelser gav ofte anledning til uro i geledderne. Ole iagttog, hvordan hans far og svogeren Langgaard talte sammen om disse situationer, som også kunne medføre arrestationer af menige soldater, der trodsede de øverstbefalendes ordrer. Det gjaldt især, da et kompagni skulle forflyttes til Norge, hvor soldaterne var nervøse for minesprængninger under sejladsen gennem Skagerrak og derfor nægtede at gå om bord på skibet i Aalborg.

Minimal kontakt med besættelsesmagten

Mens brobyggeriet stod på, havde ingeniørerne deres hovedkvarter og tegnestue i »brovillaen« (Brogade 2). Straks efter broens indvielse 18. juni 1942 tog værnemagten huset i besiddelse som bolig for kommandanten for regimentet i Aggersund.

Selv om alt tilsyneladende ånder fred og idyl på dette billede set fra broen mod Chr. Olesens korn- og foderstofforretning, var befolkningen præget af en vis uro ved at leve med risikoen for luftkrig mellem engelske Blenheim-bombefly og tyske Messerschmitt-jagere. Bygningen med det flade tag til højre var oprindeligt bygget til hovedkvarter for brokonsortiet, herefter blev huset overtaget af den tyske kommandant, og efter befrielsen fik brofogeden sin bolig her.

Huset, der oprindeligt var med fladt tag, blev efter befrielsen i 1945 overtaget af brofogeden og hans familie og senere ombygget med en overetage.

Kommandanten havde – ligesom Chr. Olesen – en schæferhund, som han havde med, når han passerede foderstofvirksomheden på vej hen til sin stab på hotellet. De to schæfere fik lov at markere sig over for hinanden, men ellers talte Chr. Olesen aldrig med kommandanten. Det ville jo hurtigt rygtes i hele omegnen, hvis foderstofhandleren havde kontakt med tyskerne. Tilsvarende lykkedes det for naboen Han Herreders Tømmerhandel, hvis direktør, Viggo Jakobsen, i øvrigt var formand for brokonsortiet, at holde sig fri for handel med tyskerne, selv om det kunne være nok så fristende med lettjente penge.

Det var til stor irritation for Viggo Jakobsen, at amterne havde eksproprieret det vestligste stykke af tømmerhandlens

lagerplads til anlægget af omfartsvejen. Tømmerhandlen led økonomisk under vareknapheden i krigsårene, og i 1943 var stilstanden så mærkbar, at virksomheden så sig nødsaget til at afskedige sin bogholderske.

Forhindringer for samfærdsel og foreningsliv

Selv om Aggersund var svært befæstet, var det selvfølgelig muligt med civil trafik ind og ud af byen, om end der altid var kontrol ved vejspærringerne.

Ole Olesens far cyklede en sommerdag til Fjerritslev for at spille mousel på kroen. Da han på vej hjem sent om aftenen passerede betonmuren nord for byen, observerede han, at vagten sov på sin post, men fortsatte ufortrødent hjemad. Pludselig vågnede vagten og sprang op. Han råbte Chr. Olesen an, men foderstofhandleren

Ordreseddel fra Auto-centralen i Fjerritslev på reparation af Chr. Olesens privatbil.

Fjerritslevs navnkundige landbetjent Willy Petersen – landskendt som »Røde Willy« – var på pletten overalt i Han Herred fra ansættelsen i 1943 til sin pensionering i 1969. »Røde Willy« efterfulgte A.R. Laursen, der er omtalt i forbindelse med det nedstyrte Wellington-fly. Han var på god talefod med Chr. Olesen og drak jævnligt en kop kaffe med foderstofhandleren. Efter tyskernes razzia på det danske politi 19. september 1944 måtte han gå under jorden og holde sig skjult forskellige steder på egnen indtil befrielsen 5. maj 1945, hvor han indtog en aktiv rolle i krigens efterspil.

4357   Ordre .№ 6851

Ejerens Navn *Chr. Olesen*   Dato *15*
 Adresse *Aggersund*
 Mærke   Kort km   Polit-Nr.

Følgende Arbejder skal udføres paa ovennævnte Vogn:

Udført Arbejde: = Tak uprøvet flytning af motor dæk og smør dæk og olie 2,50 kr. Fremstilling og installation af 1 Special Bølger for bilhjulene. Ved tag som generelt.

Rep. paabeg. d.   19   Kl.   Lovet færdig d.   Kl.

Mekaniker	Fra og til Kl.	Timer	Pris		Forskelligt	Pris	
			kr	ø		kr	ø
<i>Chr. Olesen</i>	<i>8 15 / 10 15</i>	<i>2</i>	<i>10</i>	<i>00</i>	Benzin		
					Olie		
					Gearolie		
					Fedt		
					Vaskning		
					Smøring		
					Svejsning		
					Lapning		
Arbejdstimer ialt			<i>4</i>	<i>00</i>	Ialt		

Vognen afprøvet af

var heldigvis kommet for langt væk til, at det var muligt at skyde efter ham.

Kamma Nielsen, som er fra Skræm-området, husker engang, hvor hun skulle til et arrangement i Aggersund. Desværre for hende havde hun glemt alt om spærretid, så da hun på hjemvejen nåede frem til den nordlige »byport« på sin cykel, blev hun på det bestemteste holdt tilbage af vagten og måtte slukøret vende tilbage til byen, hvor hun overnattede hos nogle bekendte.

Som følge af værnemagtens restriktioner for privatkørsel var Chr. Olesens nyindkøbte og meget moderne Opel Ka-

pitän (Kaptajn) under besættelsen klodset op i firmaets pakhús ved realskolen i Fjerritslev, hvorfra man i øvrigt fik stjålet bilens dæk. I stedet brugte foderstofhandleren og hans familie ofte lastvognen til privat kørsel. Ole mener, at det var et under, at hans far ikke kom galt af sted på disse ture, da han ikke havde forstand på gasgeneratorer. Det var derfor Oles opgave at fyre op i generatoren.

Engang skulle familien på besøg hos fru Olesens bror, der drev en gård i Ræhr, og turen gik vestpå ad hovedvej A11. Ole husker, at hans mor var meget nervøs for, at den hostende lastbil ikke kunne kravle op ad Bjerget Bakke, da hans far ikke var en mester i at foretage en dobbelt udkobling!

Søndagsturene gik ofte op til foderstofhandlerens fætter Nidolf Nielsen på Klim Fjordholme. Den rolige og stoute Nidolf var i øvrigt medlem af modstandsgruppen »Jarl«, som blev ledet af forretningsfører Børge Sørensen fra Han Herreders Tømmerhandels afdeling i Fjerritslev og i sene nattetimer modtog våben på en nærliggende mark på Thorup Fjordholme i efteråret og vinteren 1944-45. Men alt dette vidste ingen i familien Olesen noget om.

Den navnkundige »Røde Willy« (Willy Petersen), der i 1943 efterfulgte A.R. Laursen som landbetjent i Fjerritslev, blev også en del af den lokale modstandsbevægelse og måtte efter tyskernes razzia på det danske politi 19. september 1944 gå under jorden og holde sig skjult forskellige steder på egnen frem til befrielsen 5. maj 1945.

Chr. Olesen var på god talefod med »Røde Willy«, som ofte kiggede indenfor

i foderstofforretningen og fik en kop kaffe på kontoret. Men heller ikke han indviede Chr. Olesen i, hvad der foregik i det skjulte. – *Min far var nok ikke typen på en aktiv modstandsmand, vurderer Ole.*

Foreningslivet led under den tyske tilstedeværelse, da der ingen offentlige steder var at samles på grund af værne-magtens besættelse af hotellet og forsamlingshuset.

Derfor måtte Aggersundborgerne ved deres foreningsarrangementer ty til private huse og gårde, hvor der eksempelvis blev holdt ladeballer, eller også måtte man benytte sig af de ikke-besatte forsamlingshuse i Gøttrup, Bejstrup og andre nærliggende landsbyer.

Nervøsitet i krigens sidste måneder

I løbet af 1944 blev de herværende tyske soldater sendt til østfronten og erstattet af tyske desertører og russiske krigsfanger. Disse var meget demoraliserede og drak sprut og sprit i store mængder. Ofte brød de ind i folks huse eller stjal drikkelige varer i butikkerne. Dog husker Ole Olesen ikke ubehagelige episoder i forhold til disse soldater på skolevejen mellem Aggersund og Løgstør.

I nabobyen Manstrup blev der oprettet et privat vagtværn – med deltagelse af blandt andre gartner Erik Danielsen, »Bakken« – for at dæmme op for de mange indbrud.

Mod slutningen af krigen, hvor ingen vidste, hvor i Atlantvolden den allierede

Kalshilkevej Ordre .N° 6268

Ejerens Navn *Willy Pedersen* Dato *8/16-43*
 Adresse *h.c.*
 Mærke *Vauxhall 10* Kort km *10* Polit-Nr. *10*

Følgende Arbejder skal udføres paa ovennævnte Vogn:

Repar. af kalshilkevej med afmont. af forlæsning og udmont. af gummi. alle sand mæng. af Tøge. Remmer af samme. Rep. af kydlangue med indrejning af Riser og passering af gummi ved sanden.

Rep. paabeg. d.		19		KL		. Lovet færdig d.		KL	
Mekaniker	Fra og til KL	Timer	Pris	Forskelligt	Pris				
			20		20				
<i>Emst</i>	<i>11/12</i>	<i>1</i>	<i>250</i>	Benzin					
<i>h.c.</i>		<i>1/2</i>	<i>200</i>	Olie					
<i>— 2-8</i>		<i>1/2</i>	<i>200</i>	Gearolie					
				Fedt					
				Vaskning					
				Smøring					
				Svejsning	<i>150</i>				
				Lapning					
Arbejdstimer ialt				Ialt					

Vognen afprøvet af

I Autocentralens gemmer dukkede også denne ordreseddel op – her er det nyansatte landbetjent Willy Petersen, der skal have sin Vauxhall efterset i juni 1943.

landgang ville finde sted, var der en vis nervøsitet hos lokalbefolkningen. Familien Olesen valgte at gemme deres værdigenstande hos vennerne familien Lyebalk på Nørrebjerregaard og havde måske også aftalt, at de kunne få husly dér, hvis Aggersund skulle evakueres som følge af en landgang.

Tilsvarende havde vognmand Søren Chr. Sørensen, der tvangsmæssigt var pålagt at køre for tyskerne, en aftale om evakuering af sin familie ud til broderen Jens Sørensen, der havde en større gård på Aalegaards Mark, hvor det var muligt

Othilia Olesen med datter og svigersøn på besøg hos svigerinde Agnes og svoger Jens Hannesbo, der ses i døren. Til venstre Othilia Olesen og til højre Elsebeth og Hakon Frandsen. Ægteparret Hannesbo flyttede i 1946 ind hos Agnes' mor, Else Marie Olesen, i Brogade 42 efter at have afhændet deres landejendom i Ullerup til en søn.

at holde sig skjult i tilfælde af problemer med værnemagten.

Som bekendt fandt de allieredes landgang sted i Normandiet, Frankrig, 6. juni 1944, så området heroppe mod nord blev skånet for at blive skueplads for sammenstødet med tyskerne. Men spørgsmålet var stadig, hvordan de tyske tropper ville reagere, når kapitulationen kom?

Befrielsen

Ole husker tydeligt befrielsesaftenen. Hans mor havde gemt ægte, rå kaffebønner, som hurtigt kom frem og blev ristet, efter at frihedsbudskabet havde lydt i radioen 4. maj ved 20.30-tiden.

Othilia sagde hurtigt til sin mand: »Kan du gå over til dem på posthuset og sige, at der er kaffe om en time?«

Det betød, at familien Langgaard med flere kom på besøg, og alene det med »rigtig« kaffe var en oplevelse i sig selv, selv om det kan være vanskeligt at forstå for nutidens yngre generationer. Men stemningen kan genopleves ved at gense afsnit 21 af tv-serien »Matador«.

Straks fra 5. maj fik modtagegruppen »Jarl«s hold fra Klim til opgave at bevogte Aggersundbroen, blandt andet for at hindre tyskvenlige danskere i at flygte. Ordren var fra første færd at stoppe nogle biler med flygtende gestapofolk, men efter en times ventetid forlød det fra Fjerritslev, at bilerne var passeret ad andre veje. Styrken blev nu delt med henholdsvis lærer Olsen og landmand Jørgen Jensen som ledere.

Jørgen Jensen, hvis bror Niels også deltog i bevogtningen, fortæller:

»I Aggersund fandtes en mængde tyske flygtninge, og også dem måtte vi tage os af.

(Lærer) Olsen og jeg var til forhandling med sognerådet, der i første omgang måtte lægge penge ud til fødevarer til flygtningene. Kort sagt, vi havde meget at gøre i de cirka tre uger, vi var i byen.

Da vi jo ikke i længden kunne blive borte fra vore forskellige hjem og pladser, skiftedes vi til at have vagt et døgn ad gangen. Vi havde det meget fornøjeligt, og Niels og jeg var glade for, at vi havde arbejdet så hårdt med forårsarbejdet, at vi nu kunne tage det med ro. Staten betalte os i øvrigt en dagløn, mens vi var på broen.

Da de tre uger var gået, fik vi lov at rejse hjem og overlade vagten til modstandsbevægelsen i Løgstør. Inden vi rejste, holdt Aggersund Sogneråd fest for os, hvor vi foruden mad og drikke også fik mange pæne ord og tak med på vejen.«

Besættelsestidens følger

Aggersund var i en meget sørgelig forfatning, da besættelsesmagten forlod byen efter befrielsen i maj 1945. Der var et farligt rod overalt, og soldaterhjelme og andre efterladenskaber flød mellem de tyske barakker på vestsiden af Fjerritslevvej, husker Ole Olesen. Sammen med kammeraterne fik han strengt forbud mod at færdes rundt om barakkerne, da forældrene ikke ville risikere, at drengene fik håndgranater og andet farligt grej mellem hænderne.

En vigtig del af oprydningsarbejdet gjaldt de 10.000 miner, der var udlagt omkring Aggersund, og det blev tyske inge-

nørsoldater, der fik »æren« af at gennemføre denne ikke særligt tillokkende tjans. Efter rydningen blev soldaterne beordret til at gennemtrave minefelterne for at demonstrere, at arbejdet var vel udført!

Den sidste store opgave var at tildække den fire kilometer lange strækning af tankgrave nord om byen. Arbejdet gik i gang i september 1945 og gav beskæftigelse til 75 mand i tre måneder.

Læs mere i Anders Bloksgaard: »Over Limfjorden ved Aggersund«, Limfjordsmuseet 2017

Med befrielsen blev det igen tilladt at køre i private biler. Chr. Olesens Opel Kapitän blev hentet hjem fra eksilet i Fjerritslev, men Ole husker, at der stadig skulle spares på brændstoffet:

Modstandsgruppen fra Klim, som hørte under Fjerritslev Deling under ledelse af tømmerhandlens forretningsfører Børge Sørensen, fik til opgave at bevogte Aggersundbroen de første bevægede uger straks efter den tyske kapitulation 5. maj 1945. Stående fra venstre: Niels G. Jensen, Aksel Svane, Niels Kjær, lærer Anders Olsen (leder af gruppen), Jørgen Jensen, Gunnar Jacobsen og Christian Neve (fra Fjerritslev). Knælende fra venstre: Johannes Madsen, Niels Skovsted, ?, Aksel Madsen, Peter Jacobsen, Andreas Pedersen og Theodor Pallesen. Liggende: Anders Loft og Olav Madsen.

De tyske tankgrave nord om fæstningen Aggersund løb fra Aggersborggaard og Aggersborg Kirke i vest til Manstrup Strand i øst, og tildækningen af den fire kilometer lange strækning gav arbejde til 75 mand i de tre efterårsmåner af 1945.

– Engang efter krigen var jeg med min far i Løgstør, og på hjemturen slog han motoren fra midt på Aggersundbroen for at vise mig, at bilen sagtens kunne løbe af sig selv resten af vejen hjem i garagen. Resultatet var imidlertid, at bilen kørte imod den venstre trævæg i garagen, hvorved bilens venstre side blev totalt ødelagt. Men Far var ikke en mand, der hængte sig i bagateller. Til mig sagde han: »Skete der noget?« Jeg tror, han mente, om jeg var kommet noget til! Vore chauffører, Otto Jensen og Harald Jensen, blev sat til at rydde op, og Far ringede til Falck for at få dem til at slæbe bilen til Autocentralen i Fjerritslev, hvor den var købt.

Det varede mange år, før Aggersund fik et nogenlunde hæderligt udseende efter den tyske tilstedeværelse. Som et meget trist efterspil kan nævnes, at brofogedens søn druknede under leg i den bunker, som ligger nærmest rasteplassen

på broens nordside. Den forladte bunker var efterhånden blevet fyldt med vand, som drengen ikke kunne bunde i. Som følge heraf var døren til bunkeren i mange år tilmuret, men i 2017 – som markering af 75-året for broindvielsen – blev dette minde fra besættelsestiden som tidligere nævnt genåbnet som for offentligheden.

Nye tider for landbruget og Chr. Olesen

Befrielsen blev indledningen til en ny tid for alle danske – og naturligvis også for landbruget og foderstofvirksomheden Chr. Olesen i Aggersund. Generelt udviklede tingene sig positivt trods politiske efterdønninger og de restriktioner, som landbruget var pålagt i form af svinekort og mælkekvoter.

De mange forskellige former for vare-rationering blev langsomt ophævet, og hos Chr. Olesen nød man gavn af de produkter, som kom til landet fra den amerikanske hærs overskudslagre. Blandt andet kunne mælkepulver, som var beregnet til soldater i felttjeneste, anvendes og sælges som proteintilskud i svinefoder. Et billigt og fantastisk effektivt produkt!

Landbruget fik økonomisk rygstød til at komme på fode via midler fra Marshall-hjælpen, der tilflød Europa fra USA og betød kapital til fornyelse af maskinparken og andre lånemuligheder. Hidtil kom landmændene kørende til Aggersund med deres hestekøretøjer – og kunne om nødvendigt få hesten på stald i et hjør-

Afsnittet om besættelsestiden er en redigeret udgave af Ejgil Bodilsens artikel »Aggersund under besættelsen 1940-45«, hvoraf Arne Sloth Kristoffersen har skrevet afsnittet om nødlandingen, i Han Herred Bogen 2015

Et kig gennem Brogade med »foderstoff« forrest og hotellet i baggrunden.

ne af gårdspladsen, hvis der skulle ordnes andre ærinder i byen – men nu holdt de kendte grå og røde Ferguson-traktorer deres indtog her på egnen såvel som alle andre steder i landet.

Men rundt om på gårdene blev der stadig høstet med gammeldags selvbindere – nu i stigende omfang med traktoren som »hestekraft« – og negene blev efter nogle dage i »råå« (rad og række) ude på marken kørt hjem i laden, hvorefter der blev tærsket korn med jævne mellemrum i løbet af efterår og vinter.

Kornet kunne landmanden i reglen selv anvende, hvis han da havde en kværn til at lave grutning med. Ellers kunne man få det gjort på Chr. Olesens store kværn, der blev drevet af en vindmotor på taget. Når den skulle vedligeholdes, kravlede Harald Jensen op og smurte den vinge for vinge – noget som

aldrig ville have fundet sted med vore dages Arbejdstilsyn.

Chr. Olesen opkøbte dog også korn i lokalområdet, især på de større gårde, som producerede mere end til eget forbrug. Kornet blev hentet ude på gårdene af firmaets egne chauffører.

Behovet for korntørring var som følge af den traditionelle høstmetode endnu ikke blevet aktuelt. Det opstod først, da man begyndte at høste med mejetærskere, hvorved kornet blev opsamlet i sække eller tank og derefter kørt direkte til laden, hvor det blev lagt på kornloft eller i silo.

Undertiden var kornet så fugtigt, at det »brændte sammen« på lageret hjemme hos landmanden, og korntørring blev efterhånden en vigtig del af de ydelser, som Chr. Olesen & Søn kunne tilbyde.

I de tidlige efterkrigsår var det ikke den helt store mekanik, der prægede korn- og

Det stod som regel hårdt, når der skulle bygges om og bygges til i virksomheden. Chr. Olesen var stædig og ville ikke være med til de store forandringer, når sønnen pressede på. Men til sidst gav han sig altid, og der var ingen bitterhed imellem generationerne. Den gamle udlænge her blev i sidste halvdel af 1950'erne fjernet til fordel for mere tidssvarende lagerforhold. På billedet ses Chr. Olesen sammen med datteren Elsebeth og svigersønnen Hakon Frandsen. Bag døren til venstre boede nogle af de ansatte, og i garagen kunne Ole som stor knægt gå ud og ryge i smug.

foderstofvirksomheden. Som en af de få maskiner anskaffede Chr. Olesen sig en såkaldt »trieur«. Adskillige landmænd kom med eksempelvis seks eller 10 tønder korn i sække, som blev mærket med vedkommendes navn, og derefter blev kornet hældt op i trieuren, som kunne rense det og skille de mindre kerner fra de større, således at landmanden fik optimal såsæd ud af denne arbejdsgang. Mens kornet til sidst passerede gennem en snegl for at komme tilbage i sækkene, blev der tilført »sanne gras«, som var et giftmiddel mod orm i jorden.

Det var genboen Steensgaard – plejefar til præsten Freddy Cortes – der vinteren igennem og med stor stabilitet passede trieuren, som var opstillet på det mellemste loft i hovedbygningen. Kornsækkene blev hejst helt op på det øverste loft, hvorfra indholdet blev hældt ned i trieuren.

Restkernerne kom sammen med andet korn i kværnen, og grutningen kunne derefter afsættes som foder – og dermed blev der en lille ekstra fortjeneste på maskinen.

Steensgaards boede i Brogade 10 i samme hus som »Centralen«, der blev bestyret af ægteparret Hansen.

Tillidsvækkende forretningsmand

Aggersundbroen viste sig som forventet at være en stor gevinst for Chr. Olesens forretning, som i efterkrigsårene oplevede en stigende omsætning og indtjening. Derved kunne der lægges til side til en forøgelse af egenkapitalen, hvilket der kunne blive god brug for til både nyinvesteringer i virksomheden og som »buffer« for de nødvendige kreditter, som Chr. Olesen bevilgede det lokale landbrug.

Han udviste både skønsomhed og troværdighed i sådanne sager og nød forsat stor tillid blandt egnens gårdejere og husmænd. Renter og afdrag på høstpantebrevene forfaldt gerne 1. oktober – altså omkring et halvt års kredittid – men Chr. Olesen så gennem fingre med, at det blev hen ad jul, før pengene blev betalt.

Det var ganske almindeligt, at en kunde satte sin underskrift på et høstpantebrev og derefter overlod det til grovvarekøbmanden at udfylde papirerne. Ligeledes lod mange deres skøde, som dannede sikkerhed for lånet, ligge hos Chr. Olesen fra år til år.

En vigtig kilde til indsigt og overblik var avisens tinglysningsspalte, som om-

Fjerritslev Bank var Chr. Olesen & Søns faste forbindelse, og større beslutninger blev altid drøftet med bankdirektør Kristensen. Både far og søn var bestyrelsesmedlemmer i banken.

hyggeligt blev klippet ud og arkiveret af en kontordame, så man altid kunne kigge tilbage og få dokumentation for de lokale landmænds ejerforhold.

Når Chr. Olesen skulle afregne med Gødningskompagniet, sendte han af og til en stak høstpantebreve af sted som indbetaling. Det var efter aftale med de pågældende skyldnere, og det var så op til Gødningskompagniet at indkassere pengene.

I nogle tilfælde måtte pantet indfris i form af høstudbytte. Men selv her var Chr. Olesen den, der var med til at finde løsninger. Hvis en landmand vred sig ved at skulle aflevere sit korn, kunne Chr. Olesen foreslå ham en vekselløst på et par tusinde kroner, som så skulle forfalde senere. Vekslerne havde han til at hænge i nogle metalklemmer, der var sat fast med søm i et bræt på væggen!

I øvrigt var Chr. Olesen lige så meget at træffe på lageret som på kontoret. Det var her, han oftest kunne få en snak med landmændene. Mange havde slet ikke telefon, og de, der havde en sådan, brugte den ikke mere end højest nødvendigt.

Chr. Olesen var som nævnt en yderst tålmodig sjæl over for kunder, der havde det vanskeligt økonomisk. Således beviste han sin støtte og velvilje over for sin gamle skolekammerat Chr. Sørensen, som havde et lille landbrug i Borredige nordvest for Aggersund. En forårsdag holdt Chr. Sørensen med sin hest og vogn uden for kontoret og bestilte fire sække kunstgødning. Det hørte Chr. Olesen, og han gik resolut ud og sagde: »Christian, du skal have 10 sække, ellers avler du for lidt!« Hvortil landmanden svarede: »Nej, Christian, a får dem aldrig betalt!« Enden blev, at Chr. Olesen lavede en aftale med Chr.

Fredeligt og idyllisk tog det sig ud, når egnens mindre landbrugere – såsom Chr. Sørensen – havde ærinde hos Chr. Olesen og holdt ind i gården med deres hestetrukne befordring.

Sørensen om, at han fik otte sække med sig hjem. De fire sække skulle han betale nu, mens han måtte vente til efteråret med at afregne for de sidste fire sække, indtil han havde set, hvordan han havde avlet hen over sommeren.

– Jeg véd ikke, hvordan historien endte. Men det var min far i en nøddeskal, fastslår sønnen.

Men grænsen for Chr. Olesens tålmodighed og udstrakte hensyntagen til kunder og forretningsforbindelser blev nået og stolen sat for døren, hvis nogen forsøgte at snyde ham, eksempelvis ved at sælge høstudbyttet til en anden kornhandler.

Chr. Olesen og lokalforeningerne

Siden slutningen af 1800-tallet var andelsbevægelsen vokset frem overalt i landet

og således også i Han Herred og Vesthimmerland, hvor der i mange sogne var etableret brugsforeninger og andelsmejerier.

I tilknytning til brugsforeningerne var der ofte en såkaldt lokalforening, som handlede med korn og foderstoffer, og disse var jo på mange måder en konkurrent til en fri grovwarekøbmand som Chr. Olesen i Aggersund.

Lokalforeningerne var i sagens natur ledet af en demokratisk valgt bestyrelse, men mange af egnens større landmænd ønskede ikke, at en sådan bestyrelse skulle have indsigt i deres økonomiske forhold – især da ikke, hvis der var husmænd repræsenteret i bestyrelsen! – så derfor handlede de hellere hos Chr. Olesen.

Med sit udprægede forretningstalent forstod Chr. Olesen på bedste vis at navigere gennem dette »farvand«, og desuden havde han god sans for, hvad der kunne skabe reklameværdi for virksomheden. Han nikkede således til sønnens initiativ med at sponsorere rødvinen til den årlige dyrskuemiddag i Fjerritslev. Det foregik skiftevis på Fjerritslev Kro og Grand Hotel, og traditionen med vinen fra Chr. Olesen & Søn varede ved op gennem 1950'erne og 60'erne.

Initiativrigdom og investeringslyst

Som tidligere omtalt havde virksomheden i Aggersund fra gammel tid haft en nicheforretning med salg af støbegods fra firmaet Hess i Vejle i modsætning til tømmerhandlens forhandling af Morsø-pro-

dukter i naboejendommen. Det skyldtes, at både Chr. Olesen og hans far havde set en indtjeningsmulighed i at kunne servicere egnens landmænd med kakkellovne og brændeovne. Produkterne blev hjemtaget via firmaet Lange & Unmack A/S i Aalborg.

For at styrke sin virksomhed var Chr. Olesen også spekulativ på Børsen, ligesom han investerede på andre områder. Han havde således aktier i Aggersund Havn, og via sin fætter Godik Langgaard i Brogade 16 blev han også partner i et rederi sammen med skibsmægler Jørgensen.

Rederiet, som Chr. Olesen investerede i, havde en flåde bestående af coasterne Maj, Fri og Gry, der alle måtte lide en tragisk skæbne i årene efter krigen. Maj sejlede på Aggersundbroen en nytårsaftensdag og sank, Fri (bygget på Aalborg

Værft) gik ligesom Aalborgbådens dramatiske forlis 11. juni 1948 på en mine ved Hals Barre og sank, og Gry sejlede på et norsk klippeskær og sank.

Godik Langgaard var primus motor i foretagendet, men da han pludselig afgik ved døden i 1947 i en alder af 44 år, blev selskabet opløst og skibene afhændet til anden side.

På et tidspunkt kom Chr. Olesen i tanke om, at hans far havde drevet teglværk i sine velmagtsdage, så det ville han også prøve, men dog kun på investeringsplan. Det blev en overgang til en aktiepost i et teglværk ved Hobro.

Endvidere gik han i kompagniskab med blandt andre bankdirektør Knud Kristensen, Fjerritslev, og gårdejer Knud Kristensen, Tanderupgaard, og skød penge i etableringen af et cementstøberi ved Østbakken i Fjerritslev. Den daglige leder,

Fjerritslev Kro og Grand Hotel lagde skiftevis lokaler til den årlige dyrskuemiddag, og Chr. Olesen & Søn betalte vinen som tak for samarbejdet med egnens landmænd helt op til engang i 1960'erne. Ole Olesen var forudseende og havde et godt blik for sådanne tiltag, der kunne tjene som kundepleje.

»Maj« led som de to andre coastere i skibsmægler Jørgensens og Chr. Olesens rederi en tragisk skæbne, idet den sank efter påsejling af Aggersundbroen en nytårsaftensdag. Og det var endda en båd, der ellers ikke skulle kunne synke!

murermester E. Poulsen, var medejer og blev ret velhavende, da cementstøberiet midt i 1960'erne blev afhændet til Niels Kronborg Andersen, Tranum. Hans søn Christen Jensen Mann Andersen (barnebarn af egnens »kloge mand« Bratbjergmanden) tog derefter over og flyttede virksomheden til Fabriksvej under navnet Han Herreds Betonvarefabrik, hvor den stadig ligger (fra omkring 1980 som en del af Thisted-Fjerritslev Cementvarefabrik). I øvrigt solgte byens anden cementstøber, Richard Pedersen, Algade 3, også sin forretning til samme virksomhed.

Egentlig måtte Knud Kristensen som bankdirektør ikke investere personligt, men sagen blev klaret ved, at Chr. Olesen lagde pengene ud for ham! De to havde i forvejen et nært samarbejde, da Chr. Olesen sad i bestyrelsen for Fjerritslev Bank A/S.

– Min far havde vældig lyst til at investere, men han ville ikke have noget med den

Østbakkens Cementstøberi i Fjerritslev, som Chr. Olesen investerede i sammen med sine gode venner, de to gange Knud Kristensen.

daglige drift at gøre, fortæller sønnen, som tilføjer, at parterne efterhånden kørte træet i projektet, da hans far ville have udvikling, mens Kristensen var mere tilbageholdende.

Ligeledes var Chr. Olesen bestyrelsesmedlem i Aalborg Foderstof-Import A/S.

Derimod var det aldrig på tale for Chr. Olesen at involvere sig politisk og påtage sig lokale tillidsposter, som hans far ellers havde gjort i perioder. Dels ville sognerådsarbejdet – og især da, hvis man skulle blive valgt til sognerådsformand – tage alt for megen tid fra forretningen, dels var det politiske arbejde slet ikke noget, der lå til hans mentalitet. Privat stemte han altid konservativt, hvilket smittede af på

Den daglige leder, muremester E. Poulsen (Algade 24), der ses til venstre, var medejer af cementstøberiet og blev ret velhavende efter salget til Kronborg Andersen fra Tranum. I midten ses medarbejderne Chr. Pedersen (Nyvej 7) og N. Kibsgaard Nørgaard (Danmarksgade 5).

sønnen, som dog senere skiftede parti på baggrund af sin nære tilknytning til landbruget, som oftest hældte til Venstre.

Chr. Olesen lagde også sin søn og senere kompagnon stærkt på sinde, at han ikke skulle involvere sig i andet bestyrelsesarbejde, end hvad der tjente forretningen til gavn. Det filantropiske måtte andre tage sig af!

Yderligere et eksempel på Chr. Olesens initiativrigdom på det forretningsmæssige område er Dansk Stjerne-Transport A/S, som han i 1946 var medstifter af sammen med Ford-forhandler Erland Simonsen, Fjerritslev, gårdejer Knud Kristensen, Tanderupgaard, bankdirektør Knud Kristensen, Fjerritslev, samt vognmand og fiskeeksportør Emil Nielsen, Hjortdal.

Vognparken bestod af fem engelske AEC-trækkere, højrestyrede og med danskbyggede førerhuse med sovekabine fra Gundersens Karosserifabrik i Aalborg. Ligeledes var de påhængte kølevogne

bygget i Aalborg. Motorerne var diesel-drevne af samme type som dem, der lå i de gamle motortog, og udstyret med to gearkasser.

Bilerne var lyseblå med et stjernetegn som navn – såsom »Løven« og »Nordstjernen« – malet foran på kølekassen.

Dansk Stjerne-Transport blev etableret i troen på, at der her efter krigen ville blive brug for eksport af varer til det bombehærgede Tyskland og Sydeuropa. Man startede med fisk fra Slettestrand til Tyskland, senere muslinger fra Limfjorden til

Logo Aalborg Foderstof-Import A/S

Dansk Stjerne-Transport A/S fik i nogle få år af efterkrigstiden stor betydning for eksporten af varer fra Nordjylland til det bombehærgede Tyskland og Sydeuropa. Chr. Olesen var investor i selskabet og afsatte korn til blandt andet Prag. Her ses kølevognen »Nordstjernen« på et reklamefoto.

Billed-Bladet bragte 23. december 1947 en billedreportage af fotograf Ole Lynnerup fra en tur gennem det ødelagte Tyskland med Dansk Stjerne-Transport.

Læs mere i Arne Sloth Kristoffersens artikel »Med Dansk Stjerne-Transport fra Han Herred gennem det sønderbombede Tyskland 1947« i Han Herred Bogen 2017.

Frankrig og korn fra Chr. Olesen til blandt andet Prag.

Ifølge Jens Broust, hvis far var vognmand i Hjortdal, var chaufførerne velklædte i læderstøvler og hvide skjorter, og da man begyndte at køre til Frankrig, fik de alle alpehuer.

Det europæiske vejnet var stadig i en elendig forfatning, så en tur til Prag kunne let tage 12-14 timer hver vej. Ofte blev chaufførerne udsat for tyveri, men til gengæld kunne de lave en lille sideforretning ved at tage eftertragtede varer som kaffe og armbåndsure med fra udlandet og sælge dem blandt venner og bekendte derhjemme.

Transporteventyret for Chr. Olesen og hans kompagnoner varede dog ikke i ret mange år. I 1952-53 besluttede man at opløse firmaet, og de fem aktionærer fik

hver en sættevogn, som blev solgt videre med undtagelse af den, der tilhørte Emil Nielsen, idet han fortsatte endnu et par år på egen hånd. Chr. Olesens vogn blev afhændet i Aalborg.

Chr. Olesen var ikke den, der lå søvnløs om natten, hvis noget gik galt:

– Han slog en streg over det, og så var det bare med at komme videre, fortæller sønnen.

Tryk opvækst med respekt for andre

Ligesom man hos Chr. Olesen var vågne over for nye muligheder, var man også tidligt oppe, og alle – såvel lagerfolk som kontorfolk – mødte på arbejde klokken 7.

Børnene Ole og Elsebeth passede deres skolegang i Løgstør, og når de kom hjem,

»Løven«, som var en af Dansk Stjerne-Transports flotte kølevogne, gør holdt ved Budolfi Kirke i Aalborg med Carlo Sørensen som chauffør.

I de strenge isvintre kunne fjorden fryse til, så der blev en herlig skøjtebane for byens ungdom, der kunne suse helt ud til Aggersborggaard og videre til Gøttrup Strand.

stod den unge pige, Esther, klar med eftermiddagskaffe. Om sommeren kunne de deltage i idrætsforeningens aktiviteter, og deres far var nem at overtale til at køre med dem. Ole var ivrig fodboldspiller, og vinterdage gik som nævnt med skiløb på bakkerne.

Ole og Elsebeth var vel godt klar over, at de i forhold til mange af deres jævnaldrende var temmelig privilegerede, da det sjældent lød fra forældrene: »Det har vi ikke råd til!« Men især deres mor sørgede for at opdrage dem til at omgås andre mennesker med hensyntagen og respekt, så de eksempelvis skulle sige »De« til slagteren og købmanden, mens man almindeligvis var »dus« i Aggersund.

Børnene måtte heller ikke udnytte situationen og lade deres kammerater mærke, at de kom fra et bedrestillet hjem, og hvis

familien havde været på indkøb i Aalborg, skulle de ikke gå og prale med det. Når der var børnefødselsdag, var der ikke noget med at fravælge nogen fra klassen på grund af ringere social status.

– Hvis min mor opdagede det, blev vi kommanderet til at gå hen og invitere vedkommende, husker Ole. Ud over den traditionelle fødselsdagschokolade om eftermiddagen fik Ole gennemført, at hans kammerater skulle have hans livret – frikadeller og stuvede kartofler – inden de gik hjem. Det var da en fødselsdag med manér!

Ole vokser ind i virksomheden

Helt naturligt tog Ole del i forefaldende arbejde i sin fars virksomhed. Han husker, hvordan han i 15-års alderen skulle

Løgstør Idrætsforenings juniormestre i fodbold 1947. Ole Olesen ses i midterste række til højre.

Det er vigtigt med en god arbejdsfordeling, når det hjemhente korn skal på lager i hovedbygningens nordende. Øverst Steensgaard, der passede triereuren på loftet, i midten Chr. Olesen og stående på firmalastbilens lad Otto Jensen. Bag lastbilens ses sønnen Ole. I øvrigt gik det sjældent stille af sig, når Chr. Olesen og Otto arbejdede sammen. Tonen var direkte – og sådan trivedes de vist bedst begge to! Bemærk reklameskiltet på gavlen. På dette område var Chr. Olesen helt med på noderne, men et traditionelt firmaskilt på huset var for ham en unødvendig ødselhed. Det kom først mange år senere, da sønnen fik ham overbevist. Bagerst i billedet anes broen, der gik over gården fra hovedbygningen til lageret.

Rydning af sne mellem bygningerne var nødvendigt, for at landmændene kunne komme ind til lagerbygningen for at hente foderstoffer. Sneen blev læsset på firmaets lastvogne og kørt ud over havnekanten.

køre bilen rundt om huset, hvilket en dag blev observeret af landbetjent »Røde Willy«, der fik sig en øl sammen med faderen.

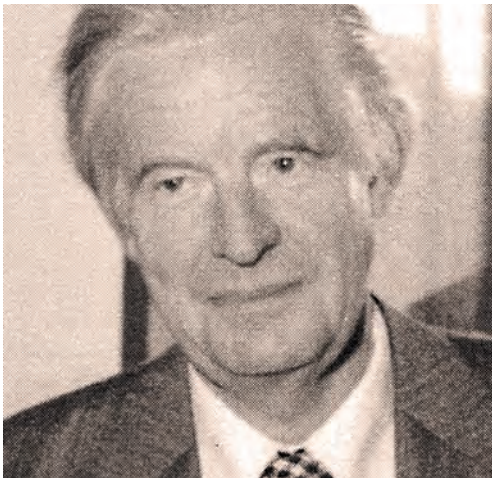
»Nå, nu har han taget bilen igen!« lød det fra Chr. Olesen, der jo skulle finde på en undskyldning over for ordensmagten.

Efter skoletid var det Oles største fornøjelse at køre med chaufføren Otto på landtur. Dengang blev alt leveret i sække – ofte på 100 kg – og Otto nød godt af, at Ole kunne sætte sækkene frem til kanten af ladet, så det var lettere at få den tunge last på ryggen, når varerne skulle bæres ind i landmandens lade. Han kvitterede med at lade Ole køre lastvognen på de mindre befærdede veje.

Ole husker Otto som en rar fyr, men samtidig en mand med sine bestemte

meninger – en alvormand, der kunne være lidt kort for hovedet, og som man ikke sådan kunne rende om hjørner med. Otto var en rigtig slider og gjorde sig hurtigt færdig, så han kunne komme videre. Landmændene havde stor respekt for Otto på grund af hans flid og dygtighed.

Otto Jensen (1907-75) begyndte i virksomheden i 1939 og var ansat i omkring 40 år, så han og Chr. Olesen kom selvfølgelig til at kende hinanden rigtig godt. De kunne også blive rygende uenige, og Ole husker, at Otto og hans far altid skændtes, når de arbejdede sammen om hejseværket ved hovedbygningens gavl. Han mindes også, at hans far, der var en lidt forvoven natur, sprang ned fra hejseværket og fik hestene standset ude på vejen, engang

Svend Thorn Jakobsen (søn af Viggo Jakobsen, der var direktør for Han Herreders Tømmerhandel indtil 1956), blev i 1961 og frem til sin død 1998 bestyrelsesformand i selskabet. Svend var – skønt tre år ældre – Oles gode barndomskammerat. Han fik i sit voksenliv en blomstrende karriere som direktør for Superbyg i København og var bosat i Vedbæk.

Dette luftbillede markerer det tætte naboskab mellem Chr. Olesen og Han Herreders Tømmerhandel. Billedet er taget, før bunkeren fra besættelsestiden blev omdannet til sokkel for den markante kornsilo, der gav firmaet tilnavnet »Aggersund Kirke«.

hvor de var blevet urolige og havde trukket af sted med vognen.

Under besættelsesårenes rationering af brændstof blev der påmonteret en generator på lastbilen, og det var Ottos opgave at fyre op med de små træklodser, der udgjorde brændslet til generatoren.

– *Han lignede nærmest en skorstensfejer, fortæller Ole.*

Brændslet til såvel Chr. Olesen som området's vognmænd blev sandsynligvis leveret via tømmerhandlen i naboejendommen. Skønt de to virksomheder nærmest var bygget sammen – og der

herskede venskabelige forhold mellem familierne Olesen og Jakobsen – var der ikke noget samarbejde på det forretningsmæssige plan. Der var ikke rigtig naturlige områder, hvor man kunne opnå synergi, og desuden var tømmerhandlen som tidligere nævnt helt i knæ efter krigen.

Det var først i 1961, der blev formelle forbindelser, idet Ole blev bedt om at indtræde i bestyrelsen, da Svend Thorn Jakobsen blev bestyrelsesformand i tømmerhandlen efter at have erhvervet sig hovedaktieposten året forinden. I 1983, da Han Herreders Tømmerhandel (HHT)

Chr. Olesens to Mercedes-lastvogne med chaufførerne Otto Jensen (tv) og Harald Jensen (th). Bilerne kørte på S-nummerplader, da Aggersund i Øster Han Herred, som ellers var i Hjørring Amt, hørte til Thisted Politikreds.

definitivt havde samlet alle aktiviteter i Fjerritslev, overtog Chr. Olesen & Søn tømmerhandlens bygninger i Aggersund.

Efterhånden blev der behov for at have to lastbiler i gang, og Harald, som hidtil havde været hjemme på lageret, påtog sig at køre med den anden. Harald Jensen (1914-89), der var søn af en medarbejder på tømmerhandlen og blev ansat hos Chr. Olesen i 1937 – to år før Otto – var lidt af en charmør og en helt anden type end sin makker. Når Harald kom rundt, tog han sig altid stunder til en lille sludder med pigerne på gårdene. Han kunne i modsætning til Otto altid snakke sig til få nogen til at hjælpe sig med at læsse af, og bagefter blev han tilmed budt på kaffe!

I sagens natur kunne det være lidt svært for chaufførerne at nå hjem til spisetid, som altid var klokken 12 hjemme i Brogade, og det var til en vis ærgrelse for fru Olesen, som satte en ære i at være præcis. Men hun sørgede naturligvis for

at sætte lidt mad til side til Otto og Harald.

Ligesom Otto fik Harald et livslangt virke hos de skiftende generationer af familien Olesen. Efter at have boet på arbejdspladsen i de unge år, blev de begge efterhånden gift og stiftede egen familie.

Pudsigt nok blev de nære relationer mellem familien Olesen og henholdsvis Otto og Harald videreført i næste generation. Da Ole blev gift og fik børn, blev de ofte passet hos en af de to arbejderfamilier. Datteren Annemarie kom meget hos Otto og hans kone, Karen, og sønnen Mads fik sit andet hjem hos Harald og hans kone, Anna Margrethe.

Til Nykøbing Mors som handelslærling

Hjemme var Oles tilværelse præget af omgangen med virksomhedens ansatte

Chr. Olesen ved firmaets lastvogne på sine ældre dage, hvor den høje kornsilo på bunkeren er bygget og anes i baggrunden. Han havde nu overladt det daglige ansvar til sønnen, som stod for alle nyinvesteringerne.

kontorpersonale, lagerfolk og chauffører, så årene op til Oles realeksamen i 1948 stod på mange måder i grovvarerhandlens tegn. Det lå i luften som noget helt selvfølgeligt, at Ole skulle uddannes i branchen og med tiden overtage forretningen.

– *Det havde også min fulde interesse og var ønsket for min fremtid, fastslår Ole, der også var helt opmærksom på at skulle videreføre det tillidsforhold, der var mellem kunderne og hans far.*

En mand, som kom til at præge Oles udvikling og karriere inden for grovvarerhandel i positiv retning, var Niels Heisterberg, som kom fra Aalborg. Han var ansat i et lille korn- og foderstoffirma ved navn Hans Larsen og ville nu gerne ud og se sig om efter større udfordringer i en virksomhed som Chr. Olesens i Aggersund.

Kontakten blev skabt via Aalborg Foderstof-Import, hvor Chr. Olesen var bestyrelsesmedlem. Da Chr. Olesen jo var en pålidelig og tillidsskabende mand, blev

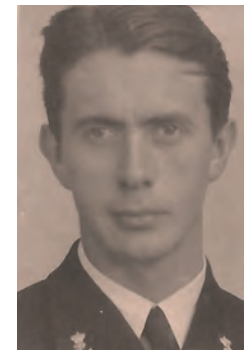
han spurgt, om ikke han kunne tænke sig at ansætte en dygtig medarbejder som Heisterberg. Og sådan blev det.

– *Heisterberg kom til Aggersund lige før krigen og var ansat hos os i to år, og han blev yderst vellidt af alle. Det var Heisterberg og Aalborg Foderstof-Import, der var skyld i, at jeg kom uden for Aggersund, fortæller Ole, om end han som stor dreng ikke var særlig begejstret for Heisterbergs trang til at opdrage på ham og søsteren Elsebeth.*

Den unge Heisterberg var mere populær, når han sammen med byens store drenge lærte de små at svømme. Når man kunne svømme tværs over fjorden, var man godkendt blandt de store. Området ved det gamle færgeleje på sydsiden var i øvrigt en yndet legeplads for vovehalse.

Senere fik Heisterberg en stor stilling hos Hedegaard, som Chr. Olesen handlede meget med.

Chr. Olesen havde aftalt med købmands- og bestyrelseskollegaen Axel Holt i Nykø-

Niels Heisterberg kom på mange måder til at præge Oles udvikling og karriere inden for grovvarerhandel.

Mens Ole havde elevplads hos Axel Holt i Nykøbing Mors, blev han inviteret til fest hos ejeren af byens skibsværft. I denne familie var der en jævnaldrende søn, som fornøjede sig med Oles selskab.

Ole Olesens pas, som i ungdomsårene fik adskillige udenlandske stempler.

bing Mors, at Ole efter overstået realeksamen kunne komme i lære hos ham. Det var en forretning med købmandsbutik, kolonial en gros, korn og foderstoffer, brændsel, huder og skind – altså en stor, blandet virksomhed med 12-15 ansatte, hvoraf tre var lærlinge. Man skulle på alle måder vise sig som høflig og velopdragen. Selv blandt lærlinge og øvrige ansatte skulle man tiltale hinanden med »De«, og chefen skulle tiltales og omtales som »købmanden«. Dog brugte man »du« i landbrugsafdelingen, om end med enkelte undtagelser.

Der var åbent fredag til klokken 20 og lørdag til klokken 12, og for lærlingene blev arbejdsdagen fire dage om ugen forlænget med aftenskole fra klokken 18 til 20.

Handelsskolekammerater mødes i Nykøbing Mors, hvor Ole Olesen i 1948-51 blev uddannet inden for butik, korn og foderstoffer, kolonial en gros, huder og skind samt brændsel hos Frederik Bangs Eftf., købmand Axel Holt, Algade 26. En stor del af fritiden gik med at spille whist.

Ole var hos Fr. Bangs Eftf., som forretningen hed, i tre år. Men forældrene mente, at sønnen havde godt af at se mere af verden uden for Aggersund, så i mellemtiden havde Chr. Olesen i samråd med direktør (og tidligere repræsentant) Axel Laursen hos Aalborg Foderstof-Import fået arrangeret, at Ole kunne blive volontør hos kulfirmaet Pyman, Bell & Co. Ltd. i Hull City, England.

Chr. Olesen kørte sin søn til Aalborg, hvor han skulle med en smørbåd til Newcastle og derfra til Hull City.

– Både Far og jeg var meget beklemmt ved situationen og næsten uden ord, erindrer Ole.

Det halve års ophold i Hull City blev på én gang lærerigt, men også træls for

Postkort fra den engelske by Hull, hvor Ole fik et lærerigt år som volontør hos kulfirmaet Pyman, Bell & Co. Ltd.

Værtparret, hvor Ole havde sit værelse under opholdet i Hull City fra slutningen af juli til slutningen af oktober 1951 sammen med to amerikanere og en englænder. Det vakte opsigt i huset, når Ole fik sendt pakker hjemmefra. Således havde engelske frue aldrig før set en flæskesteg, og efter Oles mening forstod hun heller ikke rigtigt at tilberede den!

Ole. England havde dér i begyndelsen af 1950'erne endnu ikke forvundet krigen, og set med en ung danskers øjne var landet meget fattigt. I ledige stunder fik Ole selskab af sin søster, der også var kommet til Hull for at være barnepige i en engelsk familie. Ellers benyttede han fritiden til at besøge seværdigheder, gå i biograf og teater eller se fodboldkampe. En ny verden åbnede sig!

Hjemme igen kaldte soldatertjenesten ved 3. regiment i Viborg pr. 1. januar 1952. Det var en pligt, man dengang havde som ung mand, medmindre særlige forhold gjorde sig gældende, og militærtjenesten var for Ole yderligere en tid med opøvelse i dyder som at optræde velopdragen, høflig og pligtopfyldende.

Efter tre måneder blev den unge nordjyde kaldt ind på kontoret og fik lov at gøre tjeneste med administrativt arbejde resten af soldatertiden. Forgængeren på denne plads ville ikke rejse sig for kaptajnen!

– Jeg kom ikke til Tyskland som mange andre fra mit hold, da fenrikken ikke ville undvære sin kontormand ...

Efter soldatertiden gik turen ved nytårstid 1953 til København, hvor Ole var indskrevet på Niels Brocks Købmandsskole som sidste led i sin uddannelse. Studietiden i hovedstaden varede et år, og her blev miljøforskellene mellem nordjyder og københavnere tydelige for den lidt tilbageholdende unge mand fra Aggersund. I klassen var der kun fire, herunder

Ole klar til at køre over Aggersundbroen i familiens nye Chevrolet efter turen fra importøren i København. Bilen er endnu på de medbragte prøveplader »S17«, før de blev udskiftet til »S273« (S var kendingsmærket i Thisted Politikreds).

Det nye, blankpolerede vidunder vakte naturligvis opsigt i Aggersund. Chr. Olesen yndede også at blive fotograferet ved bilen alene, men han var på ingen måde pralende, så når han var på kundebesøg, parkerede han gerne bilen et pænt stykke væk fra landmandens ejendom. Bilen blev i øvrigt brugt til talrige søndagsture til Svinkløv og Blokhush, hvor Chr. Olesen elskede at køre langs stranden.

Efter et år i England kaldte værnepligten ved 3. regiments 5. kompagni i Viborg. Efter nogle få måneder i felten overtog Ole en kontortjans ved regimentet, da hans forgænger blev fyret, fordi han nægtede at rejse sig for kaptajnen! I sin læreplads havde Ole lært både disciplin og høflighed, hvilket gav ham point hos de foresatte ved militæret. På billedet ses Ole bagerst til højre.

en færing, der ikke var fra København, og jyderne samt færingen boede på samme pensionat.

Chr. Olesen købte i 1950'erne – via Autocentralen i Fjerritslev – en amerikansk bil af mærket Chevrolet, som ankom med skib til importøren i København, og det blev Oles fornøjelige opgave at køre vidunderet hjem til Aggersund, hvor den vakte ikke så lidt opsigt i byen. Foderstofhandleren selv var da også temmelig stolt af nyerhvervelsen og ville gerne fotograferes sammen med den. Han kunne ikke tage sig af, at folk i byen måske opfattede det lidt ekstravagant med sådan et køretøj, men ellers slog det vist ikke skår i hans omdømme.

Niels Brocks Købmandsskole 1953, hvor københavnernes var klart i overtal. Aggersunddrengen Ole ses i bagerste række som nummer fire fra venstre.

Og Chr. Olesen var som altid large: Bilen var ikke blot til pynt – den måtte gerne bruges – og børnene Elsebeth og Ole fik uden problemer lov at låne den til otte dages ferie sydpå. Også da familien senere blev forøget med en svigerdatter, måtte hun køre i bilen, hvis hun havde lyst.

Byens drenge fulgte selvfølgelig med i, hvad der skete i »foderstoffens«, og Chr. Olesen var rundhåndet med at stikke dem en 10- eller 25-øre. Samtidig morede det ham at lave lidt sjov med at daske til drengens fremstrakte hånd, så mønten fløj højt i vejret! Hvis mønten blev væk, vankede der en ny.

Ole Olesen

1954-94

Chr. Olesen & Søn

Så stod der 1954 på kalenderen, og Ole vendte hjem til Aggersund som prokurist for at drive foderstofforretning sammen med sin far, nu under navnet Chr. Olesen & Søn.

Hidtil havde faderen haft Knudsen som mangeårig førstemand på kontoret. Men Chr. Olesen havde på et tidligt tidspunkt gjort det klart for Knudsen, at han måtte vige pladsen, når Ole kom hjem. Chr. Olesen forudså, at dette var nødvendigt, for at Ole kunne få albuenum til at gøre sig gældende i firmaet.

– Men min far lod ikke Knudsen i stikken og sørgede for, at han fik en god stilling i en anden korn- og foderstofvirksomhed, understreger Ole, som tilføjer, at Knudsen forblev på kontoret i Aggersund et halvt års tid for at sætte Ole ind i sagerne.

Efterhånden som tingene voksede, blev der flere kontoransatte – blandt andre Bundgaard fra Aalborg – ligesom der også blev uddannet kontorelever.

Chr. Olesens tid som eneindehaver i årene 1929-54 var en periode uden de helt store forandringer, bortset fra at den tyske besættelse naturligvis havde sat sine spor på forskellig vis, ikke mindst de mange efterladenskaber på havneområdet i Ag-

BLÅ BOG Ole Christian Frost Olesen

- Født 28. november 1930 i Aggersund
- 1948 Realeksamen fra Løgstør Skole
- 1948-51 Uddannet hos Frederik Bangs Eftf., købmand Axel Holt, Algade 26, Nykøbing Mors, inden for butik, korn og foderstoffer, kolonial en gros, huder og skind samt brændsel
- 1951 Volontør hos kulfirmaet Pyman, Bell & Co. Ltd., Hull City, England
- 1952 Værnepligtig ved 3. regiments 5. kompagni i Viborg
- 1953 Handelseksamen fra Niels Brocks Købmandsskole, København

Ole Christian Frost Olesen – tredje generation i familievirksomheden.

- 1954 Ansat som prokurist hos sin far, nu under firmanavnet Chr. Olesen & Søn
- 1961 Medlem af bestyrelsen for A/S Han Herreders Tømmerhandel, formand i perioden 1998-2006
- 1964 Formand for bestyrelsen i Aggersund Havn (fælles for nord og syd)
- 1966 Medlem af bestyrelsen for Aalborg Foderstof-Import A/S, formand fra 1969
- 1966 Formand for bestyrelsen for AFI Grovvarer
- 1966 Medlem af repræsentantskabet for Fjerritslev Bank A/S, medlem af bestyrelsen 1970-89
- 1992 Medlem af repræsentantskabet for Egnsbank Han Herred A/S
- Gift 4. september 1957 med Tove Elinor Minor, født 28. oktober 1928 i Skælskør, hvor faderen, Georg Minor, drev Hotel Skælskør og senere jernbanerestauranten samt Georgs Bodega i Roskilde
- Forældre til datteren Annemarie Nøhr (født 1958, bankuddannet

i København og gift med Finn Nøhr, søn af brugsuddeler Karl Nøhr i Korsholm) samt sønnen Mads Chr. Olesen (født 1962, se Mads' uddannelse, karriere og familie i hans blå bog)

- Annemarie bor i Søllerød har børnene Anne Cathrine Nøhr Jensen, der er konsulent i medicinalvirksomheden McKinsey & Company, og Frederik Frost Nøhr, der læser jura

Status ved Ole Olesens indgang i firmaet

- Mads C. Olesen skabte grundlaget
- Chr. Olesen skabte egenkapitalen
- Ole Olesens epoke indvarslede omfattende strukturændringer i landbruget og blev derfor en periode med stor udvikling i virksomheden

gersund. Det kan her tilføjes, at besættelsen indirekte havde været med til at holde gang i virksomheden i og med regeringens og værnemagtens beslutning om at sætte turbo på landbrugsproduktionen. Det var spillets regler, som skulle følges,

Den nyligt hjemkomne Ole (tv) på kontoret sammen med firmaets mangeårige medarbejder Bundgaard, der boede privat hos naboen Han Herreders Tømmerhandel og spiste hos familien Olesen.

uden at nogen kunne klandre Chr. Olesen for noget i den henseende.

Men samtidig med Oles hjemkomst indvarsledes en ny epoke med betydelige omvæltninger både samfundsmæssigt og i virksomheden. Også på familiefronten var der noget nyt på vej.

Romance om bord på amerikabåden

Oles søster, Elsebeth, der havde taget uddannelse som sygeplejerske, giftede sig 11. september 1955 med civilingeniør Hakon Frandsen, søn af P. Frandsen fra Kornum Østergaard syd for Aggersund.

Hakon arbejdede i halvandet års tid i USA, hvilket betød, at hans far og svigerfar valgte at tage en tur derover for at besøge ham og se på forholdene i det ame-

rikanske landbrug. Også Ole benyttede lejligheden til at komme en tur til staterne og brugte tre måneder på at køre rundt i store dele af det spændende land. Samtidig var det et gensyn med Elsebeth, der var i USA samtidig med Hakon og havde job som sygeplejerske.

Sejladser foregik med »M/S Bergensfjord« mod USA's østkyst, og denne otte dages tur blev afgørende for Oles fremtid. Der var god tid til selskabelighed om bord, og ved rælingen stødte den unge mand fra Aggersund på en ung sjællandsk pige, som spurgte, om han havde lyst til at spille kort. Den unge dame skulle til Chicago, men kedede sig på den lange tur!

Det blev til mere end dette ene spil kort, og et venskab blev til livslang kærlighed. Den udkårne var Tove Minor, datter af restauratør Georg Minor på Hestetorvet 5

Stolte forældre med datteren Elsebeth før hendes bryllup med Hakon Frandsen 11. september 1955.

En begyndende romance om bord på »M/S Bergensfjord« på vej til New York i USA, oktober 1956. I den trykte passagerliste er de to unge optaget på turistklasse som »Minor, Tove B., frk., Klampenborg, Danmark« og »Olesen, Ole, herr, Aggersund, Danmark«. En del af tiden undervejs blev brugt til at spille whist – og den lidenskab har været livsvarig for dem begge!

i Roskilde, og 14. september 1957 stod brylluppet mellem Tove og Ole i Roskilde Domkirke. Herefter skulle Tove omplantes fra det blide Sjælland til de barskere egne ved Limfjorden. I de følgende år kom datteren Annemarie og sønnen Mads til og gjorde lykke blandt generationerne i Olesen-familien.

Marshall-hjælpen kickstartede dansk landbrug

1950'erne blev et årti, som ændrede meget i det danske landbrug – ikke mindst påvirket af Marshall-hjælpen fra USA, hvilket blandt andet indebar kapital til indkøb af de popu-

Ungdom om bord på »M/S Bergensfjord« på vej til New York i USA.

lære, små Ferguson-traktorer foruden mejetærskere og andre moderne landbrugsmaskiner. Endvidere blev der mulighed for modernisering af driften i form af nye stalde, ligesom produktionen blev intensiveret ved import af sojaskrå, milokorn, skummetmælkspulver med videre.

Korn- og foderstofvirksomheden Chr. Olesen i Aggersund hørte til de mellemstore i branchen. Den var veldrevet og havde en solid egenkapital, som udgjorde et godt grundlag for den fremtidige udvikling.

– Min far var en dygtig købmand, der var vellidt og respekteret af sine kunder og handelspartnere. Omsætningen bestod af færdigindkøbte foderblandinger til kreaturer og

Elsebeth Olesen og Hakon Frandsen, søn af gårdejer P. Frandsen fra Kornum Østergaard lige syd for fjorden.

14. september 1957 – bryllup i Roskilde Domkirke.

svin foruden såsæd, kunstgødning, frø, sprøjtemidler, og hvad der ellers hører sig til i en korn- og foderstofhandel. Ikke at forglemme blev der ydet lange kreditter til landmændene med en fair behandling af såvel store som små kunder. Ingen blev udnyttet, opsummerer Ole Olesen.

Men der var endnu ikke investeret i moderne anlæg – herunder til håndtering af korn i løs vægt – hvilket den unge, nyuddannede prokurist tog op som en af sine første udfordringer. Samtidig overbeviste Ole Olesen sin far om at afvikle nichevirksomhederne – såsom salg af Hess-kakkelovne – set i lyset af den primære forretning, som havde et stort udviklingspotentiale.

– Jeg var heldig at være født på det rigtige tidspunkt, så jeg allerede som 24-årig kunne komme hjem til kornhandlen på tærsklen til en ny epoke for landbruget. Min far var driftig og omgængelig og let at samarbejde med. Han viste med sit eget eksempel, at vejen frem var hårdt arbejde, og havde også forståelse for, at skulle vi klare os i konkurrencen, var vi nødsaget til at følge med, tilpasse os og investere i moderne driftsmidler. Men investeringerne måtte aldrig blive større, end hvad vores likviditet kunne bære.

Udfordringerne for en grovwarevirksomhed var dengang som nu, at det i mere end én forstand var tunge varer, der skulle håndteres. Rent fysisk er der mange tons, der skal flyttes og omsættes, og

To generationer, der stod sammen om familievirk-somheden i Aggersund, fra venstre: Tove, Othilia, Ole og Chr. Olesen.

økonomisk har man at gøre med børsnoterede produkter, hvor prisen påvirkes af konjunkturerne og derfor svinger meget. Det giver muligheder for store gevinster, men også risiko for store tab.

– Du skal kende dine begrænsninger. Og hertil kommer, at de lange kreditter til kunderne gør det til en meget kapitalkrævende branche, der modsat også er meget fascinerede at arbejde i, fastslår Ole Olesen.

Så kaldte manillamærker fra Chr. Olesen & Søn med angivelse af sækkenes indhold.

Sønnens initiativ og faderens tilbageholdenhed

I løbet af de første år som kompagnon lavede Ole Olesen beregninger på etablering af et siloanlæg, der meget passende kunne bygges oven på bunkeren fra krigens tid vestligst på grunden. Han fik også sin far med til et møde i Fjerritslev Bank, hvor direktør Kristensen lyttede interesseret og udviste en pæn forståelse for planerne. Men mærkværdigvis for Ole kom der afslag på bankens medvirken til projektet.

Sommeridyl i familien Langgaards have. Siddende på bænkes ses moster Langgaard (søster til bedstemor Else Marie Olesen) samt Elsebeth med sin lille pige. Stående fra venstre: Mads Post, Othilia Olesen, Jens Hannesbo, Bodil (datter af Agnes og Jens Hannesbo), postmester Alma Langgaard (datter af moster Langgaard), Chr. Olesen, Bodils mand og Agnes Hannesbo (søster til Chr. Olesen).

– Jeg fik en stærk mistanke om, at min far nok havde allieret sig med Kristensen, fordi han var bange for den store investering. Men kort tid senere faldt tingene alligevel på plads, og vi fik gang i byggeriet af vores første silo, som i folkemunde gav os tilnavnet »Aggersund Kirke«.

– Desuden etablerede vi mølleri med slaglemølle og valser, og folk sagde: »Nu går den da ikke længere for Chr. Ol'sen & Søn!«

Samtidig blev bygningerne på Oles initiativ for første gang i historien forsynet med et firmaskilt, selv om Olesen senior ikke var meget for den slags, som han fandt ganske unødvendigt!

– Min far og jeg kunne have forskelligt syn på et og andet, men når først der var taget en

Mejetærskernes indtog medførte behovet for et korntørre-ri hos Chr. Olesen & Søn.

Modernisering af virksomhedens faciliteter i slutningen af 1950'erne på Ole Olesens initiativ. Den oprindelige lager-, værelses- og garagebygning er fjernet.

Det første firmaskilt på gavlen, efter at Ole omsider havde fået overtalt sin far til at følge med tiden.

beslutning på mit initiativ, og Far havde accepteret det, blandede han sig aldrig og forsøgte ikke at gøre tingene om.

Voksende ind i foderstofimporten

Som årene gik, var Ole ofte chauffør for sin far, når han var til bestyrelsesmøder i Aalborg Foderstof-Import. Det blev arrangeret af fru Olesen, som dels undte Ole at komme udenbys for at suge indtryk og viden til sig, dels var noget nervøs ved at lade sin mand sidde bag rattet på længere ture. Hvis Chr. Olesen selv havde taget turen i bil til Aalborg, fik Ole billet til rutebilen derud og var så faderens chauffør på hjemturen.

Ole deltog selvsagt ikke i selve bestyrelsesmøderne, men blev inviteret med til de efterfølgende middage. Det gav nye

impulser, og samtidig fik han ad den vej indsigt i mange forhold for branchen. I samme forbindelse blev Ole gode venner med foderstofdirektør Axel Laursens søn Jørgen, der var jævnaldrende med ham. Og de to har bevaret kontakten livet igennem.

Direktør Laursen døde 13. november 1957 og blev afløst af direktør Bentsen, som var en personlig ven af familien Olesen. Bentsen gik på pension i 1973 og efterfulgtes af Johannes Frandsen fra Skræm.

Ved således at være introduceret til Aalborg Foderstof-Imports virksomhed blev det naturligt, at Ole skulle afløse sin far i bestyrelsen, da posten blev ledig i 1966. Desuden fik han sæde i Superfos/Kemiras bestyrelse. Bestyrelsesarbejdet medførte i de følgende mange år utallige rejser så langt som til Sydafrika og Jamaica.

Aalborg Foderstof-Imports hovedsæde på Østeraagade 20 – tæt ved havnefronten – hvor Ole fik nye impulser, når han var chauffør for sin far til bestyrelsesmøderne. I 1966 overtog han selv bestyrelsesposten. Selskabet blev stiftet 1906 og havde til huse på Østre Havn indtil 1993.

Aalborg Foderstof-Imports logo med stregtegning af produktionsbygningerne på Østre Havn i Aalborg.

Aalborg Foderstof-Import A/S

Stiftet med vedtægter af 20. juni 1906 og begyndte sin virksomhed 5. juli 1906. Selskabets første bestyrelse bestod af købmand C.L. Winther, Brønderslev, købmand J.D. Jørgensen, Sindal, købmand N.P. Andersen, Støvring, købmand F.S. Steenberg, Gudumholm, og købmand J.N. Dinesen, Aalborg. Selskabets første direktør var V.R.H.G. Tügel, der fratrådte i 1923; denne afløstes af A.L.S. Langvad; i 1937 indtrådte M.L. Bolvig direktionen; i 1947 tiltrådte enedirektør Axel Laursen, der havde været knyttet til selskabet siden 1920. Bestyrelsen bestod i 1950 af købmand Aage

Holt, Hjørring, købmand L.P. Sørensen, Nørre Saltum, købmand Chr. Olesen, Aggersund, købmand Axel Holt, Nykøbing M, købmand H. Thorndahl, direktør Jakob Kjeldsen, Aars, og direktør Viggo Vestergaard, Hurup. Virksomheden havde gennem alle årene haft egen import af korn og foderstoffer og siden 1911 haft sin egen foderblandingsfabrik, der flere gange blev udvidet og moderniseret. Filialer i Frederikshavn, Struer, Thisted og Nykøbing M. Adresse: Østeraa 20, Aalborg.

Kilde: Kraks: Danmarks ældste forretninger (1950)

Som i andre landsbysamfund er forretningslivet gået stærkt tilbage i Aggersund. Så sent som i 1960 kunne der tælles omkring 50 erhvervsdrivende og offentlige institutioner i byen:

- Aggersborg Kommunekontor, Brogade 15
- Aggersborg Sparekasse (senere Bikuben, Egnsbank Han Herred/ebh bank og Sparekassen Midtjylland), Ullerupvej 2

- Aggersund Brugsforening, Aggersborgvej 2
- Aggersund Hotel, Brogade 5
- Aggersund Mejeri, Bakken 1
- Aggersund Posthus, Brogade 20
- Aggersund Skole, Aggersborgvej 68
- Bager Chr. Larsen, Ullerupvej 44
- Bager Aachmann, Brogade 14
- Baltica Forsikring v/Kornum, Brogade 44
- Blomsterhandler og damefrisør Dagny Callesen, Over Aggersund 2
- Brødudsalg v/Mary Nielsen (»Skrædder Mary«), Brogade 30
- Cementstøber Hans Bertelsen, Over Aggersund
- Cykelsmed Karl Lindstrøm, Ullerupvej 28
- Discontobanken, Brogade 20
- El-Sørensen v/Ove Esdahl, Brogade 33
- Foderstof Chr. Olesen & Søn, Brogade 1
- Frisør Ole Christensen, Brogade 25
- Han Herreders Tømmerhandel, Brogade 3
- Herreekviperingshandler Chr. Theodosiussen, Ullerupvej 2
- Købmand Chr. Jensen, Brogade 23
- Købmand Chr. Jensen, Thorupvej 84, Ullerup
- Købmand Chr. Peter Røge, Brogade 5
- Købmand Højriis Frederiksen, Aggersborgvej 44
- Landinspektør Monrad, Brogade 70
- Læge Lemvig Jørgensen, Aggersborgvej 16
- Maler Martin Sørensen, Brogade 68
- Mekaniker Ejvind Larsen, Aggersund Syd

- Murer Hans Bertelsen, Over Aggersund 3
- Murer Karl Sørensen, Ullerupvej 46
- Mælkeemand Henry Christensen, Aggersborgvej 46
- Planteskolen Bakken v/Erik Danielsen, Bakken 5
- Skrædder Erik Mikkelsen, Brogade 26
- Slagter Henry Nielsen, Brogade 22
- Smed Frederiksen, Aggersborgvej 12
- Smed K.L. Svaneborg, Brogade 34
- Smed Olav Jørgensen, Ullerupvej 59
- Snedker Andreas Petersen, Aggersborgvej 10
- Snedker Jens Aistrup, Ullerupvej 24
- Snedker Johs. Dalsgaard, Ullerupvej 5
- Snedker Niels Lindstrøm, Brogade 13
- Sygekassen v/barber Hansen, Brogade 10
- Telefoncentralen v/Alvilda Hansen, Brogade 10
- Trikotagehandler Anna Nielsen, Brogade 12
- Trikotagehandler Kristiane Mikkelsen, Brogade 10
- Vejer & måler Chr. Christensen (»Store Kræsten«), Ullerupvej 10
- Vognmand Chr. Pedersen, Brogade 27
- Vognmand S.C. Sørensen, Ullerupvej 32
- Vognmand Aage Østergaard, Brogade 48
- Ølhandler Søren Mikkelsen, Brogade 19

Kilde: Verner Bruhn i Han Herred Bogen 2011

Direktør Svend Aage Pedersen har 25-års jubilæum på Han Herreders Tømmerhandel i 1987 og får blandt gaverne overrakt et maleri fra Slettestrand. Fra venstre ses fru Lilly Pedersen, bestyrelsesmedlem Erik Braad, bestyrelsesformand Svend Thorn Jakobsen, bestyrelsesmedlem Ole Olesen og direktør Svend Aage Pedersen.

Makkerskab med tømmerhandel

Det lå som nævnt Chr. Olesen meget på sinde at indprente sin søn, at han kun skulle involvere sig i bestyrelsesarbejde, hvis det tjente forretningen til gavn. Det filantropiske, politiske og kulturelle måtte han lade andre om!

Som også nævnt tidligere fik Ole allerede i 1961 lov at indtræde i bestyrelsen for Han Herreders Tømmerhandel (HHT). Hidtil havde familien kun haft en ubetydelig aktiepost på 500 kroner, der var blevet tilbage fra Mads C. Olesens salg af tømmerhandlen i 1903.

Ud over det gode naboskab – og at tømmerhandlen oprindeligt havde været på familien Olesens hænder – var der jo også den personlige vinkel, at Ole Olesen var opvokset sammen med ejeren, Svend Thorn Jakobsen, der nu var bosat i Vedbæk. Ved Thorn Jakobsens død i 1998

Ole Olesen overtog posten som bestyrelsesformand og ses her året før 100-års jubilæet i 2003 sammen med bestyrelsesmedlem Erik Braad (tv), nytiltrådte direktør Ole Fogh Odgaard og økonomichef Kaj Bjerg Sørensen (th).

efterfulgte Ole Olesen ham som formand for HHT og fortsatte på posten frem til Ceste Træ A/S' overtagelse af tømmerhandlen i 2006. De sidste fem år før salget til Ceste – alias Chr Sørensens Tømmerhandel (CST) i Thisted – var HHT ejet af Egnsbank Han Herreds Fond.

Ammoniakken revolutionerede kornavlén

Tilbage til den primære virksomhed, som løbende bød på nye udfordringer i takt med den hastigt fremadskridende ud-

Efter Chr. Olesen & Søns overtagelse af tømmerhandlens bygninger for 1 million kroner i 1983 bliver de gamle trælasthaller brudt ned for at give kunder og leverandører bedre tilkørselsforhold.

vikling i landbruget. I 1958 kom flydende ammoniak ind i billedet som et højeffektivt gødningsmiddel, og Chr. Olesen & Søn blev inviteret til et introduktionsmøde på Fjerritslev Kro.

– *Min far sagde til mig: »Det må du klare!«* husker Ole Olesen.

De første forsøg med det revolutionerende produkt blev gjort hos gårdejer Peder Jørgensen i Manstrup. Chr. Olesen & Søn tog nyskabelsen til sig, og det udviklede sig til en meget væsentlig del af virksomhedens aktiviteter.

– *Vi købte nye tankbiler og nåede op på syv ammoniaknedfældere, før vi solgte denne niche til Bejstrup Maskinstation.*

Tankbilerne blev sædvanligvis sendt til reparation hos asfaltfabrikken Ove Arkil, der havde til huse i Aggersund Syd og stod for vejanlæg alle steder på egnen.

I starten af 1960'erne blev virksomheden yderligere udvidet med nyt siloanlæg og tilhørende renseri, korntørreri og brovægt, og blandt egnens folk lød bedømmelsen: *»Den store silo får Ole da aldrig fyldt op!«*

Farvel til Olesen senior

Ole Olesen og hans far havde et godt makkerskab i 10 år, men så begyndte en fremadskridende demens at melde sig hos Chr. Olesen, og midt i 1960'erne kørte han med sin bil mod Aggersundbroen. De seneste par år, indtil han døde i 1970, havde han ophold på Røde Kors Hjemmet i Løgstør. Derefter fortsatte Ole Olesen virksomheden i partnerskab med sin mor, til hun døde i 1982.

Der var imidlertid et mellemværende med Ole Olesens søster og svoger, som

Tankbilerne holdt deres indtog hos Chr. Olesen & Søn, da flydende ammoniak blev introduceret som et højeffektivt gødningsmiddel for egnens landmænd.

Olesens familiegravsted på Aggersborg Kirkegård.

I 1966 efterfulgte Ole Olesen sin far som bestyrelsesmedlem i Fjerritslev Bank A/S. Den gamle bankbygning blev i 1972 og 1985 erstattet af to større nybyggerier. Efter fusion med Han Herreders Sparekasse i 1992 stod bygningen tom, indtil Han Herred Naturcenter blev etableret på stedet i 1998. Naturcenteret eksisterede i 10 år, og siden 2010 har huset været kirkecenter.

skulle gøres op, og det tog et par år for mor og søn at få det på plads.

Ligesom med overtagelsen af Chr. Olesens bestyrelsespost i Aalborg Foderstof-Import var også fru Olesen, der var mellemlid, da Ole fulgte i sin fars fodspor som bestyrelsesmedlem i Fjerritslev Bank på det tidspunkt, hvor ægtefællens hukommelse og dømmekraft begyndte at svigte. Det skete i 1966 med god støtte fra familiens nære ven, bankdirektør Knud Kristensen, så det ikke skulle føles som et nederlag for Chr. Olesen.

I første omgang blev Ole Olesen indvalgt i bankens repræsentantskab, og i 1970 indtrådte han i bestyrelsen og fik en lang årrække på denne tillidspost, indtil han i 1989 valgte at trække sig ud for at hellige sig de faglige relationer og forberede overgangen til fjerde generation.

– At Fjerritslev Bank ganske få år efter skulle komme ud i så store økonomiske van-

skeligheder, at man var tvunget til fusion med Han Herreders Sparekasse, havde jeg ikke den ringeste anelse om, understreger Ole Olesen. Bank og sparekasse blev fra 1992 videreført som Egnsbank Han Herred A/S – og fra 2005 som ebh bank a/s, der krakkede i efteråret 2008 og måtte overtages af Finansiell Stabilitet.

Fællesmarkedet krævede ny omstilling

Danmarks indtræden i det europæiske fællesmarked fra nytår 1973 satte fornyet turbo på strukturudviklingen i landbruget. De enkelte brug blev udvidet ved sammenlægninger af jord, traktorerne blev større og stærkere, og de selvkørende mejetærskere vandt frem, hvilket medførte, at afgrøderne nu blev leveret løst på tipvogne eller i containere i stedet for sække. I høsttiden, hvor der blev arbejdet i døgndrift, blev omgivelserne ved Chr. Olesen & Søn domineret af enorme korndynger.

Ligeledes blev der på mange gårde installeret fodersiloer, så landmændene kunne modtage foderstoffer i løs vægt, hvorfor Chr. Olesen & Søn måtte omstille sig fra lastbiler med sækkelad til de nye foderbusser, der var forsynet med slanger til overførsel af produkterne.

I 1983 indgik Ole Olesen en aftale med Han Herreders Tømmerhandel (HHT) om køb af tømmerhandlens bygninger i Aggersund. Ole Olesen bød én million kroner for bygningskomplekset, mod at HHT til gengæld skulle overtage foderstofvirk-

Ole Olesen måtte hele tiden holde sig ajour med tidens krav, og ikke mindst Danmarks indtræden i EF i 1973 gav ekstra administrativt arbejde.

somhedens pakhuis i Løgstør. Det var Chr. Olesen, der i sin tid havde foreslået sønnen at erhverve pakhuset i Løgstør.

– Det ville ikke være gået, hvis jeg i stedet havde forsøgt at overtale min far! siger Ole Olesen med et glimt i øjet.

Ole Olesen planlagde i 1973-75 at opføre et nyt pakhuis på Aggersund Havn, men løb ind i lange stridigheder med Løgstør Kommune herom. Striden varede i to år og blev afgjort ved, at der blev skåret et hjørne af pakhuset for at få det til at glide igennem, ligesom der blev lagt en maksimal højde på byggeriet. Det kunne godt undre og måske ærgre en smule, at muslingevirksomheden Vilsund Blue nogle år

senere fik lov at bygge i den højde, som Ole Olesen havde ønsket. Men begrundelsen lød på forskellig lovgivning, nemlig at der var tale om fødevarer og ikke korn og foderstoffer.

Blæsten går frisk ...

Sidst i 1970'erne blev et af virksomhedens pakhuse ødelagt. Det blæste ned i en storm, og beslutningen blev at erstatte pakhuset med to store stålsiloer. Men den manøvre gik nu ikke helt uden problemer. Den til tider kraftige blæst over Limfjordens vande spillede nemlig igen ind, da den ene af de to siloer skulle sættes op. Før siloen var kommet helt på sin plads, væltede den og lagde sig på taget ved hjørnet af hovedbygningen.

– Det så meget dramatisk ud, og der kom store billeder i både Fjerritslev Avis og Løgstør

Det seneste pakhuisbyggeri på Aggersund Havn voldte Ole Olesen en del bryderier i forhold til teknisk forvaltning i Løgstør Kommune. Måske forsøgte kommunen at presse Ole til at bygge på Løgstør Havn i stedet ...

Stormen har raset over Limfjordens vande, og en kornsilø hos Chr. Olesen & Søn er kollapset.

Forsiden af Fjerritslev Avis 6. november 1985, der beretter om stormens ødelæggelser i Aggersund – kun få dage efter 100-års festlighederne.

»Store oversvømmelser ved Limfjorden« lyder tophistorien på forsiden af Fjerritslev Avis 28. februar 1990, hvor det viste sig, at 3.000 tons gødning i Chr. Olesens pakhuse på Aggersund Havn stod i en halv meter vand.

Avis. Men skaden var heldigvis ikke så alvorlig endda at udbedre, husker Ole Olesen.

Som bekendt går blæsten ofte endda temmelig frisk hen over Limfjorden, og i november 1985 gjorde den kraftige vind igen skade på bygningerne hos Chr. Olesen & Søn. Denne gang gik det hårdest ud over det sydlige pakhus, idet stormen fik fat i taget, hvorefter murværket brød sammen. Ligeledes blev den store silobygning – »kirketårnet« – delvis ødelagt.

I begyndelsen af januar 2005 fejede endnu en voldsom storm hen over Aggersund, og under nybyggeri hos Hedegaard, som i mellemtiden havde overtaget korn- og foderstofvirksomheden, væltede en silo, som entreprenøren var i færd med at opstille. I årene derefter blev alle siloer nedtaget.

Også oversvømmelser af pakhuse på havneområdet hørte til de udfordringer, som Ole Olesen og hans virksomhed måt-

te leve med, eksempelvis i februar 1990, hvor 3.000 tons gødning stod i en halv meter vand.

– Men vi fik lageret reddet, om end noget af gødningen måtte til behandling hos Gødningskompagniet i Nørresundby, fortæller Ole Olesen.

– Det er skønt at bo ved fjorden, men der er altså også visse ulemper! tilføjer han.

Altid travlhed hos Chr. Olesen & Søn

I Ole Olesens tid skete der noget hele tiden. Hvis ikke der var håndværkere på pladsen, var der gang i indkøb af nye maskiner og anlæg til brug i driften.

Forårssæsonen med udlevering af løs gødning på havnen og nedfældning af flydende ammoniak var meget travle perioder.

To nye siloer rejses i 1986.

– Så kom høstsæsonen i august-september, hvor vi i godt vejr med solskin nærmest arbejdede i døgndrift. Det strømmede ind med afgrøder, og mange landmænd kontaktede selv vognmændene for at få containere til at opsamle høsten i. Andre havde selv tipvogne.

Afgrøderne var byg, hvede, rug, havre, raps og ærter, som skulle vejes og tages prøver af, hvorefter der kunne læsses af. Den enkelte landmand eller vognmand forventede ikke, at hele denne procedure måtte tage mere end fem minutter, før han igen kunne forlade brovægten. På pladsen var der opstillet høje og lange betonvægge til at adskille afgrøderne med.

Et stadig stigende flow af korn gennem Chr. Olesen & Søns anlæg betød øgede miljøkrav til virksomheden, blandt med et filter, der skulle rense luften fra korntørringen.

– Hvis der ikke faldt dug, blev høstarbejdet ved helt til midnat. Tørreriet, renseriet og elevatorerne kunne simpelthen ikke følge med, selv om vi kørte i døgndrift.

Prokurist Finn Jensen var sammen med medarbejderne Gunnar Dalgaard og Johan Christensen ansvarlig for modtagelsen af afgrøderne. De skulle ikke mindst sørge for, at der ikke blev stop i modtagelsen på grund af mangel på aflæsningsplads med fast grund under.

– Det duer altså ikke at tippe korn af på grus! bemærker Ole Olesen.

– Vi havde et glimrende samarbejde med Bejstrup Maskinstation, der ud over nedfældning af ammoniak stod for spredning af kunstgødning og kalk samt sprøjtning mod ukrudt.

Investeringer og nyanlæg i tredje generation

- Mølleri med slaglemølle og valser, træsilo (en slaglemølle slår kornet i stykker og er mere effektiv end en kværn), 1956-57
- Blandingsanlæg og sneglegang til flydende melasse
- Siloanlæg med tilhørende renseri, korntørreri og brovægt, 1960-62
- 1.200 kom pakhuss med tilhørende brovægt til løs gødning – kunne samtidig rumme korn i høst, 1975
- To stålsiloer, ultimo 1970'erne
- Gødningsspredere til udlejning
- Nedfældere til flydende ammoniak med tilhørende marktanke
- Foderbusser til løsværer
- Tankvogn til flydende melasse
- Kalkspredere (senere overdraget til Bejstrup Maskinstation)
- Traktor
- Truck
- Gummiged
- Køb af HHT-bygninger, som blev ændret til kornlager, 1983

Lastvogn med gødnings-spreader.

Endvidere tog de sig af reparationer på vores udstyr til markbrug.

Chr. Olesen & Søn havde også et nært samarbejde med »Lunde-brødrene« Morten og Aage Jensen, der var fra gården Lunde i Lerup og hver havde et landbrug i Himmerland med tilhørende maskinstation. Tilsvarende med gårdejer Poul Jensen i Øster Svenstrup.

– Alle tre var gode repræsentanter for os blandt egnens landmænd.

Kraftige betonelementer sikrer adskillelse mellem de forskellige opkøb af korn fra egnens landbrug.

Fem år med gældskrise

Efterhånden som virksomheden voksede, lagde det administrative mere og mere beslag på Ole Olesens tid. Herunder indkøb og kontakten til banker og forretningsforbindelser, såsom Aalborg Foderstof-Import, KFK, Hedegaard og Superfos.

– Som nævnt er grovvarerhandel prismæssigt et meget følsomt område, der er påvirket

»Farfars gummiged« er populær hos børnebørnene, der vokser op som femte generation af Chr. Olesen-dynastiet.

af dollarkurs, devalueringer – og vejret, ikke at forglemme. For at finansiere driften havde vi store kassekreditter hos bankerne, og i relation til landmændene blev der ligesom i min fars tid indgået mange aftaler ved hjælp af veksler, høstpantebreve, ejerpantebreve og skadesløsbreve. Op gennem 1970'erne arbejdede vi med en meget høj rente, som var en stor belastning for landbruget.

1930'ernes landbrugskrise satte ind på ny i 1979, og denne gang var det ikke akkorder, men gældssanering, som mange landmænd måtte ty til.

– Krisen stod på i fem år, og det blev min lod at styre virksomheden igennem med så få tab som muligt, samtidig med at vi ikke mistede vores goodwill hos landmændene. Det

Korn- og foderstofvirksomheden med det karakteristiske »kirketårn« set fra Fjerritslevvej mod broen. Egentlig ønskede far og søn en silo med fladt tag, men sagskundsken ville det anderledes.

lykkedes stort set. Selvfølgelig var der enkelte, som ikke skulle have haft gældssanering, og der var også nogle få, der mente, det var vores skyld, at de var kommet i så stor gæld.

– Ellers fik vi et godt forhold til de fleste, og vi skulle jo også gerne kunne handle med disse kunder efter gældssaneringen. Målet for begge parter var, at landmanden kunne overleve med sin bedrift, samtidig med at vi fik tjent det tabte ind igen.

Til at styre alle de aftaler, der blev indgået i de fem år med gældskrise, havde Ole Olesen uvurderlig hjælp af sin sekretær, Dorrit Steffensen. Selv da kornhandlen blev solgt til Hedegaard i 1994, var der stadig en del fordringer, som ikke var afviklet. Først i 2003 blev de sidste af-

Kødannelse i høsttiden, når elevatorerne til kornsiloerne ikke kunne følge med de effektive landmænd.

drag betalt, så der skulle god likviditet og en stor portion tålmodighed til hos Chr. Olesen & Co., som blev virksomhedens nye navn efter frasalget. Disse fordringer indgik nemlig ikke i handlen med Hedegaard.

– Det er aldrig blevet gjort helt op, hvor meget af grovvarehandlen der på landsplan måtte afskrives som tabt, men det anslås at være 15-20 pct. af de samlede tilgodehavender, indskyder Ole Olesen.

Den følgende halve snes år efter gældskrisen var en periode med uændret hård konkurrence i branchen, ligesom strukturændringerne med større og større enheder i landbruget fortsatte med uformindsket styrke. Også hos Chr. Olesen & Søns nære

Ole Olesen måtte bruge al sin erfaring og dømmekraft for at styre kunderne og virksomheden gennem gældskrisen, der satte ind i 1979 og varede i fem år.

Personalet samlet til kaffe og rundstykker i anledning af Oles fødselsdag. Othilia Olesen nyder at varte op og få en snak med folkene, om end alle sagde »De« til hende. Ved døren til venstre ses Oles skolekammerat elektriker Esdahl.

Medarbejdere ved 100-års jubilæet flankeret af Mads Chr. Olesen (tv) og Tove Olesen (th).

100-års jubilæet i 1985 manifesterede, hvor vitalt det er for en driftig virksomhed at have en trofast og dygtig medarbejderstab.

Fotocollage fra 100-års jubilæet i oktober 1985.

forretningsforbindelser – Aalborg Foderstof-Import, AFI Grovvarer, Superfos/Kemira mfl. – var forandringerne mærkbare. Mange grovvarer virksomheder blev opkøbt eller nedlagt, og det påvirkede naturligvis også forretningen i Aggersund med en vis stagnation til følge.

En vanskelig beslutning

I 1992 kom Mads Chr. Olesen hjem som fjerde generation i firmaet og var med til at forberede frasalget af kornvirksomheden.

– Det var en meget vanskelig beslutning for os begge. Jeg havde været med i 40 år som tredje generation, og familien havde jo nær

tilknytning til hele egnen, såvel Han Herred som Himmerland. Det betød et farvel til gode kunder og til vores personale, hvoraf de fleste havde været ansat hos os i 20-25 år. Et farvel til vores netværk af forretningsforbindelser og bestyrelsesposterne i Aalborg Foderstof-Import, AFI Grovvarer og Fjerritslev Bank. Dog blev der mulighed for at bevare tilknytningen til Han Herreders Tømmerhandel endnu en årrække.

– På den anden side var det også nødvendigt at erkende de strukturelle forandringer, der betød, at vi ikke nødvendigvis skulle fortsætte, selv om vi i familien Olesen havde handlet med korn og foderstoffer siden 1885.

I første omgang indledte Mads og Ole Olesen forhandlinger med KFK, men da der ikke kunne opnås en tilfredsstillende

Borgmester Arne Simonsen, gårdejer i Manstrup, lykønsker Ole Olesen på 100-års dagen i 1985.

aftale, blev planerne om salg lagt i skuffen et års tid. Så kom der igen skred i tingene, og det lykkedes at få en god aftale i stand med Hedegaard.

– Set i bakspejlet var det den helt rigtige beslutning, understreger Ole Olesen, der tilføjer:

– Da jeg kom hjem i 1954, vidste jeg oprigtig talt ikke, hvordan jeg skulle gribe tingene an. Men det kom alligevel helt naturligt. Det gjaldt om at matche udviklingen og have et vågent øje for tendenserne inden for landbruget. Hvis vi skulle stå mål med den stigende produktivitet og mekanisering, måtte vi være med i udviklingen. Efterhånden som jeg fandt ind i virksomhedens puls, fik jeg mere og mere overblik over, i hvilken retning vi skulle flytte os.

1994: Nyheden om Hedegaards overtagelse af Chr. Olesen & Søn har nået Fjerritslev Avis' spalter.

Bygningerne er de samme, og Ole Olesen har fortsat sit kontor i en del af barndomshjemmet, om end der i dag står Hedegaard på gavlen.

Efter at det gamle færgeleje i Aggersund Syd havde ligget ubrugt hen i 60 år, lykkedes det ved et lokalt initiativ – og ikke mindst takket være Ole Olesens indsats – at få det bevaringsværdige færgeleje uddybet, renoveret og forsynet med bådebroer, hvorefter Løgstør Kommune overdrog jollehaovnen og arealet omkring til et nystiftet bådelaug under Aggersund Borgerforening. Ole Olesen fik derfor helt naturligt fornøjelsen af at foretage den officielle indvielse 4. august 2002, i øvrigt kun tre år før borgerforeningens 100-års jubilæum i 2005. Han blev i forbindelse med indvielsen udnævnt til æresmedlem af foreningen.

Den store silo med »kirketårnet« nedbrydes og fjernes efter Hedegaards overtagelse.

Tove og Ole Olesen kan se tilbage på et langt liv med succes – og også vanskelige perioder med store udfordringer – i spidsen for den traditionsrige familievirksomhed i Aggersund.

Mads Chr. Olesen

1992-

Mads Christian Olesen
– fjerde generation i
familievirksomheden.

Mads Chr. Olesen fortæller

Der lå ikke nogen som helst tvivl i mit sind om, at jeg skulle være fjerde generation i min fars foderstof forretning. Det blev aldrig diskuteret, men lå helt naturligt i hele min opvækst.

Jeg kan huske, at jeg som dreng tænkte, når jeg sammenlignede os med andre familier i Aggersund: *»Det kan vist ikke være helt skidt at være korn- og foderstofhandler!«*

Ellers var jeg som alle mine jævnaldrede drenge og brugte min fritid sammen med kammeraterne. Dengang var der tre sportsgrene i Aggersund Idrætsforening: fodbold om sommeren, håndbold og badminton om vinteren. Jeg kom dog aldrig på håndboldbanen, men holdt mig til fodbolden og var vist ganske skrap til det.

I min realskoletid blev det dog mere og mere kammeraterne i Løgstør, der trak.

Engang i 1978 blev jeg kaldt over på min fars kontor, og min far sagde: *»Nu er du 16 år, og når du er 17, er du flyttet hjemmefra!«*

Og jeg husker meget tydeligt, at mit svar til min far var: *»Det er da også udmærket, men så må du da også have en idé om, hvor jeg skal flytte hen, for det véd jeg ikke noget om!«*

BLÅ BOG

Mads Christian Olesen

- Født 16. marts 1962 som søn af Tove og Ole Olesen, Aggersund
- Realeksamen fra Løgstør Skole 1978
- Afsluttet efg-basisår fra Aars Handelsskole 1979
- Handelselev/tømmerhandel hos Chr. Hjortkjær A/S i Aars 1979-81
- Værnepligtig ved kamptropperne Sjællandske Livregiment, Slagelse – derefter sergentskolen i Sønderborg og sergent ved Sjællandske Livregiment 1981-83
- Højere Handelsskole Niels Brock, København, 1983-85
- Uddannelse til akademiøkonom, dels Niels Brocks Handelsakademi, dels ansæt-

telse hos etiketvirksomheden
R. Ancker Jørgensen A/S
(Dennison), Birkerød, 1985-87

- Ansættelse som afvikler hos Shell Farm A/S, København, 1987-89
- Ansættelse som broker/varemægler hos Rode & Rode A/S, København, 1989-92
- Færdig som bachelor HD Finansiering 1992
- Adm. direktør i Chr. Olesen & Søn, Aggersund 1992-94
- Adm. direktør i Chr. Olesen & Co., Aggersund og København, siden 1994
- Gift 1990 med Karin Dam Olesen, forældre til Christian Dam Olesen (født 1992) og Phillip Christian Dam Olesen (født 1994)

Status ved Mads Olesens indgang i firmaet

- Mads C. Olesen skabte grundlaget
- Chr. Olesen skabte egenkapitalen

- Ole Olesen skabte stor teknisk og økonomisk udvikling i virksomheden som følge af omfattende strukturændringer i landbruget
- Chr. Olesen & Søn A/S var efterhånden blevet lilleput i branchen i forhold til giganter som DLG og KFK, og der var derfor behov for nytænkning og omstilling til nichevirksomhed, som Mads Chr. Olesen blev katalysator for

Det endte med, at jeg et års tid senere blev elev hos Chr. Hjortkjær A/S, Aars Tømmerhandel og Grovvarer. Aalborg Foderstof-Import, som min far var formand for, ejede ca. 45 pct. af Chr. Hjortkjærs virksomhed, og min far havde spurgt direktøren, om jeg kunne komme i lære dér.

Jeg begyndte 1. august 1979 og havde forinden fået at vide, at jeg skulle møde i brunt arbejdstøj og være ude på tømmerhandlen. Da jeg kommer derind klokken 7 om morgenen, sidder chaufføren og de forskellige andre medarbejdere der. Men der ikke rigtig nogen, der vil hilse på mig! Set i bakspejlet var jeg vel denne her forkælede hvalp, der kom

Ved familievirksomhedens 100-års jubilæum i 1985 har Mads netop afsluttet Højere Handelsskole hos Niels Brock i København og er i gang med uddannelsen til akademiøkonom.

Fodbold var fritidsinteresse nummer et for Mads, der her ses bagerst til venstre med sit hold i Aggersund Idrætsforening.

fra Aggersund som søn af et bestyrelsesmedlem!

Det betød, at jeg havde en meget hård start. Jeg fik at vide, at jeg bare kunne gå ned til galgerne og begynde at sætte træ på plads. Der gik jeg nede i to-tre måneder.

Når chaufførerne kørte ind i hallen – tømmerhandlen var helt nybygget dengang – begyndte jeg så at tage trucken og læsse på. Det var, før man skulle have certifikat til truck. Chaufførerne blev nok lidt forbløffede, for de glemte, at den unge Mads Olesen faktisk var vant til at bestille noget hjemmefra!

Herefter kom jeg op i korn- og foderstofafdelingen. I mellemtiden havde jeg taget stort kørekort, og jeg blev sat til at

Som teenagere var det i høj grad knallerterne, der trak i søskendeparret Annemarie og Mads.

køre landtur alene. Man havde jo fundet ud af, at den unge mand kunne arbejde – men jeg føler nok, at jeg blev en smule misbrugt.

Jeg tog vel ingen skade af det, men jeg lærte heller ikke mere, end jeg allerede havde lært hjemmefra.

Derhjemme havde mit kendskab til foderstofvirksomhed været lidt en glidende bevægelse. Det startede vel med, at jeg mest lavede alle de ulykker, jeg kunne komme af sted med, ved at jeg drillede de ansatte på lageret – Anton og Harald, og hvem der nu var. Da jeg var blevet gammel nok til at tage ansvar, tog jeg meget ofte del i arbejdet på havnen, når der skulle læsses gødning til maskinstationer og landmænd.

Familien Olesen på traktortur med Knud Frandsen (formand for teknisk udvalg i Løgstør) til Holmen ud for Aggersborg.

Og så havde jeg allerede oprydningen i mig, så min far kunne godt sige til mig: »Vil du godt være sød at få det her pakhus til at se ordentligt ud?« For gødningen smeltede jo ...

Så dér brugte jeg meget af min tid om eftermiddagen, men jeg havde aldrig noget med kontoret at gøre. Det holdt jeg mig langt væk fra. Men jeg tog del i alt muligt udendørs og på lageret. Det gav en vis respekt hos lagerfolkene, dels fordi de vidste, at det var forventet af mig, dels fordi de kunne se, at jeg også gerne ville. Samtidig havde jeg det nordjyske gen med at være lidt rå og fræk over for dem – og det kunne de jo i grunden godt lide.

Alt i alt synes jeg, at jeg havde en fantastisk barndom. I skolens sommerferie kunne vi tage en uge i Aalborg Foderstof-Imports sommerhus i Blokhus, men de øvrige seks uger arbejdede jeg i Chr. Olesen & Søn.

Det lå jo i kortene, at jeg skulle gå handelsvejen, og min far sagde til mig: »Du skal på handelsskole i København« – det vil sige på Niels Brock, ligesom han jo selv havde været det.

Men først skulle værnepligten overstås hos Sjællandske Livregiment i Slagelse, hvor jeg også blev udtaget til sergent, så det varede halvandet år, før jeg kunne komme videre med min uddannelse. Jeg tog det som en udfordring og har heller aldrig fortrudt, at jeg fik den erfaring med.

Så kommer jeg til København og gør min Højere Handelseksamen færdig, og det lykkes mig at komme ind på det nyetablerede Niels Brocks Handelsakademi, som var en overbygning på yderligere to år.

Min far syntes umiddelbart ikke, det var nødvendigt med handelsakademiet for at blive klar til at komme hjem til Aggersund, men bagefter kunne han godt se, at det var fornuftigt. Tiden var jo en an-

Karin og Mads Chr. Olesen som brudepar i 1990.

den, end da han selv tog sin uddannelse 30 år tidligere, hvor der ikke blev stillet de samme krav for at kunne lede en virksomhed.

Uddannelsen som akademiøkonom vekslede mellem skoleophold og en form for elevplads i etiketvirksomheden R. Ancker Jørgensen A/S i Birkerød, skiftevis fem uger ad gangen.

I disse år møder jeg min kone, Karin, idet vi gik på Niels Brocks Handelsakademi sammen. Karin er født og opvokset i Charlottenlund i ejerfamilien bag vinhandlerfirmaet Johannes M. Klein, en virksomhed, som er fra 1885 – dog et halvt år senere end vores virksomhed, hvilket i mange år irriterede min nu afdøde svigerfar, Jørgen Dam. Han var dog ikke selv ud af familien Klein, men overtog vinhandlen i 1966.

Karin arbejder stadig i vinfirmaet og er desuden formand for bestyrelsen. Hun var den eneste af sin søskendeflok på fire

– tre piger og en dreng – der havde de kommercielle kvalifikationer til at overtage virksomheden efter sin far, men vi takkede nej. Hvis vi ville have et nogenlunde normalt fungerende familieliv selv, skulle vi kun have én virksomhed at koncentrere os om. Men hun og hendes familie har fortsat en ejerandel i selskabet, der blandt andet distribuerer den kendte Dr. Nielsens Bitter.

Jeg færdiggør så handelsakademiet i 1987. Men jeg fortæller min far, at jeg gerne vil blive lidt længere i København, og via Johannes Frandsen hos Aalborg Foderstof-Import får jeg kontakt med Kaj Møller Hansen hos Shell Farm A/S. Jeg bliver ansat som afvikler inden for korn- og foderstofbranchen, det vil sige at afvikle de indgående kontrakter og sørge for logistikken med leverancerne ud til kunden, hvilket godt kunne være noget kompliceret, især hvis der var tale om forsendelse pr. skib.

I Næsborg ejede Chr. Olesen & Søn en nedslidt ejendom, som måtte vige til fordel for en tidssvarende ramme om Karin og Mads' familieliv.

Sjette generation af Olesen-familien – Christian og Phillip – fotograferet i deres første hjem i Næsborg 1994.

Samtidig var Kaj Møller Hansen bevidst om, at jeg også fik arbejdsopgaver med et mere direkte kommercielt islæt, så jeg kom til at stå for indkøb af foderfedt. Det var mit første rigtige job inden for korn og foderstof, selv om jeg selvfølgelig havde noget erfaring med i bagagen hjemmefra.

I de to år, jeg er hos Shell Farm, køber jeg blandt andet ind for en agentvirksomhed, der hedder Rode & Rode A/S, hvis forretningsområde delte sig i tre: råvarer og ingredienser til henholdsvis korn- og foderstofbranchen, fødevarerbranchen og den tekniske branche såsom rockwool-, dæk- og malerindustrien.

Jeg bliver så spurgt af den ansvarlige for korn og foderstof, om ikke jeg har lyst

til at komme til at arbejde hos ham. Det lød som et godt tilbud, ikke mindst i betragtning af, at jeg samtidig kunne se frem til et meget betydeligt lønhop.

Sideløbende med ansættelsen hos Shell Farm begyndte jeg at læse HD i finansiering, hvilket jeg fortsatte med i det nye job hos Rode & Rode. Parallelt hermed havde jeg løbende samtaler med min far om, hvornår det var tid at komme hjem til Aggersund. Jeg udskød hele tiden tidspunktet og begrundede det i, at jeg »lige ville have HD med, og nu tager jeg lige to år hos Rode & Rode ...«.

Vi begik den fejl, at jeg hele tiden forlængede min tid i København, uden at vi fik aftalt tidspunktet for min hjemkomst, og det betød, at min far ubevidst udskød

nogle vigtige beslutninger om familievirksomhedens fremtid med tanke på, at *»det kan jo vente, til Mads kommer hjem«*. Det var jo meningen, at jeg som hans kompagnon skulle være med til at træffe sådanne beslutninger.

Det har lært mig noget, som vil få betydning, når femte generation engang skal tage over, nemlig at det er vigtigt at få aftalt nogle klare skæringsdatoer, så tingene ikke kommer til at ligge stille. Jeg tror dog ikke, at vores uklarhed om tidspunktet for min hjemkomst fik nogen videre negativ betydning, selv om jeg fornemmede, at visse ting var blevet sat lidt på standby, mens jeg var optaget af at uddanne mig og skaffe mig erfaring fra store, spændende virksomheder.

I 1990, hvor jeg havde været hos Rode & Rode et års tid – og netop var blevet gift – begyndte vi at blive lidt mere konkrete. På det tidspunkt ejede jeg 40 pct. af Han Herreders Korn A/S (som var blevet etableret i 1975 og i dag hedder Chr. Olesen Holding A/S), mens min far stod for de resterende 60 pct. Han Herreders Korn ejede så 30 pct. – og min far 70 pct. – af Chr. Olesen & Søn A/S, så indirekte ejede jeg 12 pct.

Efter at jeg havde haft lejlighed til yderligere at overveje situationen, skulle Karin og jeg til at beslutte os for et passende sted at bosætte os, når vi flyttede fra København for at blive en del af virksomheden derhjemme. Chr. Olesen & Søn ejede en gård i Næsborg, hvor vi kunne slå os ned. Men det viste sig, at bygningerne ikke var bevaringsværdige, så vi valgte at

rive ejendommen ned og bygge et helt nyt hus, som stod færdigt i april 1992. To måneder forinden var Christian Olesen *»den femte«* kommet til verden.

Samtidig med alt dette opstod der en vis slinger i mit forhold til familievirksomhedens fremtid. Det begyndte at blive alvor for mig, at med de heftige strukturændringer i landbruget var Chr. Olesen & Søn i vores branche blevet en pendant til købmanden nede på hjørnet i forhold til Dansk Supermarked. Vi stod med en omsætning på 60 millioner kroner mod KFK's og DLG's 6-7 milliarder. Reelt set var der ingen som helst fremtid for os i denne branche.

Men jeg tænkte ved mig selv: *»Du er så dybt involveret i det her, at det eneste, der er at gøre, er at tage op og slås videre og se, hvordan du får det kørt af sted.«* Hvis jeg ikke havde haft aktiebindingen, tror jeg faktisk ikke, at jeg havde gjort det. Antallet af danske landbrug var fra 1985 til 1992 faldet fra 35.000 til 20.000, så jeg overvejede, om det reelt var afvikling, jeg stod overfor.

En mand ved navn Jens H. Thorsen kom til at spille væsentligt ind i mine betragtninger. Vi kendte hinanden fra min tid i Shell Farm, idet Jens var afvikler hos KFK, hvor han også var uddannet, og vi lavede forskellige handler på baglinjen. Samarbejdet fortsatte, mens jeg var hos Rode & Rode, og på det tidspunkt var Jens taget først til Hamborg, senere til Holland, og var nu i USA, hvor han skaffede ingredienser, som jeg solgte videre til den danske korn- og foderstofbranche.

Mads Chr. Olesen og Steen Astrup samt kontormedarbejdere i Aggersund.

Steen Astrup blev ansat som afoviklingschef til at sørge for logistikken i 1996. Steen er stadig i firmaet.

Jens Thorsen.

Det fik mig på den idé, at jeg – når jeg kom til Aggersund – kunne fortsætte og videreudvikle denne niche.

5. januar 1992 har jeg et møde med Jens Thorsen på »Peder Oxe« i København, hvor jeg forklarer ham, at jeg står midt i generationsskiftet i Aggersund – og skal stoppe hos Rode & Rode om en lille måneds tid – men at jeg ikke ser nogen lys fremtid for Chr. Olesen & Søn, medmindre vi udnytter chancen og begynder at sælge ingredienser til branchen.

»Vil du støtte mig i det?« spurgte jeg ham. »Du har jo de udenlandske kontakter inden for ingredienser, og jeg mener, at jeg har evnen til at sælge dem.«

Hvortil Jens siger: »Det véd jeg da godt, men hvorfor gør vi det ikke sammen?« Det havde jeg ikke tænkt over, men lovede Jens at tale med min far om det.

1. februar kommer jeg hjem til Aggersund og sætter min far ind i mine tanker. Og han svar lød: »Det synes jeg da lyder fornuftigt. Det skal I bare gå i gang med.« Og

Ole Olesen trak fra starten af Mads' hjemkomst linjerne tydeligt op mellem far og søn: »Nu er dig, der kører forretningen!«

ret hurtigt kom Jens Thorsen på besøg i Aggersund sammen med sin far, der var landmand ved Bjerringbro, for at se os lidt nærmere an.

Hos Chr. Olesen & Søn fulgte vi den gamle skik, at man ikke begynder på noget nyt en mandag. Så min første dag på kontoret var tirsdag 4. februar 1992, og jeg husker, at jeg startede med at indrette mit nye kontor i den nordlige ende af hovedbygningen. Jeg havde jo ikke været i nogen form for direktørlære, men var drevet af den selvstændighedskultur, som jeg havde med fra min tidlige ungdom.

Næste dag sad jeg mest og kiggede ud ad vinduet, mens jeg tænkte over, hvordan jeg skulle gribe det hele an. Om eftermiddagen kom min far ind og sagde: »Nu

har du været her i to dage. Kan vi ikke lige mødes inde på mit kontor i morgen tidlig?«

Beskeden fra min far næste morgen lød ganske kort: »Fra nu af er det dig, der kører forretningen! Jeg er her, og du kan til enhver tid spørge mig til råds, men det er altså dig, der får skibet til at sejle fremad.«

Det tror jeg, at mange kan lære noget af – på godt og ondt – i forbindelse med et generationsskifte. For mig var det en skelsættende – og lidt hård – melding at få, ligesom dengang jeg som 16-17-årig fik at vide, at jeg skulle på handelsskole i København. Jeg syntes ikke helt, jeg var klar til at stå i spidsen for firmaet, men på den anden side er der helt sikkert mange fædre, der i alt for lang tid bliver ved med at holde fast i styringen.

Min far gjorde det klart, at jeg var kommet hjem for at aflaste ham – og ikke for at han skulle have mere at bestille!

Hvor om alting er, fik vi lagt det nye forretningsområde med levering af ingredienser ind i holdingselskabet Han Herreders Korn A/S. På det tidspunkt gav Chr. Olesen & Søn et overskud på halvanden million kroner, hvis det gik godt, og en halv million, hvis det gik skidt. Og alene fra 1. februar til 30. september 1992 gav det nye selskab et overskud på 750.000 kroner.

Det skal dog siges, at vi havde en nem start. Vi havde kapital i ryggen, og vi havde ikke omkostninger forbundet med at lave den ekstra omsætning, da jeg kunne benytte mig af de fysiske faciliteter og det kontorpersonele, som i forvejen var i virksomheden. På det tidspunkt var det Dorrit Pedersen og Hanne Werner foruden

Finn Jensen som prokurist. Ove Andersen var førstemand i ekspeditionen, og indimellem havde vi en elev.

Min far syntes nok stadig, han havde rigeligt at se til og ikke helt havde fået den aflastning, han efterspurgte, fordi han skulle følge med i både det nye og det gamle forretningsområde.

Efter det gode resultat med den nye aktivitet besluttede vi os sidst på året 1992 for at etablere Chr. Olesen & Co. sammen med Jens Thorsen, der arbejdede for os ved siden af sit job i New York. Det næste regnskabsår fra 1. oktober 1992 til 30. september 1993 lavede vi et overskud på 2,5 millioner kroner. Vores omkostninger var stadig små, om end min løn var kommet med i regnskabet.

Selv om jeg ikke nåede Finn Jensen og Ove Andersen til sokkeholderne, hvad angår det kundemæssige, skabte det en vis respekt i huset at være vidne til de resultater, der blev skabt i det nye selskab.

Hvad fremtiden for Chr. Olesen & Søn angik, havde min far og jeg lovet hinanden, at vi ikke ville drive forretning med hjertet, men med hjernen. Jeg kunne ikke få øje på den store fremtid for det gamle selskab, så vi begyndte at overveje et salg. Til gengæld kunne jeg se, at Chr. Olesen & Co. ville nå en omsætning på 250 millioner kroner det kommende år, så det gjaldt om at få frigivet nogle ressourcer til yderligere vækst.

I første omgang tog vi kontakt til KFK, som vel forestillede sig, at de var eneste til at drive virksomheden i Aggersund videre. Men de kom ikke med et bud, som

vi kunne bruge til noget, så det hele blev lagt i skuffen. Vi kørte bare videre, og ingen vidste noget om de forhandlinger, vi havde haft.

På mit HD-studium havde jeg skrevet en opgave om Peder P. Hedegaard, så efter et halvt års tid tog jeg kontakt til dem, og slutningen på historien blev, at vi solgte Chr. Olesen & Søn til Hedegaard i 1994. Med i handlen fulgte både ejendom og tekniske anlæg, så vi sidenhen kom til at sidde til leje i de kontorlokaler, vi stadig har i Brogade.

Det var selvfølgelig en svær beslutning for min far, mens jeg i min alder på 32 år ikke havde de samme følelser som han, selv om også jeg var vokset op i virksomheden.

Desværre måtte vi opleve, at der rundt om i vores periferi blev snakket om, at vi vist nok også havde måttet sælge virksomheden af brødnid. Det er jo ikke noget, man forestiller sig, den dag man offentliggør handlen.

Det skal her tilføjes, at jeg i forlængelse af aftalen med Hedegaard aftalte med min far, at jeg overtog hans andel på 60 pct. af aktierne i Han Herreders Korn A/S, samtidig med at beløbet blev opgjort som arveforskud, og at min søster fik udbetalt et kontant beløb af tilsvarende størrelse. Dermed var den økonomiske del af generationsskiftet helt afsluttet, og jeg var 100 pct. ejer af Han Herreders Korn A/S og fik et redskab, som jeg kunne bruge fremadrettet.

For min far var det vigtigt, at der ikke skulle blive problemer mellem os to sø-

Farfar nyder det tætte
samtaler med børnebørne-
ne Christian og Phillip.

skende i forbindelse med generationsskiftet, som det havde været tilfældet, da han selv skulle overtage Chr. Olesen & Søn efter sin fars død. Heldigvis forløb det hele fuldstændig smertefrit denne gang, da min søster og hendes mand ikke havde nogen interesse i at blive en del af virksomheden.

Inden vi fortsætter historien om Chr. Olesen-virksomheden, skal vi lige dvæle ved femte generation, som består af Christian (født 22. februar 1992) og Phillip (født 22. maj 1994).

Da Phillip bliver døbt og kommer til at hedde Phillip Dam Olesen, glemmer vi fuldstændig »arvefølgen« og familietraditionen, nemlig at vi alle hedder Christian. Da Phillip blev 15 år gammel, var han

godt træt af at høre på denne historie, så han gik ned på det lokale kirkekontor og fik lavet en tilføjelse på dåbsattesten. Nu hedder han *Phillip Christian Dam Olesen!*

Både Christian og Phillip er studenter fra Herlufsholm og har begge gjort tjeneste i Livgarden, hvor Phillip endte med at blive sergent. Han er meget »stålsat« i fysisk henseende, og allerede som 17-årig løb han sin første marathon.

Begge mine drenge har givet udtryk for, at de ser sig selv som en del af fremtiden for Chr. Olesen. Hos os er det et kraftigt mantra, at vi agerer, som om vi har virksomheden til låns. Jeg har fået den af min far, og jeg skylder den til mine sønner.

Christian fik arbejde i handelsafdelingen hos DLG og har – kan vi godt sige

– allerede gjort karriere i branchen. Han begyndte i studietiden som studentermedhjælper i DLG, uden at vi som forældre havde noget med det at gøre, og blev bachelor fra Copenhagen Business School (CBS) i sommeren 2015. Herefter søgte han over i handelsafdelingen, men fik at vide, at han ifølge proceduren først ville kunne blive ansat dér efter seks år i andre stillinger i virksomheden. Christian begyndte så – lidt mod sin vilje – i et andet job, men allerede efter en uge fik han besked om, at han kunne flytte direkte over i handelsafdelingen!

Hans udfordring blev nu at få færdiggjort det sidste af sin teoretiske uddannelse – hans ambition er nemlig at blive mere veluddannet end sin far!

Phillip flyttede til London, hvor han i tre år studerede Economics på Regent's University. Hvordan de to drenge til sin tid vil fordele deres indbyrdes roller i et partnerskab inden for Chr. Olesen A/S, er det for tidligt at sige noget om.

Nu tilbage til Chr. Olesen & Co.

Da vi kom frem til 1996, begyndte jeg at overveje, om det var rigtigt at fastholde Aggersund som vores omdrejningspunkt, nu hvor vores virksomhed ikke længere var lokalt forankret i Vesthimmerland og Han Herred. Vi kunne med fordel flytte virksomheden til hovedstaden, hvor jeg allerede havde boet i 10 år. Karin og jeg begynder så at kigge os om efter en bolig i København.

Mine forældre fik ikke en dårlig forklaring om hvorfor. Jeg gjorde det helt tydeligt, at det først og fremmest udsprang af

mit personlige ønske om at bo i København. Men det er klart, at der var et hårdt slag for mine forældre, som jo bogstavelig talt havde haft vore to drenge løbende rundt om sig til hverdag. Og min far havde jo heller ikke forestillet sig, at det var sådan, familieforetaget skulle føres videre.

Da vi solgte Chr. Olesen & Søn i 1994, kunne min far af gode grunde ikke forudse, at jeg allerede to år senere tænkte på at rykke det hele op med rode og flytte familievirksomheden til København.

Min udmelding resulterede i, at min far gik i sort og tjekkede ud af kontoret et par dage. Men heldigvis hankede min mor op i ham og sagde: »Ole, du kan ikke leve Mads' liv, og han kan ikke leve dit liv!« Og sådan faldt tingene lige så stille på plads.

I 1997 var det tid for Mads Chr. Olesen at sige farvel til barndomshjemmet i Aggersund for at flytte til København og reorganisere familievirksomheden under navnet Chr. Olesen & Co. Her er det kompagnonen Jens Thorsen, der vinker farvel på vej ud ad døren.

Fjerritslev Avis beretter om flytningen af hovedsædet til København.

Jeg har flere gange sagt, når talen faldt på historien om vores virksomhed: »Efter at vi solgte Chr. Olesen & Søn, understod jeg min værnepligt hos min far hjemme i Aggersund, hvorefter vi flyttede til København.«

I 1997 blev planen så ført ud i livet. Vi flyttede Chr. Olesen & Co. til Amaliegade i København. Valget af denne adresse var ikke nogen tilfældighed, da vi var af den opfattelse, at her i Frederiksstaden var byens gamle finansdistrikt. Tilmed er korn- og foderstofbranchen ældre end finanssektoren!

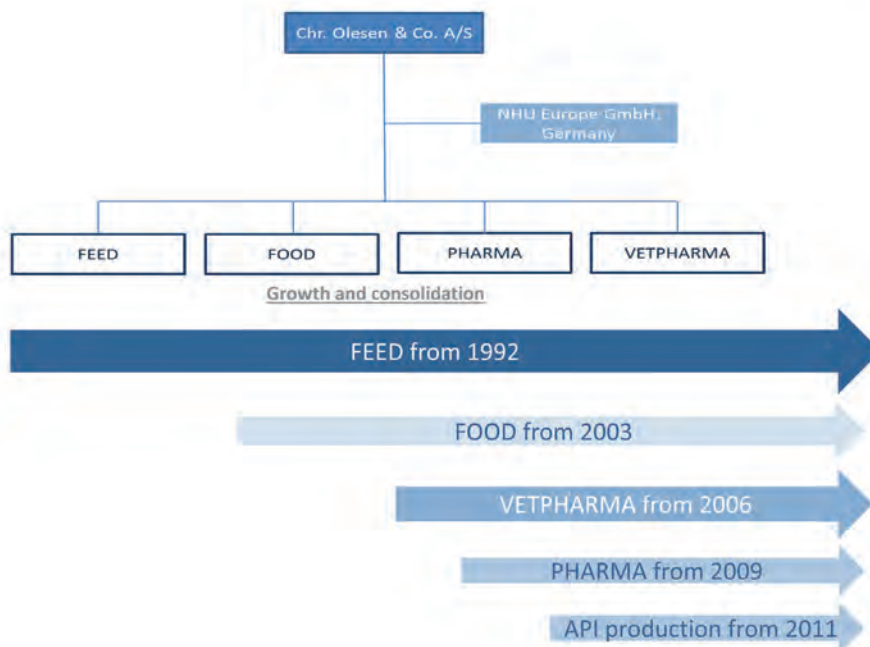
Men allerede efter to år var vi vokset ud af rammerne i Amaliegade, så i 1999 flyttede vi til Ryvangs Allé 18 i Hellerup. Og i 2010 rykkede vi så ind i vores nuværende domicil i det gamle Jægersborg Hotel på Jægersborg Allé 164 i Gentofte. I dag har vi omkring 75 medarbejdere ansat på koncernbasis.

Chr. Olesen A/S har et særligt godt forhold til sin hovedleverandør af vitaminer i Kina, Zhejiang NHU Company, med hvem virksomheden har et fælles selskab og et state-of-the-art lager i Bardowick sydøst for Hamborg i Tyskland. Her er Mads Chr. Olesen (th) på besøg i Bardowick, og til venstre ses den kinesiske samarbejdspartner.

Gennem årene udviklede vi løbende Chr. Olesen & Co. til i dag at være en global virksomhed med datterselskaber i Sydamerika, Nordamerika, fire i Tyskland, to i Belgien, Spanien, et associeret selskab i Tyskland et cetera. Alt sammen inden for hovedområdet ernæringsmæssige ingredienser i form af vitaminer, aminosyre, mineraler og antioxidanter. På pharma-siden er det såkaldte api'er – dvs. aktive farmaceutiske ingredienser, som eksempelvis kan være paracetamol i Panodil-tabletter.

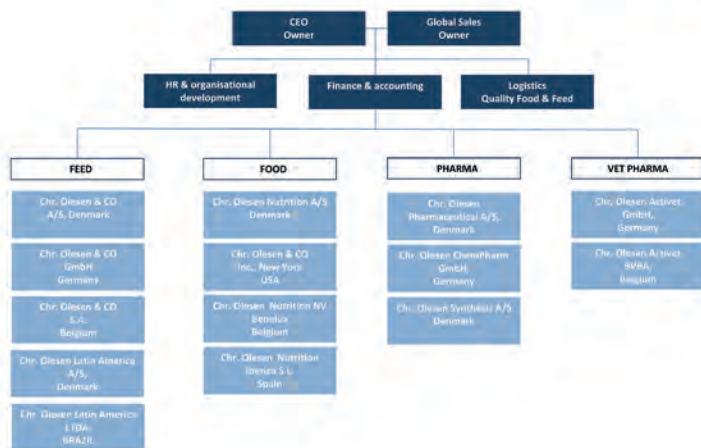
Helt fra starten blev ejerskabet af Chr. Olesen & Co. fordelt med 40 pct. af akti-

erne hos Jens Thorsen og 60 pct. hos mig. Jens bor i dag i Luxemburg, ikke af skattemæssige årsager, men fordi han er gift med en luxemburgsk pige.

Det udviklede sig efterhånden til en konceptuel tankegang i Chr. Olesen & Co., at hver gang vi etablerede et nyt selskab, skulle der være en tung minoritetsaktionær med typisk 20-25-30 pct. af ejerskabet – og vel at mærke fra det land, hvor datterselskabet blev oprettet. Det nytter ikke noget at have en tysker til at arbejde i England og omvendt.

Denne del af virksomhedens dna blev skabt ud fra en overbevisning om, at det giver merværdi for alle parter, at der er et medejerskab og et incitament til at yde det bedste for virksomhedens indtjening. Og det betyder, at jeg som leder ikke behøver at gøre noget specielt for at motivere mine medejere, fordi det netop er selvmotiverende at have medejerskab. Med andre ord har vi ikke været grådige og har villet beholde hele fortjenesten selv.

Fordeling af omsætning på regioner 2017-18.

Tilbageblik

Når jeg ser tilbage på mit liv i korn- og foderstofbranchen, er det let at få øje på nogle faktorer, der har medvirket til, at jeg også er blevet et helt menneske.

Ud over den store betydning, min opvækst, min familie, min uddannelse og min omgangskreds har haft, vil jeg pege på én bestemt begivenhed, som fandt sted i forbindelse med flytningen fra Aggersund til København i 1997.

Chr. Olesen & Co. havde på det tidspunkt netop importeret ca. 1.000 tons helægspulver (bestående af både blomme og hvide) og videresolgt det til pet food-branchen, hvor det skulle anvendes som tilsætningsstof i katte- og hundefoder. Som følge af flytningen havde vi også skiftet toldsted fra Thisted til København, og en dag mødte der en medarbejder

bejder fra det københavnske toldvæsen op i Amaliegade og fortalte os, at importen ikke var sket under de rette betingelser.

Vi kunne imødesee en regning på 14 millioner kroner i skyldig told, og vi fik 14 dage til at betale. På det tidspunkt havde Chr. Olesen & Co. en egenkapital på 17 millioner kroner. Heldigvis havde vi ikke nået at afregne skat, hvorfor vi kunne nå at modregne, og det endelige beløb, vi stod til at betale, blev således nedbragt til 9 millioner kroner.

Der skal her indskydes, at jeg valgte at betale med check, så der var en ekstra dag til at sikre, at der var penge nok på kassekredit. Jeg husker tydeligt, hvor uretfærdigt det føltes at skrive checken, hvilket da også siden viste sig at holde stik.

Det næste jeg gjorde, var at tage hjem klokken to om eftermiddagen, hvor jeg satte mig ned på gulvet og legede med mine to drenge, som dér i 1997 var tre og fem år gamle, og jeg tænkte: »De to her kan kun 'den store skatteminister' tage fra mig. What matters!?!«

Men en overgang vidste vi ikke, om vi var købt eller solgt – om vi overhovedet kunne overleve som virksomhed. Danske Bank havde et engagement med os på 15 millioner kroner – og Sydbank på 30 millioner – og Danske Bank opsagde følgelig engagementet, mens Sydbank forlangte due diligence. Var der flere lig i lasten? ville man vide.

Det var der absolut ikke. Men der fulgte to års kamp, først mod det danske skattevæsen og derefter i EU-systemet, uden

Chr. Olesen A/S er i dag en global virksomhed med datterselskaber i Sydamerika, Nordamerika, Tyskland, Belgien og Spanien – alt sammen inden for hovedområdet ernæringsmæssige ingredienser i form af vitaminer, aminosyre, mineraler og antioxidanter.

I 2010 rykkede Chr. Olesen & Co. ind i det nye hovedsæde på Jægersborg Allé 164 i Gentofte.

at sagen dog på noget tidspunkt nåede til retssalene.

17. december 1999 – næsten to år efter, at sagen begyndte – modtog vi en afgørelse fra EU Kommissionen, som godtgjorde, at 75 pct. af omfanget skyldtes myndighedsfejl på grund af nogle datoer i forbindelse med EU-importen. De 75 pct. får vi altså tilbage på grund af myndighedsfejl, men de resterende 25 pct. bliver tilbagebetalt efter en såkaldt goodwill-paragraf. Og det sidste var det klareste udtryk for, at vi havde rent mel i posen. Hverken EU eller den danske stat udbetaler noget på den konto, hvis man kan undgå det!

Og opdelingen i 75/25 var indirekte en anerkendelse af, at vi både var dygtige til at drive forretning, og at vi også sad inde med en god forretningsmoral.

Dermed havde jeg overvundet den største personlige krise i mit liv. Men at jeg oplevede den todsag, gav mig virkelig hår på brystet. Jeg er blevet et helt menneske. Får jeg i dag en sag, der kan betyde et tab på en halv eller en hel million kroner, ligger jeg ikke søvnløs over det.

Jeg vil her indskyde, at jeg undervejs i forløbet fik uvurdérlig hjælp af en advokat ved navn Bente Møll Pedersen. Vi kørte i de to år et tæt parløb. Ligeledes fik jeg opbakning af Jyske Bank.

Finanskrisen, der satte ind i 2008, oplevede vi i bund og grund som noget positivt, hvilket kan lyde mærkeligt, men alligevel har sin naturlige forklaring.

Hos Chr. Olesen spekulerer vi ikke, og vi gør meget ud af at understrege, at vi ikke opfatter os selv som et handelsforeta-

gende, men som en distributionsvirksomhed, som udfylder en bestemt funktion uden at være et fordyrende led. Vi har en berettigelse, der hvor vi er.

I 2008 afleverede vi faktisk vores allerbedste regnskab nogensinde med et overskud på 64 millioner kroner, og gennem hele finanskrisen havde vi en likviditetsreserve på omkring 100 millioner. På den måde oplevede vi i Chr. Olesen & Co. faktisk lidt af en omvendt finanskriser, fordi jeg ærlig talt var mere bekymret for mine banker, end mine banker var bekymret for mig.

Uden at det skal lyde hovmodigt, kan jeg faktisk godt lide kriser – for her får vi fårene skilt fra bukkene, set fra min stol og fra vores virksomheds synsvinkel.

Vi lever jo i en meget sund del af erhvervslivet – også på globalt plan – fordi vi beskæftiger os med de helt basale behov, der angår fødevarer og medicin til mennesker og dyr. Vi oplevede ikke som eksempelvis byggebranchen en pludselig nedgang i ordretilgang og kreditværdighed. Vores branche er ikke tilnærmelsesvis så konjunkturafhængig.

I 2011 går vi ind i produktionen af api'er med egen fabrik på Avedøre Holme, hvilket måske ikke var den allerbedste beslutning, vi har truffet, fordi der gik tre-fire år, som slugte en masse energi og ressourcer og voldte os en del problemer.

Det lykkedes os så pr. 30. september 2015 at sælge halvdelen af fabrikken til den amerikanske kapitalfond Signet for 75 millioner kroner, og det betød, at Chr.

Olesen & Co. kom til at stå meget stærkt med en egenkapital på 150 millioner og en fortsat kraftig likviditetsreserve, hvorfor vi var rigtig godt rustet til fremtiden.

125-års jubilæet i 2010

Vi gav den gas og havde 250 mennesker til middag på Børsen i København. Folk blev fløjet ind fra hele verden. Startede om morgenen og sluttede næste dag. Jeg stiller mig op på podiet og holder en tale på engelsk. Lige efter har jeg nogle søvnløse nætter, fordi jeg har slået min skulder, og dér kommer jeg til at tænke på, om det nu holder, alt det jeg har stået og sagt. Det gør, at jeg laver en 2015-16-plan om, at vi fra 2010 til 2015 skal fordoble vores omsætning fra én til to milliarder kroner. Det lykkedes i første omgang ikke helt, men her i 2018 er vi kommet over på den gode side af målet fra 2015 – nemlig en omsætning på 2,3 milliarder kroner.

Chr. Olesen

– status ved indgangen til 2019

Chr. Olesen blev etableret i 1885 og drives i dag i fjerde generation som en international distributionsvirksomhed, som lever af at distribuere vitaminer, mineraler og lægemiddelingredienser til dyr, mennesker og til pharmabranschen verden over. De fleste ingredienser bliver købt i Kina og transporteret til lagre og kunder i Europa, USA og Sydamerika.

Vores service er *reliable* – dvs. at vi holder, hvad vi lover, og altid leverer den rette mængde og kvalitet til tiden.

Europa er stadig virksomhedens største marked, men Sydamerika vokser meget hurtigt og forventes at vokse sig ligeså stort som Europa – eller større – inden for de kommende år.

Chr. Olesen A/S har et særlig godt forhold til sin hovedleverandør af vitaminer i Kina, Zhejiang NHU Company, med hvem virksomheden har et fælles selskab og et state-of-the-art lager i Hamborg, Bardowick.

Chr. Olesen er løbende vokset hvert eneste år siden 1992. I dag er virksomheden en af Danmarks 250 største virksomheder med en årlig omsætning på den anden side af målet fra 2015 – nemlig 2,3 milliarder kroner.

Det stiller krav til, at virksomheden følger de udviklingstrends, som gælder for store organisationer – dvs. planlægning fremad og nogle mere formaliserede arbejdsprocesser end tidligere. Den tid, hvor man kunne komme på arbejde og bare købe og sælge, er for længst forbi hos Chr. Olesen A/S.

I dag går der rigtig meget tid med ledelse – at tale med virksomhedens forskellige interessenter, banker, revisorer og kolleger, samtidig med at virksomhedens medarbejdere skal holdes til og informeres, så de kan udføre deres arbejde.

Denne udvikling var ikke helt det, som Jens H. Thorsen ønskede, og vi besluttede derfor at skilles i slutningen af 2016, hvor-

ved Chr. Olesen & Co. blev til det nuværende Chr. Olesen A/S.

Efter at min far indtil da havde beklædt posten som bestyrelsesformand i selskabet, blev hvervet i perioden 2010-18 varetaget af Stig Pastwa, som har været CFO (økonomidirektør) i DSB og Saxo Bank og i dag er Group CFO i TDC. Stig Pastwa er nu afløst af advokat Dan Moalem som ny bestyrelsesformand.

Planen er at mine sønner, Christian og Phillip, skal ind i virksomheden i løbet af de næste fem år. De er fra begyndelsen af 2019 startet i bestyrelsen for at blive dus med, hvad der foregår, og få en fornemmelse af virksomhedens rutiner og kultur.

Virksomheden er for stor til, at man bare kan træde ind og kigge ud ad vinduet den ene dag og overdrage ansvaret den anden dag. Så jeg ønsker, at mine to drenge bliver indlemmet i det hele på en god og rolig måde, så de bliver modne til at tage over, når tid er.

Chr. Olesen

Købmandskab gennem 4 generationer

Chr. Olesen
Købmandskab gennem 4 generationer

Udgivet af Chr. Olesen A/S 2019 ©

Tekst og billedredaktion: Ejgil Bodilsen
Grafisk tilrettelæggelse: Mattias Bodilsen
Tryk: Fjerritslev Tryk A/S

